

Valvontalautakunta

VALVOO ASIANAJAJIA, JULKISIA OIKEUSAVUSTAJIA
JA LUVAN SAANEITA OIKEUDENKÄYNTIÄVUSTAJIA

Valvontakertomus 2015

Suomen Asianajajaliiton julkaisuja 1/2016

ISBN 978-952-5552-29-4

ISSN 0781-5840

Kuvat: Nina Kaverinen ja Juha Myllymäki

Tekstit: Pia Kauppinen ja Johanna Kainulainen (haastattelut)

Graafinen suunnittelu: NeoDesign

Paino: Painotalo Plus Digital Oy

Taitto: PPD Studio

Valvontakertomus 2015

Sisällys

HAASTATTELUSSA

Valvontalautakunnan puheenjohtaja Matti Kunnas: Valvontalautakunnalle lisää itsenäisyyttä	6
Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan puheenjohtaja Marianne Wagner-Prenner: Laissa paljon parannettavaa	8

1 VALVONTALAUTAKUNTA	10
1.1 Lainsäädäntömuutosten vaikutus valvontalautakunnan asemaan	10
1.2 Valvonnan laajenemisen vaikutuksista	11
1.3 Valvontalautakunnan tehtävät ja kokoonpano	12
1.4 Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2016	14
1.5 Kaavio valvontaprosessista	16

2 OIKEUSKANSLERI TARKASTI VALVONTALAUTAKUNNAN	17
2.1 Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvontaan liittyvät huomiot	17
2.2 Valvontalautakunnan ratkaisuihin liittyvät julkisuuskysymykset	17
2.3 Valvontalautakunnan päätöksentekoprosessi ja ratkaisuiden perusteleminen	18
2.4 Tarkastuksen lopputulos	18

3 LUVAN SAANEIDEN OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJIEN VALVONTA	19
3.1 Tutkittavaksi ottamista koskevat ratkaisut	20
3.1.1 Oikeudenkäynnin käynnistävät toimenpiteet	20
3.1.2 Ulosottoperintä	21
3.1.3 Oikeudenkäyntiin liittymätön toimeksianto	21
3.2 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat ratkaisut	22
3.3 Uuden lainsäädännön vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin	24

4 TAPAUSELUSTUKSET	25
4.1 Perusarvot (TO 3. luku)	25
4.1.1 Kunniallisuus (TO 3.5)	25
4.2 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)	28
4.2.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)	28
4.2.2 Asianajajan täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2)	34
4.2.3 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4)	36
4.3 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)	38
4.3.1 Menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10) ja asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11)	38
4.3.2 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje)	39
4.3.3 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)	42

4.4 Esteellisyys (TO 6. luku)	44
4.4.1 Esteettömyys (TO 3.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 3-kohta).....	44
4.4.2 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1)	45
4.4.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)	45
4.4.4 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella (TO 6.3).....	48
4.4.5 Esteellisyys taloudellisen tai henkilökohtaisen liittynän perusteella (TO 6.4) ja esteettömyysarviointiin vaikuttavista seikoista tiedottaminen (TO 6.8).....	52
4.5 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)	53
4.5.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)....	53
4.6 Velvollisuudet tuomioistuimessa (TO 8. luku)	54
4.6.1 Arvonannon osoittaminen (TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta).....	54
4.6.2 Todistaja, asiantuntija ja muu kuultava (TO 8.4 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 18-kohta).....	55
4.7 Velvollisuudet suhteessa muihin ammattikunnan edustajiin (TO 9. luku)	55
4.7.1 Muiden ammattikuntaan kuuluvien kohtelu (TO 9.1)	56
4.8 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)	56
4.8.1 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5).....	56
4.9 Asianajaja ja Asianajajaliitto (TO 12. luku)	59
4.9.1 Kulujen korvaaminen (TO 12.2).....	59
5 TILASTOTIETOJA VALVONNASTA	60
5.1 Vireille tulleet asiat	60
5.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriita-asiat	60
5.2.1 Valvonta-asiat	60
5.2.2 Palkkioriita-asiat.....	60
5.2.3 Valvonta- ja palkkioriita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika	61
5.2.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa.....	61
5.2.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset.....	61
5.2.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen.....	61
5.3 Hallituksen yleisvalvonta	61
5.3.1 Hallituksen yleisvalvonta ja jäsenkelpoisuutta koskeva valvonta	61
5.3.2 Velkaantumisselvitys.....	61
6 SAMMANFATTNING	64
7 YHTEYSTIEDOT	67

Matti Kunnas: Valvontalautakunnalle lisää itsenäisyyttä

Matti Kunnaksen kausi valvontalautakunnan puheenjohtajana päättyy heinäkuussa. Hän uskoo, että valvontalautakunnan itsenäisyys ja riippumattomuus tulee lähivuosina kasvamaan. Kunnaksen mielestä Asianajajaliiton hallituksen ei tulevaisuudessa esimerkiksi pitäisi antaa lausuntoja valvontalautakunnan ratkaisuksista.

TEKSTI: JOHANNA KAINULAINEN // KUVA: JUHA MYLLYMÄKI

Mikkeliläinen asianajaja **Matti Kunnas** on toiminut valvontalautakunnassa vuodesta 2009 lähtien ja sen puheenjohtajana vuodesta 2010. Ura Asianajajaliiton eri luottamustehtävissä alkoi jo 1980-luvun puolivälissä, kun hänestä tuli valtuuskunnan varajäsen.

– Toimin tuolloin asianajajana yksinään ja pienellä paikkakunnalla, joten minulle oli tärkeää saada kontaktia muihin kollegoihin. Luottamustehtävissä on myös aitiopaikalla ammatin kehittymisen seuraamisessa.

Kunnas oli 2000-luvulla hyvää asianajajatapaa koskevia ohjeita uudistaneen työryhmän jäsen. Seuraava luonteva askel oli hakeutua valvontalautakuntaan perehtymään siihen, miten vasta laaditut ohjeet toimivat käytännössä. Uudistetun hyvän asianajajatavan linjaus olikin Kunnaksen puheenjohtajakauden ensimmäinen päätehtävä.

Matti Kunnaksen mielestä 2009 voimaan tulleet hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet ovat toimineet pääosin erittäin hyvin. Murheenkryyninä ovat esteellisyysdet – niistä tulee paljon kanteluja, ja tapaukset ovat usein monimutkaisia selvittää. Ohjeet eivät niiden osalta tarjoa edelleenkään tarpeeksi tulkinta-apua siitä, milloin asianajaja ei voi ottaa toimeksiantoa hoitaakseen jonkin asiaan vaikuttavan sidonnaisuuden vuoksi.

– Toimistojen tulisi kuitenkin ensisijaisesti itse huolehtia siitä, että sisäinen esteellisyys-

vitys on tarpeeksi laaja. Varsinkin isojen toimistojen esteellisyyskysymykset saattavat olla vaikeita, kun on paljon vanhoja ja jo päättyneitä asiakassuhteita ja henkilökunnan määrä on suuri.

Kaikkia valvottava samalla tavalla

Kunnaksen puheenjohtajakauden toinen päätehtävä liittyi lupalakimiesuudistukseen liittyviin linjauksiin. 2013 alkaen oikeudenkäynneissä on saanut avustaa vain asianajaja, julkinen oikeudenkäyntiavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja (ns. lupalakimies).

Asianajajien ja julkisten oikeudenkäyntiavustajien kaikki juridinen työ kuuluu valvontalautakunnan valvonnan piiriin, mutta lupalakimiehiä valvotaan vain oikeudenkäyntiasioiden osalta. Asia on aiheuttanut lautakunnassa hankalia linjanvetokysymyksiä: mistä oikeudenkäyntiasian katsotaan alkavan?

Lupalakimiesten valvonta ei ole yhtä kattavaa kuin asianajajien ja julkisten oikeusavustajien. Valvontalautakunta onkin pitkään pitänyt nykyistä lupalakimieslakia ongelmallisena sekä kuluttajien että lautakunnan työn kannalta.

Kunnaksen mielestä lakia pitäisi muuttaa ja saattaa kaikki alan toimijat yhtäläisen valvonnan piiriin. Samalla hän haluaisi lisätä valvontalautakunnan itsenäisyyttä Asianajajaliitosta.

Asianajajaliiton hallitus lausuu ratkaisuksista

Jos kurinpitoseuraamuksen saanut asianajaja valittaa valvontalautakunnan ratkaisusta Helsingin hovioikeuteen, Asianajajaliiton hallitus antaa hovioikeudelle lausunnon ratkaisusta. Hallituksen tehtävänä on ollut varmistaa, että asian käsittely valvontalautakunnassa on mennyt asianmukaisesti, mutta tämän lisäksi hallitus on joskus ottanut kantaa hyvän asianajajatavan tulkintaan, Kunnas sanoo.

Kunnas pitää asiaa ongelmallisena valvontalautakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden kannalta.

– Liiton hallituksen ei pitäisi lausua valvontalautakunnan itsenäisesti tuomarin vastuulla tekemistä ratkaisuksista. Hallituksen lausuntomenetely ei myöskään ole tasapuolinen valvottavien kannalta, koska hallitus lausuu vain asianajajista mutta ei lupalakimiehistä, hän toteaa.

Valvontalautakuntaan vireille tulleiden kanteluiden määrä on kasvanut jonkin verran viime vuosina, joten sekä valvontayksikön työntekijöiden että valvontalautakunnan luottamushenkilöiden työmäärä on lisääntynyt. Luottamustehtävien tulisi jatkossakin olla houkuttelevia alan ammattilaisille.

Matti Kunnas heittää ilmaan ajatuksen valvontalautakunnan asianajajajäsenille maksettavista palkkioista. Valvontalautakunnan asianajajakunnan ulkopuolisille jäsenille maksetaan tehtävästä, mutta ei asianajajille.

– Hankalan kantelujutun valmistelussa saatetaan mennä monta päivää, joka on pois muusta työajasta. Tämän vuoksi voisi olla kohtuullista, että ajankäytöstä maksetaan, Kunnas perustelee.

Työhyvinvoinnista huolehdittava

Matti Kunnas jättää valvontalautakunnan hyvillä mielin: valvontalautakunnan toiminta pyörii hyvin ja on luotettavaa. Myös suhteet sidosryhmiin ovat kunnossa. Oikeuskansleri teki tarkastuskäynnin 2015 eikä löytänyt toiminnasta huomautettavaa.

Kunnas aikoo jäädä eläkkeelle myös päivätyöstään vuoden loppuun mennessä. Samalla hän kantaa huolta asianajoalan houkuttelevuudesta alalle tulevien nuorten lakimiesten keskuudessa. Ala on vaativa ja päivät voivat olla pitkiä.

Asianajotoimistojen pitäisikin hänen mielestään huolehtia nykyistä paremmin työntekijöiden jaksamisesta.

– Nuoria ei saa näännyttää työtaakan alle. Tämä on kuitenkin vain työtä, Kunnas korostaa.

Marianne Wagner-Prenner: Laissa paljon parannettavaa

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan puheenjohtaja Marianne Wagner-Prenner löytää runsaasti muutostarpeita luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevasta laista. Lupalakimiesten kaikki toiminta pitäisi saattaa valvonnan piiriin ja kelpoisuusehtoja tarkistaa.

TEKSTI: JOHANNA KAINULAINEN // KUVA: NINA KAVERINEN

Marianne Wagner-Prenner toimii Rovaniemen hovioikeuden presidenttinä, ja hän on ollut oikeudenkäyntiavustajalautakunnan puheenjohtaja vuodesta 2013 lähtien, jolloin lautakunta perustettiin. Lautakunta myöntää ja peruuttaa luvat oikeudenkäyntiavustajana toimimiseen. Tällä hetkellä luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia eli lupalakimiehiä on reilut 1 500. Asianajajia on puolestaan 2 100. Vain asianajajat, lupalakimiehet tai julkiset oikeusavustajat voivat avustaa oikeudenkäynneissä.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on havainnut ensimmäisten toimintavuosiensa aikana useita heikkouksia oikeudenkäyntiavustajia koskevassa laissa. Tällainen on ensinnäkin lupalakimiehiä koskevan valvonnan kattavuus. Valvontalautakunta valvoo lupalakimiesten toimintaa vain oikeudenkäyntiasioiden osalta. Muu juridinen työ, esimerkiksi kauppakirjan tai testamentin laatiminen tai oikeudellinen neuvonta jää valvonnan ulkopuolelle.

– Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien velvoitteiden ja valvonnan pitäisi olla yksi yhteen asianajajien kanssa. Se on oikeusturvakysymys asiakkaiden kannalta.

Samaa mieltä ovat olleet myös Asianajajaliiton valvontalautakunta ja oikeuskansleri **Jaakko Jonkka**.

Kelpoisuusedellytyksiin harkinnanvaraa

Wagner-Prenner nostaa ongelmalliseksi myös nykyiset perehtyneisyyteen ja sopivuuteen liit-

Juristikunta on tottunut luvan hakemiseen.

tyvät kelpoisuusedellytykset, jotka on hänen mukaansa muotoiltu joko liian ehdottomiksi tai avoimiksi.

Lain mukaan oikeudenkäyntiavustajan kelpoisuusedellytyksenä on muun muassa riittävä perehtyneisyys oikeudenkäyntiavustajan tehtävään. Tällaiseksi katsotaan esimerkiksi tuomioistuinharjoittelun suorittaminen.

– Hakija on saattanut suorittaa harjoittelunsa jo kauan sitten, esimerkiksi 80-luvulla. Lupa on kuitenkin myönnettävä, vaikka on mahdollista, että hakija ei ole toiminut tuomioistuinharjoittelun jälkeen lainkaan oikeudenkäynteihin liittyvissä tehtävissä. Meillä pitäisikin olla harkintavaltaa ja siten mahdollisuus pyytää lisäselvitystä sen suhteen, riittääkö perehtyneisyys.

Myös sopivuuden arviointi kaipaisi Wagner-Prennerin mielestä tarkistamista. Ilmeisen sopimattomuuden soveltamisalaa pitäisi tämentää tai laajentaa.

– Oikeudenkäyntiavustajalautakunta hylkäsi erään hakijan lupahakemuksen, koska sen mielestä hakijan osaamisessa ja tavassa hoitaa avustajan tehtäviä oli aiemmin ilmennyt vakavia ja toistuvia puutteita. Hovioikeus kuitenkin kumosi päätöksen ja myönsi luvan. Hovioikeuden mielestä ennen luvan hakemista osoitettua

ammattitaidottomuutta ei siis voida ottaa huomioon sopivuutta arvioitaessa, Wagner-Prenner ihmettelee. Korkein oikeus on myöntänyt asiassa valitusluvan.

250 hakemusta vuodessa

Lupalakimiesjärjestelmä on ollut toiminnassa kolme vuotta, ja oikeudenkäyntiasioita hoitava juristikunta on tottunut luvan hakemiseen. Alussa luvan hakijat kritisoivat valvonnan piiriin joutumista ja valvontamaksun maksamista, nykyisin vastaavaa palautetta ei juurikaan tule. Viime vuonna hakemuksia tuli noin 250.

Valvontalautakuntaan tuli 2015 vireille 55 lupalakimiestä koskevaa kantelua. Jos valvontalautakunta esittää seuraamukseksi seuraamusmaksua tai luvan peruuttamista, oikeudenkäyntiavustajalautakunta käsittelee asian vielä kertaalleen eli pyytää asiasta lausunnot osapuolilta ja järjestää suullisen kuulemisen.

Valvontalautakunta on tähän mennessä esittänyt oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle kolmen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamista.

Yksi luvan peruuttaminen liittyi lupalakimiehen saamaan tuomioon huumausainerikoksesta: hän oli välittänyt päämiehelleen huume-paketin vankilaan.

Kaksi muuta tapausta olivat keskenään samantyyppisiä. Molempiin lupalakimiehiin kohdistui kanteluita sekä asiakkaiden että käräjäoikeuden taholta, ja heillä oli merkittäviä laiminlyöntejä asioiden hoitamisessa. He eivät myöskään vastanneet käräjäoikeuden tai valvontalautakunnan lähettämiin tiedusteluihin eivätkä alistuneet lupalakimiesten velvollisuuksiin kuuluvaan valvontaan.

Rekisteriä parannetaan

Oikeudenkäyntiavustajalautakuntaan kuuluu viisi jäsentä, jotka ovat kaikki sivutoimisia. Myös esittelevä lakimies toimii tehtävässään sivutoimisena. Lisäksi lautakuntaa avustaa kokopäiväinen osastosihteeri. Kokouksia on pääsääntöisesti kerran kuussa.

– Pärjäämme nykyisellä porukalla, jos ei ihmeitä tapahdu. Valvontalautakunnalta tulevat lupien peruutusesitykset ja myös lupien peruuttamiset muun kuin kurinpidollisen seuraamuksen perusteella tulevat työllistämään tulevaisuudessa selvästi enemmän, Wagner-Prenner arvioi.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan on myös viran puolesta peruutettava lupa, jos oikeudenkäyntiavustaja ei enää täytä säädettyjä kelpoisuusedellytyksiä.

Lähiaikojen kehityskohteena on oikeudenkäyntiavustajarekisterin parantaminen, jotta se palvelisi sidosryhmiä paremmin. Esimerkiksi listauksia oikeudenkäyntiavustajista hovioikeuspiireittäin on kaivattu.

Hakijoita ja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia Wagner-Prenner kehottaa avoimeen ja hyvään yhteistyöhön lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyssä sekä muistuttaa ammatillisesti tehtävänsä harjoittavien velvollisuudesta ottaa vastuuvakuutus.

1 Valvontalautakunta

PIA KAUPPINEN

1.1 Lainsäädäntömuutosten vaikutus valvontalautakunnan asemaan

Asianajajien valvontamenettely ja palkkioritojen käsittely uudistettiin 1.11.2004 voimaan tulleella asianajajista annetun lain (asianajajalaki) muutoksella (697/2004) ja oikeusministeriön päätöksellä yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen muuttamisesta (934/2004). Asianajajaliiton aloitteesta toteutetun uudistuksen tavoitteina olivat ammatillisen valvonnan ja palkkioritojen luotettavuuden lisääminen, asianajajan ja kantelijan oikeusturvan parantaminen sekä ammatilliseen valvontaan käytettävissä olevien voimavarojen tehokkaampi hyödyntäminen.

Asianajajalain 6 a §:n 1 momentin mukaan asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivat riippumattomat valvontalautakunta ja valvontayksikkö, joille kuuluvat tässä laissa säädettyt asianajajien toiminnan valvontaan liittyvät tehtävät. Säännöksen 5 momentissa säädetään, että valvontayksikköön kuuluva toimihenkilö ei saa osallistua asianajajayhdistykselle kuuluvien muiden kuin 1 momentissa tarkoitettujen asioiden hoitamiseen, jos osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Vuoden 2013 alusta tuli voimaan laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista (17.6.2011/715). Samassa yhteydessä tehtiin muutoksia myös asianajajalakiin (17.6.2011/716). Nämä muutokset vaikuttivat valvontalautakunnan toimintaan ensinnäkin siten, että valvonnan piiriin tulivat osittain myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat. He ovat lakimiehiä, joille

erillinen oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt luvan toimia oikeudenkäyntiasiamiehinä ja -avustajina. Lain muutos myös lisäsi valvontalautakunnan itsenäistä asemaa suhteessa Suomen Asianajajaliittoon. Lisäksi valvontalautakunnan kokoonpano muuttui siten, että valvontalautakunnan jäseniksi tuli myös kaksi luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien edustajaa.

Asianajajalain muutosta koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 318/2010) perusteltiin valvonnan keskittämistä Asianajajaliiton valvontalautakuntaan seuraavasti:

”Valvonnan järjestämisen kannalta helpoin vaihtoehto olisi toteuttaa valvonta vastaavasti kuin asianajajien ja julkisten oikeusavustajien valvonta nykyisin, jolloin valvovana elimenä toimisi Asianajajaliiton valvontalautakunta. Asianajajaliiton valvontalautakunnalla on korkea osaamisen taso ja pitkäaikainen kokemus hyvän asianajajatavan valvonnasta. Valvonta tapahtuisi myös kustannustehokkaasti, kun se hoidettaisiin kaikkien osalta samassa elimessä. Koska valvontalautakunta valvoisi tällöin paitsi asianajajia ja julkisia oikeusavustajia, myös luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, jotka eivät ole ja joista osa ei edes voisi olla Asianajajaliiton jäseniä, olisi tällöin kuitenkin tarpeen vahvistaa valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta.

Toisaalta siltä osin kuin kyse on elinkeinoluvan kurinpidollisesta peruuttamisesta ja seuraamusmaksun määräämisestä, tullaan ainakin lähelle merkittävää julkisen vallan käyttöä, joka voidaan perustuslain 124 §:n mukaan uskoa vain viranomaiselle. Mainituilla perusteilla esityksessä ehdotetaan,

että luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi sekä valvontalautakunnan että oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen.”

Asiaa käsitelleessä lakivaliokunnan mietinnössä valvonnan järjestämisestä ja valvontalautakunnan riippumattomuudesta todettiin seuraavasti (LaVM 40/2010):

”Valiokunta on pohtinut oikeudenkäyntiasiamiehen valvontamenettelyn erilaisia järjestämistapoja. Valiokunnan mielestä esitettyä valvontarakennetta voidaan puoltaa ottaen huomioon esityksen lähtökohta, jonka mukaan oikeudenkäyntiasiamiehet ovat velvollisia noudattamaan asiallisesti saman sisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin asianajajat ja julkiset oikeusavustajat. Ehdotukset valvontalautakunnan roolista ja muutoksenhaun järjestämisestä yhdenmukaisesti asianajajia ja julkisia oikeusavustajia koskevien valvonta-asioiden kanssa ovat perusteltuja yhteneväisen ratkaisukäytännön turvaamisen kannalta. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena, että valvonnan toimivuutta seurataan ja arvioidaan, tuleeko järjestelmää jatkossa kehittää.

Kun valvontalautakunnalle annetaan oikeudenkäyntiasiamiehiä koskevia valvontatehtäviä, on tarpeellista, että valvontalautakunnan riippumattomuutta ja toiminnallista erillisyyttä Asianajajaliitosta vahvistetaan. Esityksessä ehdotetaan, että valvontalautakunnan kokoonpanoa laajennetaan ja että siihen otetaan jäseniksi asianajajien ja laissa tarkemmin määriteltyjen muiden lakimiesten lisäksi myös luvan saaneita oikeudenkäyntiasiamiehiä. Tässä yhteydessä on syytä tähdentää, että valvontalautakunnan jäsenet toimivat tehtävässään tuomarin vastuulla ja asioita valmistelevan valvontayksikön toimihenkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Lisäksi valvonta-asioiden käsittelyn järjestämiseen liittyvä yksi periaatteellinen lähtökohta on se, että valvonta-asioiden ohjautuminen valvontalautakunnan eri jaostojen kesken tapahtuu tuomioistuinten tapaan sattumanvaraisesti, jolloin etukäteen ei ole tiedossa, ketkä käsittelevät tiettyä valvonta-asiaa. Myös tämä osaltaan turvaa käsittelyn objektiivisuutta.”

Edellä mainituista syistä johtuen valvontalautakunnan ja valvontayksikön riippumattomuutta

suhteessa Suomen Asianajajaliittoon on vahvistettu. Valvontayksikön henkilökunta ei osallistu Asianajajaliiton sellaisten tehtävien hoitamiseen, joihin osallistuminen voi vaarantaa valvontayksikön tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Valvontalautakunnan erillisyyttä Asianajajaliitosta osoittavat myös esimerkiksi oma graafinen ilme ja verkkosivusto.

1.2 Valvonnan laajenemisen vaikutuksista

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta on myöntänyt vuoden 2015 loppuun mennessä yhteensä 1 693 oikeudenkäyntiavustajalupaa, joista voimassa olevia lupia oli vuoden lopussa 1 481. Asianajajaliiton aktiivijäseniä eli asianajajia oli vuoden 2015 lopussa 2 090.

Osa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista työskentelee asianajotoimistoissa esimerkiksi avustavan lakimiehen tehtävissä, mutta suuri osa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista toimii muissa lakimiestehtävissä. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää luetteloa myönnettyistä oikeudenkäyntiavustajaluvista, mutta tarkempia tilastotietoja heidän työpaikoistaan ei ole toistaiseksi saatavissa.

Valvontalautakuntaan on aiempina vuosina tullut vireille hieman alle 500 kantelua ja palkkioriiita-asiaa vuosittain. Valvontalautakunta valmistautui valvonnan laajenemiseen ja kanteluiden lisääntymiseen jo vuoden 2013 alussa, kun valvontalautakunnan neljäs jaosto aloitti toimintansa. Vuonna 2013 vireille tuli yhteensä 510 asiaa, joista 424 oli valvonta-asioita. Vuonna 2014 vireille tuli yhteensä 618 asiaa, joista 519 oli valvonta-asioita. Vireille tulleiden valvonta-asioiden määrä kasvoi siten yli 22 prosenttia vuonna 2014. Vuonna 2015 vireille tuli yhteensä 622 asiaa, joista 514 oli valvonta-asioita. Vuoden 2015 tilastojen ja valvontalautakuntaan alkuvuodesta 2016 saapuneiden kanteluiden määrän perusteella valvonta-asioiden lisääntymiseen viittaava kehitys näyttää jatkuvan.

Valvonnan ulottuminen osittain myös luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin ei yksin selitä kantelumäärän lisääntymistä valvontalautakunnassa. Vuonna 2014 vireille tulleista

valvonta-asioista 43 kantelua kohdistui luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan, 50 julkiseen oikeusavustajaan ja 426 asianajajaan. Vuonna 2015 vireille tulleista valvonta-asioista 55 kantelua kohdistui luvan saaneeseen oikeudenkäyntiavustajaan, 31 julkiseen oikeusavustajaan ja 428 asianajajaan. Valtaosa valvontalautakunnan käsittelemistä asioista koskee edelleen asianajajien toimintaa. Luvut eivät myöskään ole keskenään vertailukelpoisia sen vuoksi, että luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien ja julkisten oikeusavustajien valvonta on suppeampaa kuin asianajajien.

Valvontalautakunnalla ei ole toimivaltuutta tutkia luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevia oikeudenkäyntiasioihin liittymättömiä kanteluita eikä luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimiston järjestämiseen tai heidän muuhun toimintaansa liittyviä kanteluita. Myös luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien laskutuksen kohtuullisuuden tutkiminen jää valvontalautakunnan toimivaltuuden ulkopuolelle. Kantelut, joissa on täysin yksiselitteisesti ollut kysymys valvontalautakunnan toimivallan ulkopuolelle jäävistä asioista – eikä kysymys ole ollut asianajotoimistossa työskentelevästä lupalakimiehestä – asiakirjat on palautettu kantelijoille ilman, että valvontalautakunnassa on tullut valvonta-asiaa vireille. Näin ollen kaikki valvontalautakuntaan saapuneet lupalakimiehiä koskevat kantelut eivät ole mukana diaaritietoihin perustuvissa valvontatilastoissa.

Kanteluiden määrän lisääntymisen voidaan arvioida johtuvan ainakin osittain siitä, että valvontalautakunnan valvontamenettely tunnetaan entistä paremmin. Omalta osaltaan tunnettuutta on edistänyt esimerkiksi se, että valvontalautakunnalla on omat, muun muassa valvon-

tamenettelystä kertovat verkkosivut. Menettely on lisäksi maksuton.

Valvontakertomus 2015 on lähetty myös luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille oikeudenkäyntiavustajalautakunnalta saatujen osoitetietojen perusteella. Valvontakertomukset vuosilta 2010–2015 ovat luettavissa sähköisessä muodossa osoitteessa www.valvontalautakunta.fi/valvontakertomus.

1.3 Valvontalautakunnan tehtävät ja kokoonpano

Asianajajien, julkisten oikeusavustajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien toimintaa koskevat kantelut käsittelee valvontalautakunta. Asianajajaliiton hallituksella on edelleen velvollisuus asianajajalain 6 §:ssä säädetyn tavoin valvoa asianajajien toimintaa. Jos hallitus tätä valvontaa suorittaessaan saa aiheen epäillä asianajajan menettelleen velvollisuuksiensa vastaisesti, sen tulee saattaa asia valvontalautakunnan käsiteltäväksi.

Asianajajan laskutuksen kohtuullisuutta tai palkkioon liittyvää muuta riitaisuutta koskevat asiat käsitellään valvontalautakunnassa palkkioriiita-asioina. Palkkioriiita-asian käsittely valvontalautakunnassa on asianajajan asiakkaalle maksuton palvelu. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 12.1-kohdan mukaan asianajaja ei saa vaatia korvausta valvontalautakunnan käsittelemän valvonta-asian tai palkkioriiita-asian hänelle aiheuttamista kuluista valvonta- tai palkkioriiita-asian käynnistäneeltä henkilöltä tai muulta-kaan taholta. Palkkioriiitamenettelyn käyttäminen ei koske julkisten oikeusavustajien tai luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien asiakkaita.

Valvontalautakuntaan kuuluvat puheenjohtaja sekä yksitoista muuta jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä sekä kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajia ja heidät valitsee tehtävänsä Asianajajaliiton valtuuskunta. Kolmen jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat perehtyneitä asianajotoimintaan sekä lisäksi tuomarin tehtä-

**Valvontakertomukset
2010–2015:
[valvontalautakunta.fi/
valvontakertomus](http://valvontalautakunta.fi/valvontakertomus)**

viin taikka oikeustieteen yliopistolliseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Asianajajakuntaan kuulumattomat jäsenet ja heidän varajäsenensä nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä sen jälkeen, kun ministeriö on saanut Asianajajaliiton puoltavan lausunnon ehdokkaiden kelpoisuudesta tehtävään.

Lisäksi kahden jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa tarkoitettuja luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia. Myös luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajajäsenet nimittää valtioneuvosto oikeusministeriön esityksestä. Kaikkien jäsenten toimikausi on kolme vuotta.

Valvontalautakunta toimii neljänä jaostona. Tarkoituksena on, että valtaosa käsiteltävistä valvonta-asioista ja kaikki palkkioriiita-asiat käsitellään ja ratkaistaan lautakunnan jaostoissa. Jaostojen kokoonpanot määrää valvontalautakunta.

Jaostojen puheenjohtajina toimivat valvontalautakunnan puheenjohtaja ja valvontalauta-

valvontalautakunta.fi

kunnan keskuudestaan vuosittain valitsemat kolme varapuheenjohtajaa. Palkkioriiita-asioissa puheenjohtajana toimii aina jaoston asianajajakuntaan kuulumaton jäsen, joka on muu kuin luvan saanut oikeudenkäyntiavustajajäsen.

Valvontalautakunnan täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään kahdeksan muuta jäsentä on paikalla. Jaosto on päätösvaltainen, kun jaoston kaikki jäsenet ovat paikalla.

Tarkempia tietoja valvontamenettelystä löytyy valvontalautakunnan verkkosivuilta osoitteesta www.valvontalautakunta.fi.

1.4 Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2016

Valvontalautakunnan kokoonpano 1.1.2016 on seuraava:

Puheenjohtaja

Matti Kunnas, asianajaja

Varapuheenjohtajat

Veronica Dalenius, asianajaja

Markus Manninen, asianajaja

Harri Tuure, asianajaja

Sanna Leppänen,
Ahti Saarenpää,
Ilkka Malka ja
Harri Tuure.

1. jaosto

Varsinainen jäsen

Harri Tuure, asianajaja, pj

Ilkka Malka, luvan saanut oik.käyntiäv.

Ahti Saarenpää, professori

sihteeri Sanna Leppänen, lakimies

Varajäsen

Elina Saari, asianajaja

Lotta Laineenkare, luvan saanut oik.käyntiäv.

Pekka Pärnänen, hovioikeudenlaamanni

Jussi Tapani,
Mikael Henriksson,
Matti Kunnas ja
Päiviikki Hartikainen.

2. jaosto

Varsinainen jäsen

Matti Kunnas, asianajaja, pj

Matti Tolvanen, professori

Ilkka Salonen, asianajaja

sihteeri Päiviikki Hartikainen, valvonta-assistentti

Varajäsen

Pirjo Isoluoma, asianajaja

Jussi Tapani, professori

Mikael Henriksson, asianajaja

Antti Savela,
Gunilla Nyström,
Matti Niiranen ja
Veronica Dalenius.

3. jaosto

Varsinainen jäsen

Veronica Dalenius, asianajaja, pj
Matti Niiranen, asianajaja
Antti Savela, laamanni
sihteeri Gunilla Nyström, lakimies

Varajäsen

Pontus Baarman, asianajaja
Jouni Nikkanen, asianajaja
Rita Melartin, hovioikeudenneuvos

Hannele Kojo,
Tuuli Lahikainen ja
Sampsä Seppälä.

4. jaosto

Varsinainen jäsen

Markus Manninen, asianajaja, pj
Hannele Kojo, asianajaja
Ilona Pilkama-Paajanen, luvan saanut oik.käyntiäv.
sihteerit Sampsä Seppälä, lakimies ja
Johanna Sulkumäki, lakimies

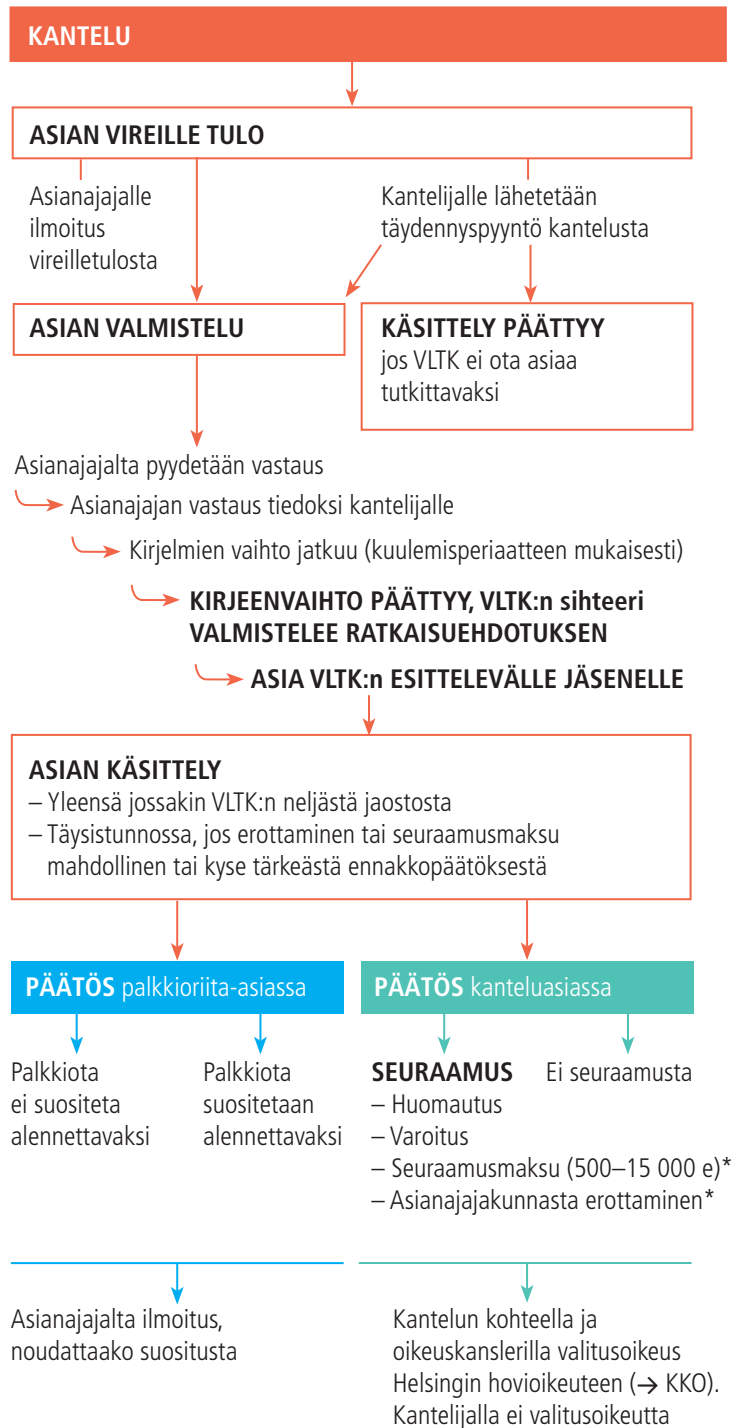
Varajäsen

Kai Kotiranta, asianajaja
Juho Laine, asianajaja
Tuuli Lahikainen, luvan saanut oik.käyntiäv.

Valvontalautakunnan jäseninä vuonna 2015 toimivat myös asianajajat
Päivi Hallamaa-Tupi, Jussi Ikonen, Jarkko Otva ja professori *Pia Letto-Vanamo*.

1.5 Kaavio valvontaprosessista

Viereinen kaavio havainnollistaa valvonta- ja palkkiorita-asioiden käsittelyä valvontalautakunnassa.

*) Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien seuraamusmaksuista ja luvan peruuttamisesta päättää viime kädessä oikeudenkäyntiavustajalautakunta valvontalautakunnan esityksestä.

2 Oikeuskansleri tarkasti valvontalautakunnan

Oikeuskansleri teki tutustumis- ja tarkastuskäynnin valvontalautakuntaan syyskuussa 2015. Tarkastuskäynnillä keskusteltiin luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain soveltamisesta valvonnassa, valvontalautakunnan ratkaisuihin liittyvistä julkisuuskysymyksistä sekä päätöksentekoprosessiin liittyvistä kysymyksistä.

2.1 Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvontaan liittyvät huomiot

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnassa suurimmaksi epäkohdaksi on havaittu se, että lupalakimiesten kaikki ammattitoiminta ei lain mukaan ole valvonnan piirissä. Näin ollen lupalakimiesten ja asianajajien valvonnan kattavuudessa on olennainen ero. Tällä hetkellä oikeudellisten palveluiden tarjoajien valvonta ei ole kuluttajille selkeää, eivätkä kuluttajat tiedä, mistä voi kannella ja minne. Kuluttajien näkökulmasta puutteena voidaan pitää myös sitä, ettei valvontalautakunnassa voida tutkia lupalakimieheen kohdistetun kantelun yhteydessä myös lupalakimiehen veloittaman palkkion kohtuullisuutta.

Lain soveltamiseen liittyvät rajanvetokysymykset valvonnan piiriin kuulumisesta ovat ensimmäisinä vuosina olleet aikaa vieviä ja työlistäneet valvontalautakuntaa. Rajanvetoa on jouduttu ja joudutaan vielä tulevaisuudessakin tekemään paitsi sen suhteen, kuuluuko lupalakimiesten toiminta valvonnan piiriin, myös sen suhteen, mistä oikeudenkäyntitehtävän voidaan

katsoa alkavan ja päättyvän. Valvontalautakunnan ratkaistavana on ollut vielä suhteellisen vähän hallinto-oikeudessa käsiteltyihin asioihin liittyviä kanteluita; lain esitöissä mahdollisina valvonnan piiriin kuuluvina asioina on mainittu lastensuojeluasiat. Erityistuomioistuinten osalta esimerkiksi vakuutus-oikeudessa toimimisen on katsottu kuuluvan valvontalautakunnan valvontavallan piiriin. Toisaalta valvontalautakunta on linjannut, ettei välimiesmenettely tai omassa asiassa toimiminen kuulu valvonnan piiriin.

Laissa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista on havaittu puutteita myös siltä osin kuin 8 § ei sisällä lupalakimiehen nimenomaista velvollisuutta vastata valvontalautakunnalle toisin kuin asianajajilta edellytetään asianajajista annetussa laissa ja hyvää asianajajatapaa koskevissa ohjeissa. Myös 8 §:ssä säädettyä velvollisuutta toiminnan vastuuvakuuttamiseen ei voida käytännössä valvoa, koska nykylainsäädännön mukaan lakiasiaintoimistoihin ei ole mahdollista tehdä toiminnan järjestämiseen liittyviä toimitarkastuksia. Sillä, miten lakiasiaintoimiston toiminta on järjestetty, voi olla merkitystä paitsi kuluttajan, myös toimistossa työskentelevän lupalakimiehen oikeusturvan kannalta esimerkiksi vastuukysymyksissä.

2.2 Valvontalautakunnan ratkaisuihin liittyvät julkisuuskysymykset

Oikeuskansleri kiinnitti valvontalautakunnan huomiota siihen, että asiakirjoissa yksilöitäisiin tarkemmin julkisuuslain säännökset, joiden perusteella asiakirjojen katsotaan olevan salas-

sa pidettäviä. Valvontalautakunnan asiakirjoihin ja ratkaisuihin liittyvä salassapito perustuu asianajajista annetun lain, luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain salassapitoa koskeviin säännöksiin. Myös valvontalautakunnan työjärjestyksessä käsitellään asiakirjojen julkisuutta.

Salassapitoon liittyvät tilanteet ovat erilaisia sen suhteen, keneen nähden valvontalautakunnan ratkaisu on pidettävä salassa. Yleensä kantelijana on asianajajan oma päämies, jolloin asiassa ei useinkaan ole mitään salassa pidettävää suhteessa kantelijaan. Toisaalta kyse on asiakirjojen julkisuudesta suhteessa ulkopuoliseen tahoon. Asianajajien salassapitovelvollisuus on asianajajista annetun lain 5 c §:n perusteella ikuinen ja asianajajista annettu laki on erityislaki suhteessa julkisuuslakiin. Asianajajilla on velvollisuus vastata valvontalautakunnalle avoimesti, totuudenmukaisesti ja määrääjässä. Asianajaja ei saa kieltäytyä antamasta tällaisia tietoja vetoamalla salassapito- tai vaitiolovelvollisuuteensa. Asianajajakunta luottaa siihen, että asiat pysyvät valvontalautakunnassa salassa. Ilman luottamusta tähän valvontalautakunnan toiminta vaikeutuisi kestävämmällä tavalla.

Valvontamenettelyyn liittyvät julkisuuskysemykset on ratkaistu valvontalautakunnan näkemysten mukaan toimivalla ja salassa pidettävien tiedot turvaavalla tavalla. Asianajajista annetun lain mukaan valvontalautakunnan on laadittava ratkaisuihinsa julkinen ratkaisuseloste, joka on kenen tahansa sitä pyytävän tilittavissa valvontalautakunnasta. Julkinen ratkaisuseloste ei sisällä salassa pidettäviä tietoja. Valvontamenettelyssä on muitakin kantelun kohteena olevan henkilön kuulemiseen liittyviä käytäntöjä salassa pidettävien tietojen turvaamiseksi. Samoja periaatteita ja käytäntöjä noudatetaan luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnassa.

2.3 Valvontalautakunnan päätöksentekoprosessi ja ratkaisuiden perusteleminen

Oikeuskanslerin virastoon tulee vireille keskimäärin kaksi kantelua kussakin jaoston kokouk-

sessä ratkaistuja asioita kohden. Oikeuskansleri kiinnitti valvontalautakunnan huomiota siihen, etteivät kantelijat aina ymmärrä valvontalautakunnan ratkaisun perusteluja. Valvonnan uskottavuuden kannalta merkitystä on sillä, että perustelut on kirjoitettu ymmärrettävästi myös kantelijan näkökulmasta, vaikka kantelija ei olekaan valvonta-asiassa asianosainen.

Valvontalautakunnan jäsenet vastaavat ratkaisuiden lopullisesta muotoilusta ja perustelujen kirjoittamisesta on siten yksilöllisiä eroja. Keskustelua valvontalautakunnassa on herättänyt myös se, kenelle perusteluja kirjoitetaan ja riittääkö se, jos perustelut kirjoitetaan valvottavalle ammattikunnalle ymmärrettävästi. Valvontalautakunnan ratkaisuiden perusteluihin on viime vuosina kiinnitetty huomiota ja ratkaisuiden laatua on pyritty johdonmukaisesti parantamaan esimerkiksi sisäisellä koulutuksella.

Kurinpidollisten seuraamusten osalta keskusteluissa oikeuskanslerin kanssa nousi esiin kysymys aiemmin määrättyjen seuraamusten huomioimisesta seuraamusharkinnassa. Valvontamenettelyssä kantelun kohteena olevan asianajajan, julkisen oikeusavustajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan aiemmin saamat seuraamukset tarkistetaan. Jos kyse on samanlaisesta menettelystä tai laiminlyönneistä tai aiemmin määrättyjä seuraamuksia on runsaasti, näillä seikoilla on merkitystä arvioitaessa seuraamuslajia sekä sitä, tulisiko valvonta-asia viedä jaoston sijaan täysistunnon käsiteltäväksi.

Oikeuskanslerin virastolle toimitetaan valvontalautakunnan ratkaisujen mukana oikeuskanslerin muutoksenhaku harkintaa varten valvontaluettelon ote niistä asianajajista, julkisista oikeusavustajista tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista, joille valvontalautakunta on määrännyt seuraamuksen.

2.4 Tarkastuksen lopputulos

Oikeuskanslerin tarkastuskäynti valvontalautakunnassa ei antanut aihetta oikeuskanslerin toimenpiteisiin.

3 Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 9 §:n mukaan luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on 8 §:ssä tarkoitetuissa tehtävissään oikeuskanslerin, asianajajista annetun lain 6 a §:n 1 momentissa tarkoitetun valvontalautakunnan ja oikeudenkäyntiavustajalautakunnan valvonnan alainen. Lain 11 §:ssä täsmennetään edelleen, että luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun ratkaisee valvontalautakunta ja valvontalautakunnassa käsiteltävät asiat valmistelee valvontayksikkö.

Lain 8 §:n 1 momentin mukaan luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tulee rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskottu oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät. Lisäksi säännöksen 1 momentissa on 19-kohtainen luettelo niistä erityisistä velvollisuuksista, jotka luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on erityisesti täytettävä.

Säännös koskee oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä, tuomioistuimen määräyksen perusteella saatuja tehtäviä sekä tehtäviä, joihin oikeudenkäyntiavustaja on määrätty oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetuksi avustajaksi riippumatta siitä, onko kyseessä tuomioistuinasia vai ns. ulkoprosessuaalinen asia (esim. testamentin tai perukirjan laatiminen).

Edellä mainituissa tehtävissä oikeudenkäyntiavustajan tulee noudattaa 8 §:ssä tarkemmin säädettyjä velvollisuuksia, jotka ovat hallituksen esityksen (HE 318/2010) mukaan asiallisesti samansisältöisiä ammattieettisiä sääntöjä kuin ne, joita asianajajat ja julkiset oikeudenkäyntiavustajat noudattavat. Hallituksen esityksen mukaan

8 §:n velvollisuudet tulevat voimaan siitä lukien, kun luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle on myönnetty laissa tarkoitettu lupa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ylläpitää oikeudenkäyntiavustajaluetteloa, josta myönnettyt luvat ilmenevät.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan kannalta ongelmana on, että lain kirjoitustapa ei välttämättä anna vastausta siihen, missä laajuudessa luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja on oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviä hoitaessaan velvollinen noudattamaan lain 8 §:ssä säädettyjä vaatimuksia ja missä laajuudessa hän täten on velvollisuuksiensa kautta valvonnan alainen. Lain mukaan selvänä on pidettävä, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävillä tarkoitetaan niitä tehtäviä, joiden suorittamisen ehtona on oikeudenkäyntiavustajalautakunnan myöntämä lupa.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan lupa on OK 15 luvun ja lastensuojelulain 86 a §:n mukaan tarpeen toimimiseen lastensuojelulaissa tarkoitettussa asiassa yksityisen asianosaisen asiamiehenä tai avustajana hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Sitä vastoin oikeudenkäyntiin liittymättömät oikeudelliset palvelut, esimerkiksi asiakirjojen laatiminen ja neuvonanto, jäävät velvollisuuden ulkopuolelle. Laissa luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista ei yksiselitteisesti määritellä, milloin asiamiehen tai avustajan tehtävä alkaa ja päättyy. Hallituksen esityksen perusteissa todetaan, että oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät tulee ymmärtää laajasti; tehtäviin kuuluvat paitsi varsinainen edusta-

minen ja esiintyminen tuomioistuimessa myös esimerkiksi oikeudenkäyntiä valmistelevat toimet, kuten asianosaisen avustaminen rikosasian esitutkinnassa.

Markku Ylönen¹ toteaa seuraavaa:

Luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksien laajaa tulkintaa oikeudenkäyntiasioissa voidaan perustella myös lain 8 §:n 1 momentissa luetelluilla erityisillä velvollisuuksilla. Näitä erikseen lueteltuja erityisiä velvollisuuksia ovat esimerkiksi:

- tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan olla esteetön;
- hoitaa saamansa tehtävät huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta;
- kieltäytyä ottamasta tehtävää vastaan, jos hänellä ei ole sen edellyttämää ammattitaitoa tai jos hän ei muutoin kykene huolehtimaan tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta;
- vastata kohtuullisessa ajassa saamiinsa oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtäviin liittyviin yhteydenottoihin, jollei se aiemman vastauksen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole ilmeisen tarpeetonta;
- vastata tehtävää tarjonneelle ilman aiheutonta viivytystä, jos luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ota vastaan hänelle tarjottua tehtävää;
- olla ilman erityistä syytä ryhtymättä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen; ja
- olla ilman vastapuolen suostumusta sopimusneuvotteluiden ulkopuolella vetoamatta vastapuolen tekemään sovintotarjoukseen.

Edellä luetellut erityiset velvollisuudet ovat kaikkia sellaisia, jotka luonteensa mukaisesti tulee täyttää jo ennen kuin oikeudenkäyntiavustaja hänelle uskotussa tehtävässä esimerkiksi laatii haastehakemuksen tai hoitaa asiaa tuomioistuimen istunnossa.

Jos luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimeksianto koskee asiakirjan laatimista tai oikeudellisen neuvonnan antamista oikeudenkäyntiin liittymättömässä asiassa, toiminta jää laissa tarkoitettujen velvollisuuksien noudattamisen ja samalla valvonnan ulkopuolelle.

Jos taas kyseessä on oikeudellisen palvelun tarjoaminen asiassa, joka jo on vireillä tuomioistuimessa, on selvästi kyseessä toiminta, jossa luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan on noudatettava laissa säädettyjä velvollisuuksiaan ja samalla hän on valvontalautakunnan valvonnan alainen.

Edellä mainittujen kahden tilanteen väliin jää niin sanottu harmaa vyöhyke, jossa kysymys velvollisuuksien noudattamisesta ja toiminnan valvonnan alaisuudesta on ratkaistava kussakin yksittäistapauksessa tapauksen erityispiirteet huomioon ottaen.

3.1 Tutkittavaksi ottamista koskevat ratkaisut

Valvontalautakunta on vuonna 2015 linjannut kantelun tutkittavaksi ottamista koskevia kysymyksiä. Olennaisin kysymys on ollut se, onko kantelussa ollut kysymys luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävästä.

3.1.1 Oikeudenkäynnin käynnistävät toimenpiteet

Lupalakimies oli toiminut kantelijan avustajana työsopimuksen irtisanomisen riitautusta koskevassa asiassa. Lupalakimies ja kantelija olivat sopineet toimeksiannon hoitamisesta kiinteään hintaan, johon sisältyivät alkuneuvottelut, sovintoneuvottelut, kärjääoikeusvaiheen hoitaminen sekä valitus hovioikeuteen. Lupalakimies oli edellyttänyt sovintoneuvottelujen käymistä vastapuolen kanssa, jonka jälkeen hän olisi päättänyt, nostettaisiinko kanne oikeudessa. Toimeksianto oli päättynyt luottamuspuolaan ennen kuin

¹ Markku Ylönen, Asianajajaoikeus. Laki, säännöt ja tapaohjeet (2014), s. 102–103.

asiassa oli ehditty käydä sovintoneuvotteluja tai nostaa kannetta.

Valvontalautakunta päätti ottaa kantelun tutkittavaksi äänestyksen (6–5) jälkeen.

Valvontalautakunta katsoi asiassa merkitykselliseksi, että lupalakimies oli ottanut vastaan oikeudenkäyntiä koskevan toimeksiannon ja sopinut kiinteästä kokonaisveloituksesta, johon oli kuulunut kantelijan edustaminen käräjäoikeudessa ja valituksen laatiminen hovioikeudelle. Lupalakimiehen mukaan kanteen nostaminen oli ollut alusta saakka vaihtoehtona sovinnolliselle ratkaisulle. Tätä näkemystä tuki myös lupalakimiehen ja vastapuolen asiamiehen välillä käyty sähköpostikirjeenvaihto.

Valvontalautakunta totesi, että asiassa tehdyt toimenpiteet olivat tyypillisiä oikeudenkäynnin valmisteluun kuuluvia toimenpiteitä. Olennaisista asian ratkaisemiselle olivat seikat, että oikeudenkäyntiasian hoitamisesta oli tehty sopimus, sovittu kokonaispalkkiosta ja aloitettu tehtävän hoitaminen. Kanteen nostamista tuomioistuimessa ei siten voitu pitää ratkaisevana asiana arvioitaessa kysymystä siitä, oliko lupalakimies toiminut 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuna oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana. Tuolloin valvonnan alkaminen jäisi riippumaan asiamiehen itsensä valitsemista toimista ja jättämällä kanteen nostamatta hän vapautuisi valvonnasta, mitä ei voida pitää valvonnan tarkoituksen kannalta hyväksyttävänä. Toisenlainen tulkin- ta merkitsisi myös sitä, ettei valvontaa voitaisi aloittaa kuin vireillä olevissa tai olleissa asioissa, mitä ei valvontalautakunnan näkemyksen mukaan voida pitää asianmukaisena.

Vähemmistöön jääneet valvontalautakunnan jäsenet katsoivat, että kantelu olisi tullut jättää tutkimatta. Eriävän mielipiteen mukaan sovintoneuvottelu tai -esitys voi toimeksiannosta riippuen olla oikeudenkäyntiä valmisteleva toimenpide tai osa oikeudenkäyntiasiaan liittymätöntä oikeudellista neuvonantoa. Asiassa ei ollut merkitystä sillä, oliko kantelijan irtisanomista koskeva asia ollut tarkoitus viedä tuomioistuimeen vai ei, koska kannetta ei lopulta laitettu vireille.

Hovioikeuden ratkaisun nro 1884 perustelut huomioon ottaen asiamiehen tehtäviin kuuluu

arvioida, onko asiassa oikeudellisia perusteita saattaa asia vireille tuomioistuimeen, eikä ratkaisevaa merkitystä voida tässä suhteessa antaa kantelijan omalle käsitykselle. Toimeksiannossa oli kysymys oikeudenkäyntiin liittymättömästä oikeudellisesta neuvonnasta, eikä lupalakimies siten ollut toiminut 8 §:n 1 momentin mukaisessa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävässä. Lupalakimies ei toiminut asiassa myöskään oikeusapulaissa tarkoitettuna avustajana. **(Täysistunto 25.5.2015, 7 §. Ratkaisu on lainvoimainen).**

3.1.2 Ulosottoperintä

Valvontalautakunta otti suoraan tutkittavaksi ja ratkaistavaksi kantelun, jossa moitittiin luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa siitä, että tämä oli siirtänyt saatavan ulosottoperintään. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli edustanut velkomuskanteessa kantajaa ja ryhtynyt sen jälkeen perimään tuomioistuimessa sovinnolla vahvistettua saatavaa ulosottoteitse, koska sovintosopimuksen ehtoja ei ollut noudatettu. **(1. jaosto 11.12.2015, 24 §. Ratkaisu on lainvoimainen.)**

3.1.3 Oikeudenkäyntiin liittymätön toimeksianto

Valvontalautakunta jätti tutkimatta kantelun asiassa, jossa lupalakimies oli toiminut kahden kuolinpesän osakkaan avustajana asiassa, jossa perittävän edunvalvojana toimineen henkilön epäiltiin syyllistyneen kavallukseen. Lupalakimiestä moitittiin siitä, että hän oli tehnyt edunvalvojan menettelystä esitutkintapyynnön poliisille. Koska asia ei saadun selvityksen mukaan ollut edennyt esitutkintaan, valvontalautakunta totesi, ettei kyse ollut 8 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävästä, eikä valvontalautakunnalla siten ollut toimivaltaa tutkia kantelua.

(2. jaosto 18.12.2015, 17 §. Ratkaisu on lainvoimainen).

3.2 Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat ratkaisut

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2015 yhteensä 45 luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevaa kantelua. Valvontalautakunta määräsi lupalakimiehelle neljässä asiassa kurinpidollisena seuraamuksena varoituksen, 16 tapauksessa huomautuksen ja yhdessä tapauksessa seuraamus jätettiin määräämättä vähäisyysperusteella. 20 asiassa ei määrätty seuraamusta ja neljässä asiassa kantelua ei otettu tutkittavaksi.

Valvontalautakunta esitti oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle yhden luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan luvan peruuttamista kurinpidollisena seuraamuksena kolmesta eri valvonta-asiasta. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja laiminlöi kyseisissä asioissa myös 15 §:n 3 momentin mukaisen velvollisuutensa vastata valvontalautakunnalle.

Valvontalautakunnan täysistunto linjasi esityksessään, että luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:n mukaiseen oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään kuuluu myös mukautuminen tehtävään liittyvään valvontamenettelyyn ja siten lain 15 §:n 3 momentissa säädetyn vastaamisvelvollisuuden täyttäminen. Laiminlyödessään velvollisuutensa vastata moitteisiin, valvontalautakunta katsoi lupalakimiehen menettelleen vastoin 8 §:ssä säädettyä luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuutta rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta ei ole vielä ratkaissut asiaa.

Valvontalautakunta määräsi kurinpidollisena seuraamuksena **varoitukset** seuraavilla perusteilla:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ollut huolehtinut siitä, että hänen tilaamansa asiantuntijalausannon lasku tuli maksetuksi eikä ollut vastannut kantelijan laskuun liittyneisiin tiedusteluihin. Lupalakimies laiminlöi myös velvollisuutensa täyttää rehellisesti ja tunnollisesti oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtä-

vään kuuluvan 15 § 3 momentissa säädetyn vastaamisvelvollisuutensa jättäessään vastaamatta valvontalautakunnan selvityspyynnössä esitettyihin moitteisiin.

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ollut informoinut päämiestään mahdollisuudesta hakea julkista oikeusapua myös taannehtivasti. Lupalakimies oli lähettänyt päämiehelleen laskun toisen yhtiön nimissä, vaikka toimeksianto oli annettu asianajotoimistolle, myös laskun eräpäivässä oli epäselvyyksiä. Lupalakimies ei ollut vastannut päämiehen tiedusteluihin. Lisäksi hän oli antanut virheellistä tietoa laskun loppusummasta sekä asianajotoimistossa työskentelevänä lupalakimiehenä jättänyt kertomatta päämiehelleen mahdollisuudesta käynnistää palkkioriiita-asia valvontalautakunnassa.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli esteellinen edustamaan osituksessa ja myyntiluvan hakemista koskevassa asiassa leskeä toimittuaan vain hieman aikaisemmin yhden kuolinpesän osakkaan asiamiehenä samaan ositettavaan ja jaettavaan omaisuuteen liittyvässä asiassa. Osituksessa leski ja perillistaho olivat vastapuolina. Lupalakimies oli myös jättänyt selvittämättä päämiehensä oikeustoimikelpoisuutta, kun tälle oli määrätty edunvalvoja ja käräjäoikeus oli todennut tämän henkisen toimintakyvyn heikoksi. (Yhteinen seuraamus kahdessa valvonta-asiassa. *Ratkaisut eivät ole lainvoimaisia*).

Valvontalautakunta määräsi kurinpidollisena seuraamuksena **huomautukset** seuraavilla perusteilla:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ollut valittanut käräjäoikeuden tuomioista hovioikeuteen, vaikka siitä oli sovittu päämiehen kanssa.
- Päämiehen tiedusteluihin keskeneräisistä toimeksiantoista ei ollut vastattu, eikä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ollut huolehtinut siitä, että päämies sai tiedon tuomioistuimen ratkaisuista. Päämiehelle oli annettu myös virheellistä tietoa siitä,

minkä yhtiön lukuun luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja hoiti toimeksiantoja.

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli vastannut viiveellä ja vasta useiden tiedustelujen jälkeen oikeudenkäynnissä todistajana toimineen kantelijan viesteihin tämän palkkion maksamisesta, eikä tuolloinkaan ilmoittanut, ettei hän enää toiminut oikeudenkäyntiasiamiehenä asiassa.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ollut yhteydessä oikeudenkäyntiasiaassa vastapuolena olleen asunto-osakeyhtiön hallituksen puheenjohtajaan, vaikka asiaa hoiti yhtiön puolesta asiamies.
- Käräjäoikeuden ratkaisua ei ollut toimitettu päämiehelle myös kirjallisesti ilman aiheetonta viivytystä tuomioon perehtymistä ja jatkotoimenpiteiden harkitsemista varten.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli tehnyt oikeusapupäätöksestä ratkaisupyynnön käräjäoikeudelle tiedottamatta päämiestä kielteisestä oikeusapupäätöksestä. Tiedottaminen kielteisestä oikeusapupäätöksestä sekä käräjäoikeuden kielteisestä päätöksestä oli tapahtunut vasta tyytymättömyyden ilmoittamisen määrääjän päätyttyä. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toiminut huolimattomasti ja ammattitaidottomasti jättäessään ulosmittausta koskevassa valituksessa erityiset perustelut mainitsematta.
- Sovintoneuvotteluiden käymisestä vastannut lupalakimies ei ollut omatoimisesti ja välittömästi selvittänyt päämiehensä mielipidettä vastapuolen sovintoesityksestä ja sovintoneuvotteluiden jatkamisesta tilanteessa, jossa pääkäsittelyn alkuun oli aikaa vain neljä päivää.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli ilman erityisiä syitä laittanut asian vireille käräjäoikeudessa ilmoittamatta vastapuolelle päämiehensä vaatimuksia ja varaamatta mahdollisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli jättänyt oikeudelle todisteeksi vastapuolen avustajan lähettämän kirjeen, joka oli si-

sältänyt vastapuolen sovintoehdotuksen.

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ollut vastannut päämiehensä viestiin, jossa pyydettiin vahvistusta toimeksiannon päättymisestä. Päämiehen asiakirjoja ei myöskään ollut palautettu päämiehelle tämän pyynnöstä huolimatta.
- Päämiehelle lähetetyssä laskussa oli työtunteja ja oikeusapua koskevia virheitä ja sopimuksen vastaisia veloituksia. Päämieheltä oli vaadittu perusteettomasti ennakkomaksua sekä kuluja siltä osin kuin ne eivät tulleet katetuksi oikeusturvavakuutuksesta. Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei myöskään ollut varmistanut, että kaikki sopimuksen osapuolet olivat allekirjoittaneet sovintosopimuksen.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli korottanut tuntiperusteista veloitustaan sopimatta siitä päämiehensä kanssa ja jättänyt vastaamatta oikeusaputoimiston tiedusteluun.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli toimittanut korkeimmalle oikeudelle ylimääräisen muutoksenhakemuksen samoilla vaatimuksilla ja perusteilla, joilla lupalakimies oli jo aikaisemmin tehnyt tutkimatta jätetyn ylimääräisen muutoksenhakemuksen.
- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja ei ollut toimittanut päämiehelleen hovioikeuden päätöstä rikosasiassa, jossa päämies oli ollut asianomistajana. *Ratkaisu ei ole lainvoimainen.*

Valvontalautakunta **jätti seuraamuksen määräämättä** seuraavilla perusteilla:

- Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli käyttänyt kirjeenvaihdossaan lausumia, joita voitiin pitää asiayhteydessään epäasiallisina. Menettelyllä oli kuitenkin vain vähäisessä määrin rikottu oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksia ja menettelyä oli sen haitallisuuteen nähden pidettävä myös kokonaisuutena arvostellen vähäisenä.

Valvontalautakunnan luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevat edellä mainitut ratkaisut ovat kolmea ratkaisua lukuun ottamatta lainvoimaisia.

Helsingin hovioikeus kumosi päätöksellään 10.6.2015 nro 829 valvontalautakunnan vuonna 2014 antaman luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan ratkaisun ja jätti kantelun tutkimatta. Hovioikeus katsoi, ettei luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toimeksiannossa ollut kysymys 8 §:n 1 momentin mukaisesta oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävästä, eikä valvontalautakunnalla siten ollut toimivaltaa tutkia kantelua. Valvontalautakunnan ratkaisusta hovioikeuteen valitti oikeuskansleri.

Hovioikeus kumosi päätöksellään 17.12.2015 nro 1805 luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle vuonna 2015 määrätyn huomautuksen ja jätti kantelun tutkimatta siltä osin kuin kantelu koski aikaa ennen oikeudenkäyntiavustajan luvan myöntämistä.

3.3 Uuden lainsäädännön vaikutus hyvää asianajajatapaa koskeviin ohjeisiin

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden henkilökunnan valvontaa koskevaan kohtaan 11.5 tehtiin Asianajajaliiton valtuuskunnan päätöksellä 8.6.2012 muutoksia, jotka tulivat voimaan 1.1.2013.

Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan toisen kappaleen mukaan asianajaja ei henkilökohtaisesti vastaa siitä, että hänen henkilökuntaansa kuuluva luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja noudattaa tehtäviä suorittaes-

saan luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia.

Edelleen 11.5-kohdan kolmannen kappaleen mukaan asianajajan tulee pitää asianmuksaisia luetteloita vastaanotetuista oikeudenkäynti- ja muista tehtävistä sekä niissä suoritetuista toimista ja tehtäviin liittyvistä asiakasvaroista.

Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonnan osalta on siis syntynyt kaksi eri ryhmää; sellaiset luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat, jotka ovat asianajotoimiston palveluksessa avustavina lakimiehinä ja sellaiset, jotka toimivat täysin itsenäisesti.

Ensiksi mainitun ryhmän osalta valvonta on laajempaa, koska hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 11.5-kohdan ensimmäisen kappaleen mukaan asianajajan on järjestettävä toimistonsa asianmukaisesti sekä ohjattava ja valvottava henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että myös toimiston palveluksessa oleva henkilökunta – mukaan lukien luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat – noudattaa hyvää asianajajatapaa.

Mikäli asianajotoimiston palveluksessa toimivaa luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskeva kantelu ei liity luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain 8 §:ssä säädettyyn oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan tehtävään, kantelu ja valvontamenettely saatetaan vireille luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan valvonnasta vastaavaa asianajajaa kohtaan.

Jälkimmäisen ryhmän, täysin itsenäisesti toimivien luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien, kohdalla valvonta on suppeimmillaan.

4 Tapausselostukset

Valvontalautakunnan työjärjestyksen 32-kohdan mukaan valvontalautakunnan on annettava vuosittain kertomus, jossa on tilastotietojen lisäksi lyhyesti selostettava periaatteellisesti merkittävien valvonta-asioiden vaiheet ja ratkaisujen perusteet tarpeellisin osin. Kertomukseen voidaan ottaa muitakin tietoja lautakunnan käsittelemistä asioista ja hallituksen toimenpiteistä asianajajien valvonnassa.

Tässä valvontakertomuksessa on referoitu periaatteellisesti merkittäviä ja muutoin mielenkiintoisia kertomusvuoden aikana tehtyjä päätöksiä. Tapaukset on esitetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden mukaisessa järjestyksessä.

Valvontalautakunnalla on mahdollisuus tarvittaessa saattaa valvonta- tai palkkioriihta-asiasa tehtyä ratkaisua koskeva seloste julkisuuteen myös muulla tavalla. Valvontalautakunnan ja sitä edeltäneen kurinpitolautakunnan tekemiä ratkaisuja sisältävästä tapaushakemisto Sallexistä voi hakea ratkaisuja vuosiluvun, tapaohjeen säännöksen, asiansanan tai vapaan sanahaun perusteella. Hakemistossa on tapauksia vuodesta 2001 alkaen. Mielenkiintoisista tapauksista julkaistaan myös referaatteja Advokaatti-lehden Sallittua ja kiellettyä -palstalla.

Tapaohjeet:
asianajaliitto.fi/tapaohjeet

Valvontaratkaisujen hakemisto:
valvontalautakunta.fi/sallex

4.1 Perusarvot

Hyvää asianajatapaa koskevissa ohjeissa on määriteltä asianajajakunnan perusarvot selkeästi. Perusarvot ovat asianajajakunnan yhteisesti hyväksymiä arvoja ja tapaohjeiden sisältö on näiden perusarvojen ilmentymää konkreettisemmassa muodossa. Tapaohjeiden yksityiskohtaisia sääntöjä on luettava yhdessä perusarvojen kanssa. Koska hyvä asianajajatapa on eettinen säännöstö, on perusarvot aina otettava huomioon. Vaikka kaikkea ei olisi tapaohjeiden yksityiskohtaisemmissa säännöissä huomioitu, tulee asianajajan toiminnassaan aina noudattaa perusarvoja. Asianajajaa voidaan moittia perusarvojen rikkomisesta, vaikka mitään yksityiskohtaista tapaohjeiden sääntöä ei olisikaan rikottu.

4.1.1 Kunniallisuus (TO 3.5)

Asianajajan on täytettävä hänelle uskotut tehtävät rehellisesti ja esiinnyttävä asiallisesti ja moitteettomasti. Asianajajan on asianajotoiminnassaan ja muutenkin vältettävä kaikkea, mikä saattaa alentaa asianajajakunnan arvoa tai vähentää

luottamusta asianajajakuntaan. Kunniallisuuden tulkinta on jätetty valvontalautakunnalle, mutta jokaisen asianajajan on arvioitava oma toimintansa tämän perusarvon kautta. Vaatimus asiallisesta ja moitteettomasta käyttäytymisestä liittyy ensisijassa käyttäytymiseen asianajotehtävissä, mutta myös asianajajan muuhun toimintaan esimerkiksi työnantajana ja vapaa-ajalla.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa ei ole tapaohjeiden 3.5-kohtaa vastaavaa säännöstä. Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien tulee 8 §:n 1 momentin ensimmäisen lauseen mukaan rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät.

TO 3.5 KUNNIAL LISUUS

Asianajaja oli esiintynyt hovioikeuden pääkäsitelyssä päihtyneenä siten, että puheenjohtaja oli pyytänyt asianajajaa poistumaan istunnosta. Asianajaja myönsi nauttineensa lounaalla kaksi lasia viiniä, mutta kiisti olleensa päihtynyt. Valvontalautakunta totesi asiassa esitetyn selvityksen perusteella, että asianajaja oli esiintynyt hovioikeudessa päihtyneenä.

Asianajaja ei ollut toiminut hyvää asianajajata-paa koskevien ohjeiden kohdan 3.5 edellyttämällä tavalla asiallisesti ja moitteettomasti ja hänen menettelynsä oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Asianajajalle oli määrätty jo aikaisemmin vastaavasta syystä varoitukset, joten asianajajalle määrättiin kurinpidollisena seuraamuksena seuraamusmaksu.

(SEURAAMUSMAKSU. Täysistunto 10.12.2015, 3 §).

TO 3.5 KUNNIAL LISUUS

Käräjäoikeus oli tuominnut asianajajan vuosilomarikkomuksesta kymmeneen päiväsakkoon. Tuomiossa todettiin, että asianajaja oli vuosina 2009–2011 toimiessaan asianajotoimistonsa toimitusjohtajana huolimattomuudesta laiminlyönyt velvollisuutensa antaa toimistossaan asianajotehtävissä työskennelleelle henkilölle tämän pyynnöstä viipymättä vuosilomapalkkalaskelmat, joista työntekijä olisi voinut selvittää, oliko hänen lomapalkkansa tai lomakorvauksen sa laskettu oikein. Hovioikeus ei muuttanut kä-

räjäoikeuden tuomiota muutoin kuin oikaisten tekoaikaa. Korkein oikeus ei myöntänyt asianajajalle valituslupaa.

Koska asianajaja oli lainvoimaisella tuomiolla tuomittu sakkorangaistukseen vuosilomarikkomuksesta, valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli lainvastaisella toiminnallaan menettänyt hyvän asianajajatavan vastaisesti ja menettely oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. **(HUOMAUTUS. 2. jaosto 10.4.2015, 4 §).**

TO 3.5 KUNNIAL LISUUS

Asianajaja oli huolehtinut isänsä perunkirjoituksen valmistelusta ja yhteydenpidosta kuolinpesän osakkaisiin. Kantelija, joka oli asianajajan sisar, moitti asianajajaa siitä, että tämä oli ilmoittanut, ettei perunkirjoituksessa tarvittu uskottuja miehiä. Perukirjaan oli merkitty uskottuiksi miehiksi kaksi asianajajaa, jotka eivät olleet läsnä perunkirjoitustilaisuudessa. Perukirjaan oli merkitty kantelijan olleen läsnä toimituksessa, vaikka tämä oli ilmoittanut haluavansa laillisen toimituksen ja poistunut tilaisuudesta. Asianajaja oli myös lähettänyt kantelukirjelmän tiedoksi muille kuolinpesän osakkaille ja uskottuille miehille ennen asian ratkaisemista valvontalautakunnassa.

Asianajajan mukaan kysymys ei ollut asianajotoimeksiannosta, vaan korvauksettomasta palvelusta. Kantelija oli ollut tilaisuuden alussa huoneessa muiden osakkaiden kanssa, mutta oli poistunut kesken tilaisuuden. Kantelija oli merkitty perukirjaan läsnä olleeksi, koska hän ei ollut poistunut kiinteistöstä. Asianajaja oli ilmoittanut jo etukäteen osakkaille, etteivät uskotut miehet osallistuisi perunkirjoitustilaisuuteen. Asianajaja oli sopinut osakkaiden kanssa, että perukirja tuodaan heille tarkistettavaksi ja allekirjoitettavaksi tilaisuuden jälkeen, kun se oli pesän ilmoittajan puolesta allekirjoitettu. Asianajajan mukaan tämä oli hyväksyttävää, koska uskottujen miesten ainoana tehtävänä oli tarkastaa, että pesän ilmoittajan antamat tiedot vastaavat asiakirjaselvityksiä. Kuolinpesässä ei ollut sellaista arvioitavaa omaisuutta, jonka vuoksi uskottujen miesten olisi tullut osallistua tilaisuuteen. Laki ei velvoittanut, että uskottujen miesten tulisi olla läsnä perunkirjoituksessa. Asianajaja myönsi lähettäneensä kan-

telukirjoituksen tiedoksi em. henkilöille vedoten siihen, ettei häneen kohdistettu kantelu kuulunut asianajajan salassapitovelvollisuuden piiriin.

Valvontalautakunta katsoi asianajajan menettelleen moitittavasti merkittyään perukirjaan kantelijan olleen läsnä, vaikka tämä oli poistunut tilaisuudesta. Asianajaja ei myöskään ollut huolehtinut siitä, että perunkirjoituksessa oli samanaikaisesti läsnä kaksi uskottua miestä. Valvontalautakunta totesi, että vaikka laissa ei ole nimenomaista mainintaa uskottujen miesten läsnäolosta tilaisuudessa, on oikeuskirjallisuudessa lähdetty yksiselitteisesti siitä, että kummankin uskotun miehen tulee olla henkilökohtaisesti läsnä tilaisuudessa. Asianajaja oli lisäksi menetellyt asianajajista annetun lain 7 j §:n 3 momentin, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 6-kohdan ja siten hyvän asianajajatavan vastaisesti lähetettyään ennen valvontalautakunnan ratkaisua salassa pidettävän kantelukirjoituksen tiedoksi henkilöille, jotka eivät olleet valvonta-asiassa asiaan osallisia.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 29.4.2015, 11 §).

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

TO 7.3 PAINOSTUSKIELTO

Asianajaja avusti asunto-osakeyhtiötä kahden asunto-osakeyhtiön välisessä riita-asiassa. Vastapuolen hallituksen puheenjohtaja kanteli asianajajasta, koska tämä oli käyttänyt kantelijan asiamiehelle lähettämässään sähköpostiviestissä epäasiallista kieltä todetessaan kantelijaan viitaten, että ”uudet päättäjät eivät olisi yhtä hurmoksella tässä sirkuksessa mukana”.

Asianajaja kiisti loukanneensa tai halventaneensa kantelijaa, mutta myönsi käyttämänsä ilmaisun olleen epäonnistunut. Asianajajan lähettämän viestin tarkoituksena oli selvittää vastapuolen asiamieheltä, oliko yhtiön hallinnossa tapahtumassa muutoksia. Asunto-osakeyhtiössä oli tehty lukuisia tarkastuksia ja selvityksiä kahden vuoden ajan. Asianajajan päämiehen kanssa käymissä keskusteluissa käynnissä ollut prosessia kutsuttiin sirkuksi, eikä riita-asian mielekkyydestä ollut yksimielisyyttä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan lausumaa voitiin pitää harkitsemattomana. Lausuman ei kuitenkaan asian laatu sekä ilmaisun

asiayhteys huomioden katsottu olevan omiaan saattamaan vastapuolta halveksituksi. Asianajaja ei ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 5.11.2015, 8 §)

TO 3.5 KUNNIALLISTUUS

TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

Asianajaja avusti vastaajia kahdessa rikosasiasa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli todistajaa kuultaessa todennut julkisselvittäjäksi määrätylle asianajaja A:lle, että ”pidäpä nyt turpas kiinni” ja ”mie tuun kohta törkeästi vetään sua turpaan, jos et sie lopeta”. Toisessa istunnossa asianajaja oli todennut vastapuolen asianajajalle B ”paskaa” ja ”onneksi tuollaisia ei tarvitse täällä katsoa kovin usein, sinutkin saisi suohon polkea”. Asianajaja oli myös poistunut istuntosalista kesken asian käsittelyn pyytämättä siihen lupaa puheenjohtajalta.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan tulee käyttäytyä kaikissa tilanteissa asiallisesti ja moitteettomasti. Tapaohjeiden kohdan 3.5 kunniallisuuteen kuuluu hyvien käytöstapojen noudattaminen myös asiakkaan vastapuolta ja kolmansia kohtaan. Asianajajan käyttämät ilmaisut eivät olleet välttämättömiä asian hoitamiseksi tai muutoin asianajajan asiakkaan etujen valvomiseksi.

Asianajaja vetosi A:n keskeyttäneen hänet ja siihen, että hän oli kokenut A:n väitteet loukkauksiksi. Toisessa istunnossa asianajaja oli kokenut B:n menettelyn epäkollegiaaliseksi. Asianajaja ilmoitti pyytäneensä anteeksi käytöstään A:lta, joka asianajajan käsityksen mukaan oli mieltänyt ilmaisut asianajajan luonteeseen kuuluvana huumorina.

Valvontalautakunta katsoi, etteivät asianajajan esittämät seikat oikeuttaneet asianajajan käyttäytymistä tai antaneet aihetta arvioida asiaa toisin. Väkivallalla uhkaamista, vaikka se tapahtui asianajajan mukaan huumorilla, ei voida pitää missään tilanteessa hyväksyttävänä. Asianajaja oli menetellyt asianajajakunnan arvoa alentavalla tavalla. Valvontalautakunta totesi, että asianajajan on kaikessa toiminnassaan osoitettava tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonnantoa, johon kuuluu asianmukainen

käyttäytyminen istunnossa. Poistumalla istunnosta kesken asian käsittelyn lupaa pyytämättä ja esittämällä istunnoissa moitittavaksi katsotut ilmaisut, asianajaja oli menetellyt myös tapaohjeiden kohdan 8.1 vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 5.11.2015, 21 §).

4.2 Yleiset velvollisuudet (TO 4. luku)

Yleiset velvollisuudet ovat asianajajan velvollisuuksia, jotka kohdistuvat tai voivat kohdistua oman asiakkaan lisäksi myös muihin hoidettavana olevaan tehtävään liittyviin tahoihin, kuten kollegoihin, viranomaisiin, tuomioistuimiin tai asiakkaan vastapuoleen. Kyse on myös laajemmin yleisestä edusta.

Yleisiä velvollisuuksia sovellettaessa on otettava huomioon, että erilaiset velvollisuudet kohdistuvat hieman eri perustein ja erisältöisinä eri tahoja kohtaan. Lojallisuus omaa asiakasta kohtaan on aina ensisijainen arviointiperuste eri tahoihin kohdistuvien velvollisuuksien mahdollisessa ristiriidassa.

Yleisiä velvollisuuksia ovat huolellisuus ja tehokkuus, ammattitaitovaatimus, salassapito-velvollisuus, asiakasvarojen hoitoa koskevat ohjeet, vastaamisvelvollisuus yhteydenottoihin, kiello antaa palkkiota tehtävien hankkimisesta sekä rajoitukset tallenteiden hyödyntämisessä.

4.2.1 Huolellisuus ja tehokkuus (TO 4.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta).

Asianajajalla on huolellisuusvelvollisuus ja toimimisvelvollisuus. Tehtävät on hoidettava huolellisesti, täsmällisesti, tarpeellisella joutuisuudella sekä tarpeettomia kustannuksia aiheuttamatta. Huolellisuusvelvollisuuden ja toimimisvelvollisuuden erottaminen toisistaan korostaa sitä, että pelkkä toimiminen ei ole riittävää, vaan toimimisen on oltava huolellisuusvaatimuksen mukaista. Tehtävän vastaanottaminen luo asianajajalle velvollisuuden hoitaa vastaanotettu tehtävä tunnollisesti toimeksiantosopimuksen mukaisesti ja sen rajoissa. Tehtävä on aloitettava ja suoritettava kohtuullisessa ajassa, ellei muuta ole sovittu tai ellei asiasta tai olosuhteista muuta johdu.

Valvontalautakunnan ratkaisuihin on usein kysymys siitä, että kantelija kokee asianajajan viivytelleen asian hoitamisessa tai menetelleen huolimattomasti. Oman asiakkaan kanteluista suuri osa koskee asianajajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan huolellisuusvelvollisuuden rikkomista. Tähän liittyy yleensä myös moitteita siitä, ettei asiakasta informoida riittävästi tehtävän edistymisestä ja sen vaiheista.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 6-kohtassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 4.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS

TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN

TO 5.5 TÄRKEIDEN RATKAISUIDEN

HYVÄKSYTTÄMINEN

TO 3.5 KUNNIAL LISUUS

Asianajaja avusti kantelijaa testamentin teottomaksi julistamista koskevassa asiassa. Asianajaja ei toimittanut kantelijan lausumaa määräajassa käräjäoikeuteen. Käräjäoikeus antoi yksipuolisen tuomion ja tuomion, jolla kantelijan kanne hylättiin ja kantelija velvoitettiin korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Asianajaja haki takaisinsaantia asiaan. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä ollut informoinut kantelijaa tuomioistuimen ratkaisusta. Kantelija oli saanut tiedon ratkaisusta vasta puolitoista vuotta myöhemmin, kun käräjäoikeus antoi toisen tuomion. Asianajaja ei toimittanut tekemäänsä valitusta etukäteen kantelijalle nähtäväksi.

Asianajaja myönsi laiminlyöneensä lausuman toimittamisen määräajassa. Koska asiassa oli mahdollista hakea takaisinsaantia, asianajaja ei halunnut säilyttellä kantelijaa asian sivujuonteella. Asia oli juridisesti poikkeuksellinen, joten kantelijan mahdollisilla kommentailla ei olisi ollut vaikutusta valituksen sisältöön.

Valvontalautakunta totesi määräaikaisten noudattamisen kuuluvan asianajajan tärkeimpiin velvollisuuksiin. Vaikka asianajaja oli virheensä huomattuaan ryhtynyt toimenpiteisiin sen korjaamiseksi, asianajaja oli menetellyt epärehellisesti ja hyvän asianajajatavan vastaisesti jättäessään lausuman antamatta, salatessaan laiminlyöntinsä päämieheltään sekä jättäessään valituksen toi-

mittamatta kantelijalle ennen sen toimittamista tuomioistuimelle. Valvontalautakunta katsoi, että näissä olosuhteissa asianajajalle oli määrättävä seuraamusmaksu.

(SEURAAMUSMAKSU. Täysistunto 23.3.2015, 6 §).

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS

TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN

TO 4.4 ASIAKASVAROJEN HOITO

Asianajaja oli määrätty kuolinpesään pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi. Asianajaja oli toimittanut myös perunkirjoituksen perittävän jälkeen. Kuolinpesään kuuluivat osakkaina Ruotsissa asuva leski ja alaikäinen lapsi perittävän toisesta avioliitosta sekä rintaperilliset perittävän ensimmäisestä avioliitosta. Perittävän asuinpaikka oli kuolinhetkellä ollut Ruotsissa. Pesänselvitykseen kuului perittävän ulkomailla olleiden varojen selvittäminen sekä saatavan selvittäminen lesken omistamalta yhtiöltä. Kantelijat, perittävän rintaperilliset toisesta avioliitosta, moittivat asianajajaa siitä, että pesänselvitys oli kestänyt kohtuuttoman kauan, yhteensä 10 vuotta. Asianajaja ei myöskään ollut vastannut kantelijoiden kysymyksiin ja tiedusteluihin. Asianajaja oli nostonut pesänselvityspalkkionsa kuolinpesän varoista, mutta ei ollut informoinut kantelijoita tästä eikä myöskään ulkomailla olevien varojen selvittämisestä.

Asianajajan mukaan ulkomailla olevien varojen selvittäminen oli vaikeaa. Pankit eivät aina luovuttaneet pyydettyjä tietoja. Perunkirjoitus tuli toimittaa Ruotsin säännösten mukaan ja Suomen säännösten mukaan toimitettua perunkirjoitusta oli pitänyt täydentää useita kertoja. Leski ja tämän asiamiehenä toiminut isä olivat hyväksyneet kuolinpesän laskut. Asianajaja oli ollut yhteydessä osaan kuolinpesän osakkaista, lähinnä leskeen ja tämän asiamieheen. Toisen kantelijan passiivisuudesta johtuen asianajaja ei ollut yhtä paljon tähän yhteydessä. Asianajaja kertoi vastanneensa olennaisiin kysymyksiin. Piikitteleviin kysymyksiin asianajaja ei ollut vastannut.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa esittää kuolinpesän osakkaille lasku pesän varoista nostamastaan palkkiosta välittömästi. Asianajaja oli ollut yhteydessä ainoastaan osaan kuolinpesän osakkaisista, eivätkä kaikki osakkaat saaneet tietoa asian

Pesänselvitys kesti kymmenen vuotta.

etenemisestä. Asianajaja oli menettellyllään vaarantanut pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävään kuuluvan puolueettomuutensa. Valvontalautakunta havaitsi myös asiassa esitetystä selvityksestä kuluneen pitkiä ajanjaksoja, jolloin asiassa ei ollut tehty mitään toimenpiteitä.

Valvontalautakunta totesi, että pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävään kuuluu huolehtia siitä, että pesänselvitys etenee ja siihen liittyviin tiedusteluihin vastataan kohtuullisessa ajassa. Samoin tehtävään kuuluu huolehtia siitä, ettei sovintoyrityksiin kulu kohtuuttoman pitkä aika. Tässä tapauksessa pyrkimykseen saavuttaa asiassa sovinnollinen ratkaisu oli kulunut yli vuosi. Asianajaja oli myös jättänyt vastaamatta osaan kuolinpesän osakkaiden kysymyksistä ja kysymyksiin vastaamisessa oli kulunut kohtuuttoman pitkä aika. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(SEURAAMUSMAKSU. Täysistunto 25.5.2015, 6 §. Ratkaisu ei ole lainvoimainen).

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS

Osa-aikaeläkkeellä ollut julkinen oikeusavustaja oli määrätty alaikäisen lapsen edunvalvojan sijaiseksi rikosasioiden esitutkinnassa, jossa lapsi oli asianomistaja. Kantelija, alaikäinen lapsi, oli yrittänyt tavoittaa julkista oikeusavustajaa useita kertoja puhelimitse ja jättänyt tälle useita soittopyyntöjä ja sähköpostiviestin, joihin julkinen oikeusavustaja ei ollut vastannut. Julkinen oikeusavustaja ilmoitti, ettei hän pitänyt kustannussyistä tarpeellisena olla jatkuvasti yhteydessä kantelijaan esitutkintavaiheessa olevissa asioissa. Kantelijan jätettyä 21.7.2015 julkiselle oikeusavustajalle soittopyyntönsä seuraavaksi päiväksi, julkinen oikeusavustaja oli yrittänyt soittaa kantelijalle 22.7.2015 siinä onnistumatta. Kyseinen päivä oli viimeinen työpäivä ennen julkisen oi-

keusavustajan kesälomaa. Palattuaan lomalta 16.8.2015 julkiselle oikeusavustajalle oli toimitettu esitutkintapöytäkirja, josta ilmeni, että kantelijaa oli kuultu esitutkinnassa ilmoittamatta siitä julkiselle oikeusavustajalle. Mikäli kuulemisesta olisi hyvissä ajoin ilmoitettu julkiselle oikeusavustajalle, hän olisi keskustellut asiasta kantelijan kanssa. Julkinen oikeusavustaja kiisti saaneensa kantelijalta sähköpostia ja ilmoitti soittopyynnön 21.7.2015 olleen ainoa soittopyyntö, jonka hän oli saanut kantelijalta.

Valvontalautakunta totesi, että julkinen oikeusavustaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa seurata rikosprosessin kulkua sekä valvoa parhaan kykynsä mukaan alaikäisen päämiehensä etua ja oikeutta, kun hän ei ollut yhteydessä päämieheensä, selvittänyt tämän näkemyksiä tapahtuneesta ja valmistanut päämiestään rikosprosessiin.

(VAROITUS. 3. jaosto 18.12.2015, 8 §)

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS

Asianajaja A oli ennen X Oy:n konkurssia toiminut yhtiön hallituksen puheenjohtajana. Ulkomainen yhtiö oli A:n hallituskaudella maksanut X Oy:lle sovintokorvauksen, joka oli talletettu X Oy:n avaamalle määräaikaistilille. Sovintokorvauksesta oli vakuussopimuksella pantattu osuus vaihtovelkakirjalainan antajille. X Oy oli omasta hakemuksestaan asetettu konkurssiin ja asianajaja B oli määrätty konkurssipesän pesänhoitajaksi. B ehti toimia tehtävässä noin 10 kuukautta, kun hänet konkurssiasiamiehen hakemuksesta vapautettiin esteellisenä tehtävästä. B oli ennen pesänhoitajan tehtävää toiminut X Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen puheenjohtajana ja valmistellut toista ylimääräistä yhtiökokousta. Kantelija moitti A:ta siitä, että tämä ehdotti B:tä X Oy:n konkurssipesän pesänhoitajaksi, vaikka tiesi tämän olevan esteellinen tehtävään. A:n tiedossa oli, että B oli toiminut X Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen puheenjohtajana ja valmistellut peruuntunutta yhtiökokousta. A ei myöskään ollut huolehtinut siitä, että X Oy:lle maksetusta, määräaikaistilille talletetusta sovintokorvauksesta pantattiin vakuussopimuksen mukaisesti tietty osuus vaihtovelkakirjalainan antajien saatavien vakuudeksi. A oli myös toistuvasti antanut kan-

telijalle totuudenvastaisia tietoja siitä, että panttaus oli kunnossa.

A vetosi siihen, että velallinen saattoi esittää esteellisenkin henkilön nimeämistä pesänhoitajaksi ja päätöksen asiassa teki käräjäoikeus, joka selvitti B:n kelpoisuuden toimia pesänhoitajana. Jotta käräjäoikeus olisi voinut harkita asiaa, olisi B:n tullut tuoda esiin seikat, jotka olisivat mahdollistaneet hänen kelpoisuutensa liittyvän harkinnan. B ei ollut ilmoittanut käräjäoikeudelle toimenpiteistään X Oy:n yhtiökokouksia koskeissa asioissa.

Valvontalautakunta katsoi, että kokeneena konkurssipesän hoitajana A:n olisi tullut ottaa huomioon B:n yhtiökokouksen puheenjohtajana ja toisen kokouksen valmistelun yhteydessä saamat yhtiötä koskevat tiedot ja näiden tietojen mahdollisesti aiheuttama esteellisyys X Oy:n konkurssipesän pesänhoitajan tehtävään. Esittäessään B:tä tehtävään, A oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Kun sovintokorvaus maksettiin X Oy:n avaamalle määräaikaistilille, vaihtovelkakirjalaina, jonka vakuudeksi pantti korvausvaroihin oli annettu, ei ollut vielä erääntynyt maksettavaksi. Kantelija oli useita kertoja tiedustellut A:lta, oliko panttaus kunnossa. A:n mukaan panttauksessa ei hänen tietojensa mukaan ollut ongelmia ja kaikki varallisuus, mitä asiassa oli yhtiölle kertynyt, oli erillään yhtiön varallisuudesta. Määräaikaistilin julkisvarmistus oli kuitenkin tekemättä.

Valvontalautakunnan ratkaistavana kysymyksenä oli sen selvittäminen, kenen toimesta julkisvarmistus olisi tullut suorittaa sen jälkeen, kun korvausvarat oli talletettu X Oy:n avaamalle tilille. Panttausilmoitus edellytti denuntiaatiota joko omistajalta, jolloin ilmoitus oli vapaamuotoinen, tai pantinsaajalta, jolloin ilmoitus edellytti tuekseen pankille esitettävää omistajan kirjallista todistusta panttauksesta. Kantelija pantinsaajana ei ainakaan yksin olisi kyennyt tekemään pätevää denuntiaatiota. Kantelijan useamman tiedustelun jälkeen A:n olisi tullut selvittää, oliko panttauksesta tehty asianmukainen ilmoitus/julkisvarmistus pankille. Valvontalautakunta katsoi, että A oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti jättäessään varmistamatta, että panttaus oli

voimassa yleiseen velkojatahoon nähden sekä ilmoittaessaan kantelijalle, ettei A:n tiedossa ollut panttaukseen liittyviä ongelmia.

(VAROITUS. 2. jaosto 12.6.2015, 3 §. Hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan ratkaisua.)

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS. VIIVYTTELY

Asianajaja oli määrätty selvittäjäksi kantelijan velkajärjestelyyn. Tehtävään kuului huolehtia kiinteistön myynnistä ja varojen tilityksestä velkojille. Kantelija moitti asianajajaa viivytteystä. Kiinteistö oli myyty joulukuussa 2010 ja tilitys velkojille oli tehty 8.2.2013. Kantelija sai tiedon tilityksestä 25.2.2014. Kantelija oli saattanut marraskuussa 2012 vireille selvittäjän vapauttamista koskevan hakemuksen, joka myöhemmin raukesi asianajan tilitettyä varat velkojille.

Asianajaja kiisti viivytelleensä. Asianajaja ei voinut tehdä tilityksiä aikaisemmin, koska hän ei saanut aikaisemmin riittävää selvitystä, kenelle rahat kuuluivat ja missä suhteessa. Kantelijan olisi tullut saada tietoa tilityksestä jo 8.2.2013. Mikäli kantelijan avustaja ei ollut ilmoittanut tilityksestä kantelijalle, se ei ollut asianajan vika. Asianajaja oli tehnyt kehotuksesta uuden tilityserittelyn, koska kantelija ei pitänyt aikaisempaa tilitystä riittävänä. Uuden erittelyn kantelija sai 25.2.2014. Korjatun tilityserittelyn viipyminen johtui asianajan henkilökohtaisista syistä.

Valvontalautakunta totesi, että tilitys tehtiin yli kaksi vuotta kaupan jälkeen. Selvityksestä ilmeni, että käräjäoikeus oli katsonut, ettei asianajaja ollut ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin kertyneiden varojen tilittämiseksi velkojille ja laiminlyönti oli ollut olennainen. Pääöksessä oli huomioitu sekä asianajan sairaus vuoden 2012 lopussa ja vuoden 2013 alussa, ja että suurin velkoja oli antanut virheellisen tiedon saatavastaan, josta aiheutui ylimääräistä selvittelytyötä. Nämä seikat eivät kuitenkaan selittäneet jo aiemmin tapahtunutta viivästyistä.

Valvontalautakunta katsoi asianajan menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti, kun hän ei ollut ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin varojen tilittämiseksi velkojille, minkä seurauksena tilitys tehtiin vasta helmikuussa 2013. Asianajaja oli menettänyt hyvän asianajajatavan vastaisesti

myös laiminlyödessään velvollisuutensa huolehtia velkajärjestelylain 37 §:n 2 momentin mukaisen kirjallisen selvityksen antamisesta kantelijalle, kun tilitys tapahtui.

(VAROITUS. 4. jaosto 5.3.2015, 7 §).

TO 4.1 HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA

Asianajotoimiston lakimies avusti kantelijaa rikosasiassa, jossa kantelijaa oli joulukuussa 2007 kuulusteltu epäiltynä törkeästä vahingonteosta ja yrityssalaisuuden rikkomisesta nuorena henkilönä. Kantelija oli tuolloin 15-vuotias. Heinäkuussa 2009 rikosnimikkeeksi oli muuttunut luvaton käyttö. Haastehakemus ja kutsu pääkäsittelyyn olivat saapuneet elokuussa 2009. Käräjäoikeus antoi kesäkuussa 2012 tuomion, jossa kantelija todettiin syyttömäksi. Kantelija moitti lakimiestä huolimattomuudesta, koska tämä ei vaatinut lain mukaista hyvitystä oikeudenkäynnin viivästyttämisestä.

Lakimiehen valvonnasta vastaava asianajaja kiisti, että lakimies olisi menettänyt huolimattomasti. Kantelija ei ollut tuonut ilmi tyytymättömyyttään oikeudenkäynnin keston tai että hän olisi siitä kärsinyt. Laki oikeudenkäynnin viivästyttämisen hyvittämisestä ei soveltunut tapaukseen. Kyse ei ollut lopullisesta rikosnimikkeestä huolimatta tavanomaisesta rikosasiasta, vaan teknisesti vaikeasta esitutkinnasta. Lain esitöiden mukaan viivästyttämisestä saattoi olla kysymys silloin, kun asian käsittely oli kestänyt kokonaisuudessaan noin viisi vuotta. Kyseinen asia oli kestänyt alle neljä ja puoli vuotta, eikä asiassa ollut selviä perusteita vaatia hyvitystä.

Valvontalautakunta totesi, että em. lain mukaan korvausta on oikeus saada silloin, kun oikeudenkäynnin viivästyminen loukkaa asianosaisen oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisessa ajassa. Asianosaisen ei edellytetä osaavan nimetä oikeudellisessa merkityksessä täsmällisesti, mitä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin loukkaaminen tarkoittaa. Sen sijaan asianosaisella oli oikeus luottaa asianajan ammattitaitoon. Lakimiehen tiedossa oli ennen pääkäsittelyä kantelijan ja hänen äitinsä rikosasian tausta ja sen kesto ennen pääkäsittelyn alkamista. Rikosnimikkeet olivat muuttuneet vakavista suhteellisen lieväksi ni-

Lupalakimiehillä on vastaamisvelvollisuus valvontalautakunnalle.

mikkeeksi. Suomen saamat oikeudenkäyntien kestoon liittyvät langettavat tuomiot Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa ovat laajasti juristien tiedossa. Arvioinnissa merkityksellistä oli myös kantelijan nuori ikä rikosprosessin alkaessa sekä oikeudenmenetyksen lopullisuus. Asiakirja-aineisto ei tukenut väitettä, jonka mukaan hyvitysvaatimukselle ei olisi ollut perusteita tai mahdollisuutta menestyä.

Valvontalautakunta katsoi, ettei lakimies ollut täysimääräisesti valvonut päämiehensä etua ja toiminut huolellisesti jättäessään hyvitysvaatimuksen esittämättä. Koska lakimies oli menetellyt moitittavasti, hänen valvonnastaan vastaava asianajaja oli laiminlyönyt valvontavelvollisuutensa ja menetellyt siten hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(HUOMAUTUS. 4. jaosto 5.3.2015, 10 §).**

HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 6-KOHTA

Korkein oikeus moitti lupalakimiestä siitä, että tämä oli jättänyt sille hovioikeuden päätöksen purkua koskevan ylimääräisen muutoksenhakemuksen, vaikka asia oli jo aiemmin lupalakimiehen samasanaisen hakemuksen perusteella jätetty tutkimatta. Lupalakimies oli aiheuttanut toiminnallaan tarpeettomia kustannuksia.

Lupalakimies kiisti toimineensa väärin tai huolimattomasti. Lupalakimies ilmoitti, että hänen asiakkaansa oli ensimmäisen hakemuksen jälkeen tehnyt omin päin uuden hakemuksen korkeimmalle oikeudelle, joka oli ohjeistanut asiakasta kääntymään avustajan puoleen. Lupalakimies oli tehnyt korkeimmalle oikeudelle uuden hakemuksen asiakkaansa vaatimuksesta.

Valvontalautakunta totesi, että oikeudenkäyn-

tiasiamiehen tulee tehtävää hoitaessaan harkita, minkälaisia vaatimuksia asiassa voidaan perustellusti esittää. Asiamiehen ei tule esittää asiakkaansa perusteettomia vaatimuksia, vaikka asiakas näin edellyttäisikin. Lupalakimies oli toiminut vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuutensa toimittaessaan täysin samat vaatimukset ja perusteet sisältävän, jo kertaalleen tutkittua jätetyn ylimääräisen muutoksenhakemuksen korkeimmalle oikeudelle.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 11.12.2015, 23 §).

HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS VASTAAMISVELVOLLISUUS LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA. 8 § 1 MOM. 6- 10- JA 11-KOHDAT

Lupalakimies avusti kantelijaa velkomuksiin liittyvissä oikeudenkäynneissä. Yhtiö, jonka lukuun lupalakimies ilmoitti hoitaneensa toimeksiantoja työsuhteisena lakimiehenä, asetettiin konkurssiin elokuussa 2014. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, ettei tämä vastannut kantelijan tiedusteluihin heinä-syyskuussa 2014. Lupalakimies ei toimittanut kantelijalle ennen yhtiön konkurssia annettuja yksipuolisia tuomioita ja tuomioistuimessa vahvistettua sopimusta. Lupalakimies oli antanut kantelijalle käyntikortissaan virheellistä tietoa siitä, minkä yhtiön lukuun hän hoiti toimeksiantoja. Lupalakimies oli myös jättänyt vastaamatta kantelijan tiedusteluun, hoitaako hän kantelijan keskeneräiset toimeksiannot loppuun uudessa yhtiössään.

Lupalakimies myönsi, ettei hän ollut vastannut tiedusteluihin. Lupalakimies oli antanut tuomioistuimen ratkaisusta ilmoittamisen toimistohenkilökunnan tehtäväksi, mutta piti mahdollisena, ettei kantelija ollut saanut ratkaisuja. Lupalakimies kiisti antaneensa yhtiöstä virheellistä tietoa, koska hän ei ollut vastuussa käyntikorttien painattamisesta.

Valvontalautakunta totesi, että lupalakimies oli laiminlyönyt vastaamisvelvollisuutensa sekä huolellisuusvelvollisuutensa jätettyään varmistamatta, että kantelija oli ennen yhtiön konkurssia saanut annetut ratkaisut sekä antaessaan käyntikortissaan kantelijalle virheellistä tietoa yhtiön nimestä korjaamatta virheellistä tietoa myöhemminkään. **(HUOMAUTUS. Täysistunto 23.3.2015, 15 §).**

**HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS
VASTAAMISVELVOLLISUUS
LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA.
8 § 1 MOM. 1. LAUSE, 6- JA 10-KOHDAT,
15 § 3 MOM.**

Kantelija oli laatinut luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan tilauksesta vuonna 2014 oikeudellisen asiantuntijalausunnon rikosoikeudenkäyntiä varten. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, ettei tämä maksanut kantelijan laskua eikä vastannut kantelijan laskua koskeviin tiedusteluihin. Vasta lupalakimiehen vastaus valvontalautakunnalle kesäkuussa 2015 oli selventänyt tilannetta.

Lupalakimies selvitti, että laskun maksamattomuuden taustalla oli virheellinen käsitys siitä, että lupalakimiehen P Oy:n edustajalle X toimittama lasku oli suoritettu. X oli kuitenkin menehtynyt ja lupalakimies oli saanut kantelijalta huhtikuussa 2014 tiedon, että lasku oli maksamatta. P Oy:lle tuomitut vahingonkorvaukset oli siirretty lupalakimiehen toimistolle muun muassa mainitun saatavan turvaamiseksi. Ulosmitatut vahingonkorvaukset odottivat tilitystä ulosottovirastossa. Lupalakimies katsoi, ettei hänen toimistonsa ollut oikeutettu suorittamaan päämiehen velvoitteita. Saatavan suorittamisen vakuudeksi oli otettu takaus ulkopuoliselta. Hovioikeus ei ollut antanut P Oy:n asiassa päätöstä. Kyse ei ollut siitä, etteikö saatavaa suoritettaisi vaan siitä, millä varoilla saatava voitiin suorittaa. Lupalakimies ei vastannut vastauspyynnössä esitettyyn moitteeseen, joka liittyi kantelijan yhteydenottoihin vastaamattomuuteen.

Valvontalautakunnalla ei ollut toimivaltaa tutkia sitä, kuka oli ensisijaisesti vastuussa laskun maksamisesta suhteessa kantelijaan. Lupalakimiehen olisi kuitenkin lausunnon tilaajana tullut huolehtia siitä, että lasku tuli maksetuksi. Koska lupalakimies ei ollut näin tehnyt, hän oli laiminlyönyt tehtävänsä huolellisen hoitamisen. Lupalakimies ei ollut vastannut moitteeseen koskien kantelijan yhteydenottoja, joten valvontalautakunta piti kantelijan asiasta kertomia seikkoja uskottavina. Lupalakimies oli menetellyt vastoin oikeudenkäyntiavustajan velvollisuuksiaan, kun ei ollut vastannut kantelijan sähköpostiviesteihin.

Valvontalautakunta katsoi edelleen, että luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun

lain 8 §:n mukaiseen oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävään kuuluu myös mukautuminen tehtävään liittyvään valvontamenettelyyn ja siten lain 15 §:n 3 momentissa säädetyn vastaamisvelvollisuuden täyttäminen. Jättäessään vastaamatta moitteeseen lupalakimies oli menetellyt vastoin 8 §:ssä säädettyä luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan velvollisuutta rehellisesti ja tunnollisesti täyttää hänelle uskotut oikeudenkäyntiasiamiehen ja -avustajan tehtävät.

(VAROITUS. 3. jaosto 18.12.2015, 12 §).

**HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS
VASTAAMISVELVOLLISUUS
TO 5.15 PALKKIOERIMIELISYYS
LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA.
8 §:N 1 MOM. 6- JA 10 KOHDAT**

Asianajotoimistossa työskennellyt lupalakimies oli toiminut kantelijan avustajana työsuhteridassa. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, ettei tämä informoinut kantelijaa mahdollisuudesta saada katettua asianajokuluja julkisista varoista. Lupalakimies oli lähettänyt palkkiolaskunsa kantelijalle erään yhtiön nimissä, vaikka kantelija oli antanut toimeksiannon asianajotoimistolle. Lupalakimies ei myöskään varannut riittävää maksuaikaa lähettäessään kantelijalle sähköpostitse 5.9.2014 palkkiolaskunsa, jonka eräpäivä oli 4.9.2014. Kantelija oli ilmoittanut lupalakimiehelle toimeksiannon päättymisestä 30.6.2014, mutta lupalakimies oli 4.9.2014 edelleen epä-tietoinen asiasta. Lupalakimies oli ilmoittanut palkkionsa olevan noin 4 500 euroa lopullisen laskun ollessa yli 5 300 euroa. Lupalakimies ei ollut antanut kantelijalle tietoa siitä, miten tämä voi saattaa palkkioerimielisyyden valvontalautakunnan käsiteltäväksi, eikä vastannut kantelijan tähän liittyviin tiedusteluihin.

Lupalakimiehen mukaan hän olisi voinut informoida kantelijaa julkisesta oikeusavusta prosessin myöhemmässä vaiheessa, mikäli toimeksianto olisi jatkunut. Lasku oli sisältänyt erehdyksessä erästä osakeyhtiötä koskevia tietoja ja päämiehelle lähetettiin uusi lasku. Päämiehen tarvittua maksuaikaa, lupalakimies oli ilmoittanut päämiehelle, että hänelle jo lähetetyn laskun voisi maksaa eräpäivästä riippumatta. Lupalakimies myönsi laiminlyöneensä ohjeistuksen antamisen

palkkioritamenettelystä ja tähän liittyviin viesteihin vastaamisen. Sen sijaan asia oli pyritty sopimaan kehottamalla kantelijaa maksamaan riidaton osuus laskusta. Lupalakimiehen mukaan oli epäselvää, kuuluiko palkkioritaosoituksen antaminen päämiehelle hänen velvollisuuksiinsa. Palkkion määräksi oli arvioitu noin 4 500 euroa, joka arvonlisäveroineen oli hieman yli 5 300 euroa. Palkkio vastasi ennakkoon tehtyä arviota.

Valvontalautakunta totesi, että lupalakimiehen menettely oli omiaan johtamaan kantelijaa harhaan, kun tälle oli lähetetty lasku täydellä tuntiveloituksella informoimatta kantelijaa mahdollisuudesta hakea julkista oikeusapua myös taannehtivasti. Asiakkaan tuli voida luottaa myös siihen, että toimeksiannon laskutti se asianajotoimisto, jonka kanssa toimeksianto oli syntynyt. Korjattu lasku oli lähetetty alkuperäisen eräpäivän jälkeen, jolloin lupalakimiehen olisi tullut ilmoittaa kantelijalle uusi eräpäivä laskun korjauksesta lukien. Lupalakimies oli menetellyt huolimattomasti lähetettyään päämiehelleen virheellisen laskun.

Valvontalautakunta totesi, että palkkiorita-asian käynnistäminen on keskeinen asianajajan ja asianajotoimiston asiakkaan oikeus, jonka vuoksi asiakasta tulee informoida menettelystä. Valvontalautakunta linjasi, että velvollisuus koskee myös asianajotoimistossa työskenteleviä lupalakimiehiä ja muita avustavia lakimiehiä. Lupalakimies oli laiminlyönyt tämän velvollisuutensa sekä menettelyyn liittyviin viesteihin vastaamisen. Lupalakimies oli menetellyt huolimattomasti myös siltä osin kuin hän oli antanut kantelijalle virheellistä tietoa laskun määrästä. Kyseessä ei ollut arvio, koska se oli annettu sähköpostiviestissä toimeksiannon päättämisen yhteydessä.

(VAROITUS. 1. jaosto 20.2.2015, 8 §).

TO 5.4. YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN

Julkisena oikeusavustajana toimiva asianajaja avusti kantelijaa elatusavun perintää ja maistraatin päätöstä koskevassa valitusasiassa.

Kantelija moitti julkista oikeusavustajaa siitä, että tämä kieltäytyi peruuttamasta kirjelmänsä hallinto-oikeuteen. Kantelija oli pyytänyt peruuttamista, koska hän ei ollut saanut tietoa kirjelmän sisällöstä tai sen lähettämisestä hallinto-oikeuteen ennen julkisen oikeusavustajan lomaa. Määrä-

päivä asialle oli 17.4.2014. Selvitys oli lähetetty hallinto-oikeuteen postitse 14.4.2014 ja siihen oli liitetty kantelijan oma kirjoitus. Kantelijan ollessa yhteydessä hallinto-oikeuteen 15.4.2014, hänelle oli ilmoitettu, ettei selvitys ollut saapunut perille. Kantelijan käännyttyä oikeusaputoimiston puoleen, hänelle oli ilmoitettu sähköpostitse 16.4.2014 hallinto-oikeuden vastaanottaneen selvityksen. Kantelija oli tämän jälkeen pyytänyt, että oikeusaputoimisto peruuttaisi hallinto-oikeuteen lähetetyn selvityksen. Kantelijalle oli ilmoitettu 17.4.2014, että julkinen oikeusavustaja hoitaisi asian lomalta palattuaan. Julkinen oikeusavustaja oli toimittanut kirjelmän tiedoksi kantelijalle vasta 23.4.2014 palattuaan lomalta ilmoittaen, ettei hän peruuta kirjelmää. Kantelija irtisanoi toimeksiannon 29.4.2014, jonka jälkeen julkinen oikeusavustaja oli pyytänyt vapautusta tehtävästään 5.5.2014, peruuttanut kirjelmän sekä ilmoittanut kantelijan kirjelmän hallinto-oikeuteen.

Valvontalautakunta totesi, että julkisen oikeusavustajan menettely aiheutti kantelijalle epäietoisuutta siitä, mikä oli ollut selvityksen lopullinen sisältö ja oliko se mennyt hallinto-oikeuteen. Valvontalautakunta katsoi, ettei julkinen oikeusavustaja ollut pitänyt kantelijaa riittävällä tavalla ajan tasalla asian edistymisestä tai huolehtinut siitä, että kantelijan tiedusteluun vastattiin ilman aiheetonta viivytystä julkisen oikeusavustajan loman aikana. Koska selvitys oli laadittu jo 11.4.2014 ja lähetetty hallinto-oikeuteen 14.4.2014, estettä toimittaa kirjelmä kantelijalle ennen 23.4.2014 ei ollut. Julkinen oikeusavustaja oli menetellyt vastoin hyvää asianajajatapaa.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 5.3.2015, 13 §).

4.2.2 Asianajajan täydennyskouluttautumisvelvollisuus (TO 4.2)

Asianajajien täydennyskoulutusta koskevien ohjeiden (10.6.2005) mukaan asianajajien vähimmäiskouluttautumisvelvollisuus on 18 tuntia vuodessa. Ohjeen tarkoittamaksi täydennyskoulutukseksi hyväksytään oikeustieteellinen, muu asianajotoimintaan liittyvä ja ammattieettinen koulutus sekä ammattiin liittyvät kieliopinnot ja oikeustieteen alalla tapahtuva tutkimus-, ope-

tus- tai julkaisutoiminta. Täydennyskouluttautumiseksi voidaan katsoa myös oikeustieteellisten lausuntojen antaminen ja lainvalmisteluun liittyvien lausuntojen laatiminen.

Valvontalautakunta on aikaisemmissa ratkaisuisaan katsonut, että hyväksyttävää täydennyskouluttautumista ei ole ollut tehtävien hoidon edellyttämä perehtyminen kulloinkin käsillä olevaan asiaan ja sen oikeudellisiin ongelmiin, vaikka tähän sisältyisi toimiston sisäistä konsultaatiota, tehtävien hoidon edellyttämä ulkopuolisten asiantuntijoiden konsultointi ja asiantuntijalausuntoihin perehtyminen, kirjaston pitäminen ajantasaisena, hovioikeuden kirjaston omatoiminen hyödyntäminen tai uuden lainsäädännön, oikeuskäytännön ja oikeustieteellisen kirjallisuuden omaehtoinen opiskelu. Valvontalautakunta ei ole hyväksynyt perusteena kouluttautumisvelvollisuuden laiminlyömiselle myöskään sitä, että asianajaja on ilmoittanut olevansa jo osittain eläkkeellä ja lopettavansa toimintansa, kun keskeneräiset toimeksiannot on hoidettu loppuun.

Täydennyskoulutus voi olla Asianajajaliiton, sen paikallisosaston tai muun tahon järjestämää. Ammatillista täydennyskoulutusta voidaan järjestää myös asianajotoimiston sisäisenä koulutuksena. Asianajajan on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan vuotuinen kouluttautumisensa. Mikäli asianajaja ei ole noudattanut vuotuista kouluttautumisvelvollisuuttaan, hänelle on annettava mahdollisuus täyttää velvollisuutensa seuraavan vuoden aikana.

Valvontalautakunta on aiemmin antamissaan ratkaisuissa omaksunut tulkinnan, jonka mukaan sääntöä tulkitaan siten, että jos vuotuinen kouluttautumisvelvollisuus on jäänyt vajaaksi, asianajajan seuraavan vuoden kouluttautumisajasta täytetään ensin kyseisen vuoden kouluttautumisvelvollisuus ja tästä ylimenevä tuntimäärä voidaan lukea edellisen vuoden kouluttautumisvelvollisuuden hyväksi.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 7- ja 8-kohdissa on säädetty luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan ammattitaitoa koskevista velvollisuuksista.

Asianajaja ei halunnut matkustaa koulutuksiin.

TO 4.2 TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMISVELVOLLISUUS ASIANAJAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSTA KOSKEVAT OHJEET (10.6.2005)

Asianajaja oli kouluttautunut seitsemän tuntia vuonna 2013 ja 7,5 tuntia vuonna 2014. Asianajaja katsoi, että hän oli vankan rakennusalan juridisen kokemuksensa ja ammattikirjallisuuden kautta pystynyt säilyttämään erityisälänsä ammattitaidon. Asianajajan näkemyksen mukaan oli kohtuutonta, että hänen olisi tullut matkustaa toiseen kaupunkiin kursseille vain sen vuoksi, että kouluttautumisvelvoite täytyisi. Asianajaja oli myös lopettamassa toimintaansa noin kahden vuoden sisällä, minkä vuoksi hän ei nähnyt tarvetta panostaa ammatillisen osaamisensa tasoon tai sen kehittämiseen.

Valvontalautakunta totesi, etteivät asianajajan esittämät seikat olleet hyväksyttäviä syytä kouluttautumisvelvollisuuden laiminlyönnille. Asianajajan olisi tullut täydentää vuoden 2013 puuttuvat kouluttautumistunnit vuonna 2014. Kun asianajaja ei ollut näin tehnyt tai esittänyt hyväksyttävää syytä velvollisuutensa laiminlyönnille, hän oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. (HUOMAUTUS. 4. jaosto 16.9.2015, 26 §).

TO 4.2 TÄYDENNYSKOULUTTAUTUMISVELVOLLISUUS ASIANAJAJIEN TÄYDENNYSKOULUTUSTA KOSKEVAT OHJEET (10.6.2005)

Asianajaja ei ollut kouluttautunut lainkaan vuosina 2013 ja 2014. Asianajaja ilmoitti, ettei hän ollut voinut osallistua koulutuksiin terveydentilansa vuoksi ja hänen tuli ensisijaisesti keskittyä työtehtäviensä hoitamiseen. Asianajaja esitti valvontalautakunnalle lääkärintodistuksen tervey-

dentilastaan. Valvontalautakunta on ratkaisukäytännössään katsonut, että ylivoimaista estettä voidaan pitää hyväksyttävänä syynä täydennyskouluttautumisen laiminlyönnille. Asianajaja oli esittänyt riittävän selvityksen ylivoimaisen esteen perusteesta ja sisällöstä eikä hän näin ollen ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. (EI SEURAAMUSTA. 4. jaosto 16.9.2015, 24 §).

4.2.3 Asiakasvarojen hoito (TO 4.4)

Asianajajan on pidettävä asiakasvarat erillään omista varoistaan asianajajista annetun lain 5 §:n 3 momentin nojalla. Tapaohjeiden 4.4-kohdassa on myös asiakasvarojen hoitoon liittyviä sääntöjä, minkä lisäksi asianajajien on noudatettava asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjesäännön (B6.1, 5.6.2009) määräyksiä.

Asiakasvaratilillä saa säilyttää varoja ainoastaan lyhytaikaisesti. Mikäli tiedossa on, ettei varoja voida lyhyen ajan sisällä tilittää asiakkaalle, tulee asianajajan avata asiakkaan nimellä oleva erillinen asiakasvaratili, jolla varoja säilytetään.

Asianajajaliiton vuosittain suorittamien toimistotarkastusten yhteydessä on tullut ilmi tapauksia, joissa yleisellä asiakasvaratilillä on säilytetty konkurssipesien varoja. Asiakasvaraohjeen mukaan raukeavillekin konkurssipesille on avattava oma pankkitilinsä. Valvontalautakunnalla on ollut ratkaistavana myös tapauksia, joissa konkurssipesälle on konkurssipesän lopettamisen jälkeen kertynyt varoja pidemmän ajan kuluessa esimerkiksi ulosottooperinnän kautta. Tilanteissa, joissa konkurssimenettely on päätynyt ja konkurssipesän pankkitilit ehditty lopettaa, konkurssipesän varoja on saatettu säilyttää asiakasvaraohjeen vastaisesti toimiston yleisellä asiakasvaratilillä. Valvontalautakunnassa kyseinen menettely on johtanut kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen.

Koska asiakasvaraohjeen muuttaminen konkurssipesien varojen säilyttämisen osalta vaatisi myös konkurssiasiaain neuvottelukunnan suostuksen muuttamista, konkurssipesiä hoitavien asianajajien on toistaiseksi syytä kiinnittää asiaan erityistä huomiota ja harkita konkurssipesien tilien lopettamista niissä konkurssipesissä, joille saattaa kertyä varoja pidemmän ajan kuluessa.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 9-kohdassa säädetään velvollisuudesta pitää asiakkaalle kuuluvat raha- ja muut varat erillään omista varoista.

TO 4.4 ASIAKASVAROJEN HOITO

ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVA OHJE (5.6.2009)

Asianajotoimiston tarkastuskertomuksesta ilmeni, ettei asianajotoimiston hallussa olevista asiakasvaroista ollut laadittu erillistä luetteloa ja kirjanpitoa. Yleiseltä asiakasvaratililtä oli tehty virhe-suorituksia, asiakasvaratililtä tehty palkkion nosto oli kirjattu rasittamaan toisen asiakkaan varoja samalla tilillä ja asiakkaiden varoja oli säilytetty tilillä pidempään kuin lyhytaikaisesti.

Asianajaja ei kiistänyt laiminlyöntejä asiakasvarojen luetteloinnissa ja kirjanpidossa. Virhesuoritukset tileiltä oli tehty erehdyksessä ja tarkoituksena oli jättää niistä aiheutuvat menetykset asianajotoimiston vahingoksi kuitaten nämä tulevien toimeksiantojen palkkioista. Asianajaja oli kirjannut yhdestä kuolinpesästä nostamansa palkkion rasittamaan toista kuolinpesää, koska ensimmäisen pesän odotettu kauppa oli lykkääntynyt vuodella. Asianajajan oli ollut tarkoitus katkaista toiselle pesälle kirjauksesta aiheutunut vajuus, mutta asia oli unohtunut. Asianajajan käsityksen mukaan rahavarojen siirtäminen yleisellä asiakasvaratilillä eri asiakkaiden kesken oli mahdollista, jos tilin saldo vastasi asiakkaiden varojen yhteismäärää. Asianajaja oli säilyttänyt myös yhden kuolinpesän varoja yleisellä asiakasvaratilillä noin puolitoista vuotta sekä palkkiokseen lukemiaan pienempiä summia erästä kuolinpesästä ja henkilöasiakkaalta noin puoli vuotta.

Valvontalautakunta totesi, että asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen tarkoituksena on turvata asianajajan asiakkaiden varat väärinkäytöksiltä ja siten lisätä luottamusta asianajajakuntaan. Asianajajan menettely oli selkeästi asiakasvaraohjeen ja hyvän asianajajatavan vastaista. Valvontalautakunta ei kuitenkaan havainnut asianajajan toimineen epärehellisesti, loukanneen toisen oikeutta tahallaan tai laiminlyöneen asiakasvarojen hoitamista aiemmin, eikä menettelyyn siten liittynyt raskauttavia seikkoja.

(VAROITUS. Täysistunto 10.12.2015, 4 §).

TO 4.4 ASIAKASVAROJEN HOITO **ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVA OHJE** **(5.6.2009)**

Asianajotoimiston tarkastuskertomuksesta ilmeni, että toimistolla oli pankissa kaksi yritystiliä, joista toinen oli yleinen asiakasvarojen pankkitili. Pankille oli tiliä avattaessa tehty ilmoitus siitä, että kyseessä oli asiakasvaratili, mutta tämä ei käynyt ilmi tiliotteesta. Toimisto oli säilyttänyt myös käteisvaroja silloin, kun asiakasvarojen tililtä oli nostettu varoja tilittäväksi. Tiliotteista ei ilmennyt kaikkien nostojen osalta viitettä ja kenelle asiakkaille käteisvarat oli nostettu. Varoja oli luovutettu asiakkaille näiden pyynnöstä käteisenä ja myös osissa sen vuoksi, että jos varat olisi tilitetty asiakkaan pankkitilille, ne olisi voitu ulosmitata. Asianajajalla ei ollut kaikista käteistilityksistä kuitteja. Yhdelle asiakkaalle oli myös tilitetty asiakasvaratililtä ennakkoa valtiokonttorin tulevasta korvauksesta. Asianajaja oli tilityksen jälkeen maksanut omista varoistaan kyseisen summan asiakasvaroihin. Kirjanpidosta ilmeni, että tilitykset olivat saattaneet kestää jopa kahdeksan kuukautta, eikä kaikissa tapauksissa ollut kyse siitä, ettei asianajaja ollut tavoittanut päämiestään.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa valvoa, että tili oli ulospäin näkyvällä tavalla indentifioitavissa asiakasvaratiliksi. Asianajajan tai asianajotoimiston ylivelkaisuustilanteissa asiakkaille kuuluvat varat tulee olla erotettavissa asianajotoimiston varoista. Kun asiakasvarojen tilillä oli säilytetty varoja jopa kahdeksan kuukauden ajan, kyse ei ollut asiakasvarojen lyhytaikaisesta säilyttämisestä. Varojen pitkäaikaista säilyttämistä varten olisi tullut avata erillinen tili asiakkaan nimiin.

Valvontalautakunta totesi, ettei asianajajan menettelyä arvioitaessa ollut merkitystä sillä, mitä asianajaja oli sopinut asiasta asiakkaidensa kanssa. Hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden kohdan 4.4 mukaan asiakasvarat on luovutettava niihin oikeutetuille viipymättä sen jälkeen, kun peruste niiden hallussa pitämiseen on päättynyt. Ennakkon maksattaminen asiakasvarojen tililtä merkitsi sitä, ettei asianajaja pitänyt kyseisen asiakkaansa varoja erillään omista ja muiden päämiestensä varoista. Asianajaja oli myös jättänyt

laitimatta luettelon asiakasvaroiksi kuuluvista alkuperäisistä perukirjoista ja testamenteista, joita säilytettiin toimistossa. Asianajaja oli menetellyt asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen ja siten hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(VAROITUS. 4. jaosto 5.3.2015, 15 §).

TO 4.4 ASIAKASVAROJEN HOITO **ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVA OHJE** **(5.6.2009)**

Asianajotoimiston toimeksiantodiaaria pidettiin manuaalisesti. Sivun reunaan asiakkaan kohdalle oli kirjattu kirjain A, mikäli asiakkaalla oli varoja asiakasvarojen tilillä. Toimistolla ei ollut tarkastushetkellä erillistä asiakasvaraluetteloa. Konkurssipesistä ja kuolinpesistä, joissa oli rahavaroja, ei ollut tehty merkintää toimeksiantodiaariin. Pesien toimeksiantokansioissa oli merkinnät pesille avatuista erillisistä tileistä ja niiden käyttöoikeuksista. Toimistotarkastuksen jälkeen toimistossa oli laadittu ja otettu käyttöön erillinen asiakasvaraluettelo, joka käsitti myös pesät, joissa oli rahavaroja.

Valvontalautakunta totesi, että toimeksiantodiaari ja asiakasvaraluettelo voivat olla yhdistettyinä, mutta pelkästään A-kirjaimen merkitseminen diaariin asiakkaan kohdalle, jolla oli asiakasvaroja, ei ollut riittävää. Toimeksiantoluettelosta puuttuivat myös toimiston hoidossa olevat pesät, joissa oli rahavaroja. Asianajaja oli menetellyt asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen ja siten hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 5.3.2015, 16 §).

TO 4.4 ASIAKASVAROJEN HOITO **ASIAKASVAROJEN HOITOA KOSKEVA OHJE** **(5.6.2009)**

Asianajajaliiton hallitus päätti käynnistää asianajajaa koskevan valvonta-asian, kun toimiston tarkastuskertomuksesta ilmeni, että asianajaja oli säilyttänyt yleisellä asiakasvarojen tilillä kolmen konkurssipesän varoja yhteensä noin 14 700 euroa. Asianajaja kertoi, että konkurssipesien nimiin oli avattu omat tilit konkurssien alkamisen yhteydessä ja tilit oli lopetettu lopputilityksen jälkeen. Kolmelle konkurssipesälle oli kertynyt konkurssien lakkaamisen jälkeen odottamattomia suorituksia, jolloin asianajaja oli ohjannut suori-

Asiakasvaratilillä oli 14 700 € konkurssipesien varoja.

tukset yleiselle asiakasvarojen tilille. Asianajajan ei ollut enää mahdollista avata pankkitiliä konkurssipesien nimiin ja siirtää rahavaroja varoihin oikeutetun nimellä olevalle tilille, koska konkurssimenettelyt olivat jo päättyneet. Asianajaja oli ollut yhteydessä konkurssiasiamiehen toimistoon ja ymmärtänyt, ettei konkurssiasiaa neuvottelukunnan suosituksia laadittaessa osattu ottaa huomioon esillä olevan kaltaista, konkurssin lakkaamisen jälkeistä tilannetta.

Valvontalautakunta totesi, että konkurssipesän varojen säilyttämistä erillisellä tilillä korostetaan konkurssilain säännöksissä ja asiakasvarojen hoitoa koskevassa ohjeessa. Konkurssipesien varoja oli myös säilytetty asiakasvarojen tilillä muutoin kuin lyhytaikaisesti asiakasvaraohjeen tarkoittamalla tavalla. Valvontalautakunta katsoi, että tilien avaamiseen liittyvistä hankaluuksista huolimatta asiakasvarojen säilyttämistä varten olisi tullut avata erilliset tilit. Asianajaja oli menetellyt asiakasvarojen hoitoa koskevan ohjeen ja siten hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 5.3.2015, 28 §).

4.3 Velvollisuudet asiakasta kohtaan (TO 5. luku)

Asianajotoiminnan perusarvoja koskevassa 3.1-kohdassa määritelty lojaalisuus tarkoittaa asianajajan ehdotonta velvollisuutta valvoa (vain) asiakkaansa etua. Tämä lojaalisuusvelvoite on pohjana niille tapaohjeiden 5. luvun säännöille, jotka toisaalta asettavat asianajajalle aktiivisia asiakkaaseen kohdistuvia velvollisuuksia ja toisaalta rajaavat asianajajan toimintaa.

Suuri osa asianajajan asiakkaan tekemistä kanteluista koskee tilanteita, joissa asiakkaan

mukaan hänen yhteydenottoihinsa ei ole vastattu eikä asiakkaalla ole ollut riittävästi tietoa siitä, missä vaiheessa hänen asiansa käsittely on. Erityisesti pesänselvittäjää koskevissa kanteluissa on usein kysymys siitä, että pesän osakkailla ei ole tietoa pesänselvityksen etenemisestä.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 1-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 3.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta, 10-kohdassa tapaohjeiden 4.5- ja 5.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista ja 12-kohdassa tapaohjeiden 5.5-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

4.3.1 Menettely tehtävästä luovuttaessa (TO 5.10) ja asiakirjojen luovuttaminen (TO 5.11)

Luopuessaan tehtävästä asianajajan on vältettävä menettelytapaa, joka saattaa vahingoittaa asiakkaan etua. Asianajajan on varattava asiakkaalle kohtuullinen aika kääntyä toisen asianajajan puoleen. Asianajajan on ilmoitettava tehtävästä luopumisesta ja sen syystä asiakkaalleen viipymättä. Asianajajan on lisäksi noudatettava, mitä on erikseen säädetty velvollisuudesta pyytää tuomioistuimelta tai muulta viranomaiselta lupa tehtävästä luopumiseen tuomioistuinasioissa sekä määräyksen- ja nimityksenvaraisissa tehtävissä.

Kun tehtävä on hoidettu tai muutoin päättynyt, asianajajan on palautettava asiakkaalle kuuluvat asiakirjat. Tehtävään liittyvät alkuperäiset asiakirjat, siinä saadut viranomaispäätökset ja usein muukin asiakirja-aineisto kuuluu asiakkaalle. Asianajajalla ei ole oikeutta pidättää asiakirjoja siinäkään tapauksessa, että asiakas ei olisi huolehtinut maksuvelvollisuuksistaan asianajajalle.

TO 5.10 MENETTELY TEHTÄVÄSTÄ LUOVUTTAESSA

Asianajaja oli ottanut hoidettavakseen kantelijan lapsen huoltoa koskevan asian, lähestymiskieltoasian ja lastensuojelussa vireillä olevan asian. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä luopui toimeksiannosta epäasiallisesti tekstiiviestillä ilman, että asiasta keskusteltiin.

Asianajaja totesi kantelijan kyselleen toistuvasti, voisiko toimiston toinen asianajaja hoitaa

asian, vaikka tiesi, ettei tämä voinut auttaa asias-
sa. Kysymys oli selvästi luottamuksesta, jota kan-
telijalla ei ollut asianajajaa kohtaan. Yritettyään
ensin soittaa kantelijalle, asianajaja oli lähettä-
nyt kantelijalle tekstiviestin toimeksiantosuhteen
päättämisestä, koska asialla oli kiire.

Valvontalautakunta totesi, että asiassa saatu
selvitys huomioituna asianajajalla oli ollut perus-
te luopua toimeksiannosta. Valvontalautakunta
katsoi, että tuomioistuinasioissa asianajaja ei
voi luopua tehtävän hoitamisesta olosuhteis-
sa tai vaiheessa, jossa jokin prosessitoimi olisi
suoritettava niin pian luopumisen jälkeen, ettei
päämiehellä ole enää mahdollisuutta hankkia
toista asianajajaa. Asianajaja oli irtisanonut toi-
meksiannon keskiviikkona 20.8.2014 kuitenkin
siten, että hän kantelijan niin halutessa lupautui
hoitamaan seuraavaksi maanantaiksi sovitun lä-
hestymiskieltoasian oikeudenkäynnin. Kantelijan
tämänkin jälkeen jatkettua asianajajan ja muun
henkilökunnan arvostelua, toimeksianto oli pää-
tetty keskiviikkona iltapäivällä 20.8.2014 myös
lähestymiskieltoasian osalta. Ottaen huomioon,
että asian käsittely oli vain kaksi arkipäivää sen
jälkeen, kun toimeksiannon hoitamisesta luo-
vuttiin, asianajaja ei ollut varannut kantelijalle
kohtuullista aikaa kääntyä toisen asianajajan
puoleen. Asianajaja oli itsekin mieltänyt, että
toimeksiannosta luopuminen tässä vaiheessa
saattoi vahingoittaa kantelijan etua. Asianajaja
oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.
(HUOMAUTUS. 4. jaosto 5.3.2015, 17 §).

TO 5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN

TO 5.11 ASIAKIRJOJEN LUOVUTTAMINEN

Asianajaja oli avustanut kantelijaa pesänselvityk-
sessä ja -jaossa. Kantelija moitti asianajajaa muun
muassa siitä, että tämä oli jättänyt informoimat-
ta kantelijaa vastapuolen sovintotarjouksesta se-
kä jättänyt palauttamatta kantelijalle kuuluneet
asiakirjat toimeksiannon päättymisen jälkeen.

Asianajaja ilmoitti yrittäneensä useita kertoja
saada kantelijaa kiinni puhelimitse sovintotarjouk-
seen liittyen. Kun kantelija moitti toimeksiannon
suorittamista, asianajalla oli oman oikeussuojansa
vuoksi mielestään oikeus pitää aineistoa hallus-
saan siihen saakka, kunnes kantelu valvontalau-
takunnassa oli ratkaistu.

Valvontalautakunta katsoi, että sovintoehdo-
tus oli sisällöstään riippumatta niin tärkeä tieto,
että mikäli asiakasta ei onnistuttu tavoittamaan
tavanomaisin keinoin, asianajajan olisi tullut huo-
lehtia tiedon välittämisestä asiakkaalleen esimer-
kiksi kirjeitse. Tämän laiminlyödessään asianajaja
oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.
Valvontalautakunta totesi edelleen, että asiakir-
joilla voi olla asiakkaalle sekä oikeudellista että
henkilökohtaista merkitystä. Siksi asiakirjojen
palauttamisvelvollisuus on tapaohjeiden mukaan
ehdoton, ei harkinnanvarainen. Asianajajalla ei
ollut oikeutta pitää hallussaan kantelijan asiakir-
joja kantelun ratkaisemiseen saakka. Tarvittaessa
asianajaja olisi voinut ottaa asiakirjoista kopiot
arkistoonsa. Jättäessään asiakirjat palauttamatta
asiakkaalle, asianajaja oli menetellyt hyvän asian-
ajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 1. jaosto 24.9.2015, 3 §).

4.3.2 Asianajopalkkio (TO 5.12 ja palkkio-ohje)

Asianajajan asiakkaaltaan laskuttaman palkkion
on oltava kohtuullinen sekä säädösten ja Asian-
ajajaliiton ohjeiden mukainen. Palkkio-ohjeen
1.1-kohdan mukaan palkkion on oltava oikeassa
suhteessa tehtävän laatuun ja sen vaatimaan työ-
määrään sekä muutoinkin kohtuullinen.

Palkkio-ohjeen 5-kohdan mukaan lasku
on eriteltävä asiakkaan kanssa sovituin tavoin.
Ellei muuta ole sovittu, asianajolaskussa on ol-
tava tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden tar-
koituksen mukainen erittely, jonka perusteella
asiakas voi arvioida laskun sopimuksenmukai-
suutta ja kohtuullisuutta.

Valvontalautakunta on ratkaisukäytännös-
sään omaksunut kannan, jonka mukaan las-
kussa tulee pääsääntöisesti olla eriteltynä joko
toimenpidekohtainen veloitus tai toimenpitee-
seen käytetty aika, jolloin päämies voi tuntive-
loituksen tietäen muodostaa käsityksensä laskun
kohtuullisuudesta.

Kanteluissa ja palkkiorita-asioissa on voi-
tu moittia asianajajaa kohtuuttoman korkeasta
laskutuksesta tai muista laskutusmenettelyyn
liittyvistä seikoista. Asianajajan voidaan katsoa
menetelleen normaalia korkeamman laskutuk-

sensa vuoksi hyvän asianajajatavan vastaisesti. Kohtuuton laskutus on omiaan vähentämään yleistä luottamusta ja arvostusta koko asianajajakuntaa kohtaan. Mikäli asianajajan on havaittu menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti selvästi kohtuuttoman korkealla laskutuksellaan, valvontalautakunta on pääsääntöisesti määrännyt hänelle kurinpidolliseksi seuraamukseksi varoituksen tai huomautuksen.

Kaikki palkkiorita-asioissa tehdyt päätökset, joissa palkkiota on suositettu alennettavaksi, saatetaan Asianajajaliiton hallituksen tietoon sen arvioimiseksi, tuleeko hallituksen yleisvalvontavelvollisuutensa nojalla saattaa annetun suosituksen johdosta vireille myös valvonta-asia.

Erona valvonta-asiaan, jonka voi saattaa vireille kuka tahansa henkilö, voi palkkioriidan saattaa vireille vain se, jonka maksettavaksi lasku on osoitettu. Kuitenkin esimerkiksi pesänselvittäjän laskua voi moittia kuka tahansa kuolinpesän osakkaista tarvitsematta tähän muiden osakkaiden suostumusta. Tulkinta on ollut, että asianajajan noudattaessa annettua kohtuullistamissuosituksista palautus tehdään pesän varoihin, jolloin suosituksen suuruuden kannalta ei ole merkitystä sillä, että joku osakas mahdollisesti luopuisi vaatimasta palkkion kohtuullistamisesta.

Valvontalautakuntaan tulee yhteydenottoja myös tilanteissa, joissa henkilö on oikeuden päätöksellä tuomittu maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Näissä tapauksissa oikeus on kuitenkin jo ottanut kantaa laskun kohtuullisuuteen, eikä vastapuoli voi saattaa vireille palkkiorita-asiaa. Myös omat päämiehet saattavat vaatia palkkion kohtuullistamista sillä perusteella, että tuomioistuimien on kohtuullistanut laskua, joka on tuomittu vastapuolen maksettavaksi, mutta asianajaja perii loppuosaa laskusta omalta päämieheltään. Tuomioistuimen suorittama kohtuullistaminen kohdistuu kuitenkin nimenomaan vastapuoleen ja asianajajalla on lähtökohtaisesti oikeus veloittaa erotus omalta päämieheltään.

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO

Asianajaja oli avustanut kilpailuoikeudellisessa rikosasiassa vastaajina olleita kantelijoita. Toimeksianto oli vastaanotettu lokakuussa 2012, viimeiset toimenpiteet asiassa oli tehty helmi-

kuussa 2013 ja toimeksianto päättynyt heinäkuussa 2013. Pääosa toimenpiteistä oli suoritettu vuoden 2013 tammikuun ja helmikuun alun välisenä aikana. Kantelijat moittivat asianajajaa tarpeettomien kustannusten aiheuttamisesta. Asianajaja oli käyttänyt liikaa aikaa toimeksianton hoitamiseen muun muassa laatimalla asiasa yhteenvedon ja keräämällä erilaisia todisteita. Asianajaja oli myös laiminlyönyt avustavan lakimiehen valvonnan, ja kahden juristin käyttäminen oli johtanut kaksinkertaiseen laskutukseen. Kantelijoiden vastine oli laadittu huolimattomasti, vastaus oli sisältänyt paljon kirjoitusvirheitä ja se oli kirjoitettu yhdeksään kertaan. Asianajaja ei ollut informoinut kantelijoita arvonalisäverollisesta tunti hinnastaan, eikä toimiston palkkiohinnasto ollut asiakkaiden nähtävillä.

Asianajaja kiisti menetelleensä huolimattomasti. Kantelijat olivat itse aiheuttaneet turhia kustannuksia, koska he eivät olleet hyväksyneet asianajajan antamia neuvoja ja keskittyneet juridisesti olennaisiin kysymyksiin. Kantelijoilla oli suuri taloudellinen intressi saada heitä kohtaan nostettu syyte hylätyksi. Useat lisäykset vastaukseen olivat johtuneet kantelijoiden vaatimuksista, joita asianajaja piti kantelijoiden edun vastaisina. Asianajajalta oli kulunut paljon aikaa todistusmateriaalin läpikäymiseen sekä sen selittämiseen kantelijoille, minkälaisia perusteita asiassa voitiin esittää. Asianajaja kiisti laiminlyöneensä avustavan lakimiehen valvonnan. Asiassa oli tarkoituksenmukaista käyttää avustavaa lakimiestä, eikä siitä ollut aiheutunut kaksinkertaista laskutusta. Kantelijat olivat hyväksyneet avustavan lakimiehen käyttämisen toimeksianton hoitamisessa ja kantelijoille oli ilmoitettu asianajajan ja avustavan lakimiehen laskutusperusteet. Asianajaja ei voinut vahvistaa, että toimiston palkkiohinnasto olisi ollut esillä toimistossa syksyllä 2012.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan on valittava asiakkaalle kustannustehokas tapa hoitaa toimeksiantoa. Tarpeettomien kustannusten välttäminen kuuluu asianajajan ammattitaitovaatimukseen. Asianajaja ei voi toimia lojaalisti päämiestään kohtaan, mikäli asiakkaalla on erilainen käsitys siitä, kuinka toimeksiantoa tulisi hoitaa tai jos asiakas vaatii asianajajaa toimimaan epä-tarkoituksenmukaisella tavalla. Asianajajan tu-

lee tarvittaessa ohjata asiakastaan asian vaatima ajankäyttö, kustannustehokkuus ja todennäköinen lopputulos huomioden. Valvontalautakunta havaitsi että asianajajan ja avustavan lakimiehen lähes 250 tunnin työstä oli laskutettu kantelijoita yhteensä 79 874,36 euroa. Työhön sisältyi rikosasian vastineen valmistelu. Vastine oli koostunut 40 sivusta tekstiä ja 45 kirjallisesta todisteesta. Vastausta ja kirjallisia todisteita oli muokattu ja käyty läpi yhdeksän kertaa noin kahden kuukauden aikana. Kyseisessä rikosasiassa rangaistusasteikko oli sakkoja tai vankeutta enintään vuosi ja asiassa lopulta esitetty korvausvaatimus kantelijoille oli määrältään 500 euroa.

Valvontalautakunta katsoi, etteivät asiassa tehdyt toimenpiteet ja asianajajan laskuttama palkkio olleet oikeassa suhteessa asian laatuun ja sen vaatimaan työhön. Asianajajalle oli myös selvää, etteivät kantelijat tulisi saamaan korvausta oikeudenkäyntikuluistaan valtion varoista, mikäli syyte hylättäisiin. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli aiheuttanut kantelijoille tarpeettomia ja kohtuuttomia kustannuksia ja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Asianajajan kohtuuton laskutus oli omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Asianajaja ei myöskään ollut huolehtinut siitä, että toimiston palkkiohinnasto oli kantelijoiden saatavilla ja että kantelijoille oli ilmoitettu arvonlisäverolliset hinnat.

(SEURAAMUSMAKSU. Täysistunto 2.10.2015,

5 §. Ratkaisu ei ole lainvoimainen).

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO PALKKIO-OHJE

Konkurssipesään pesänhoitajaksi määrätty pesänhoitaja moitti velallisyhtiön edustajan asiamiehenä toiminutta asianajajaa siitä, että tämä olisi laatinut tosiasioita vastaamattoman laskun ja osoittanut sen päämiehensä yhtiölle, vaikka laskussa oli kysymys päämiehen henkilökohtaisten asioiden hoitamisesta. Asianajaja oli myötävaikuttanut siihen, että yhtiön kirjanpitoon oli kirjattu yhtiölle kuulumaton kulu.

Asianajaja kiisti kantelijan väitteet harhaanjohtamisesta ja myötävaikuttamisesta yhtiölle kuulumattoman menon kirjaamiseen. Laskun

osoittaminen yhtiölle oli laillista ja hyväksyttävää ja asianajaja oli toiminut näin päämiehensä nimenomaisesta vaatimuksesta. Mikäli yhtiön kirjanpidossa tai laskun merkinnässä kirjanpitoon oli moitittavaa, se ei ollut asianajajan vastuulla.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan tulee kirjata laskuunsa ja sen mahdolliseen toimenpide-erittelyyn totuutta vastaavat tiedot. Valvontalautakunta katsoi, että asianajajalla oli oikeus toimia päämiehensä vaatimuksen mukaisesti, esittää laskunsa päämiehensä hallinnoiman yhtiön maksettavaksi, vaikka toimenpiteet liittyivät päämiehen henkilökohtaiseen asiaan ja siitä saattoi aiheutua päämiehelle selvitysvelvollisuuksia verotuksen tai tilintarkastuksen osalta. Valvontalautakunnalle esitetyn selvityksen mukaan asianajaja oli antanut päämiehelleen laskun ja toimenpide-erittelyn, jossa oli esitetty toimeksiannon laatua koskevat totuudenmukaiset tiedot. Valvontalautakunta ei havainnut asianajajan menettelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 11.9.2015, 2 §).

TO 5.12 ASIANAJOPALKKIO PALKKIO-OHJE

Asianajaja oli määrätty pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi kantelijan äidin kuolinpesään. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämän kantelijalle toimittamassa laskussa ollut erittelyä ja selvitystä siitä, mistä noin 1 000 euron suuruinen lasku oli muodostunut. Asianajaja oli suullisesti ilmoittanut kantelijalle soveltamansa tuntihinnan.

Asianajaja oli lähettänyt laskun kantelijan asiamiehelle. Lasku oli jaettu kolmelle kuolinpesän osakkaalle. Laskussa oli eritelty toimenpiteet, mutta ei toimenpiteisiin käytettyä aikaa. Laskutettu aika, noin 20 tuntia oli ilmoitettu suullisesti kantelijan asiamiehelle ja muille osakkaille. Nämä olivat hyväksyneet laskun.

Valvontalautakunta totesi, ettei laskun erittelystä ollut väitetty sovittua mitään. Näin ollen ratkaisevaa oli se, oliko laskussa tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden tarkoituksenmukainen erittely, jonka perusteella asiakas olisi voinut arvioida laskun sopimuksenmukaisuutta ja kohtuullisuutta. Valvontalautakunnalla käytettävissään olleeseen laskuun oli merkitty kuolinpesän pesänselvitys ja -jako, laskuun oli kirjattu yksityiskohtaisesti asias-

sa suoritettut toimenpiteet, niiden päivämäärät ja laskun loppusumma, josta kantelijan osuus oli 1 193,67 euroa. Kantelijalla oli asiamies, joka oli voinut arvioida laskun kohtuullisuutta päämiehelleen ja hyväksynyt laskun. Näissä olosuhteissa valvontalautakunta katsoi, että laskun erittely ei ollut palkkio-ohjeen vastainen, eikä asianajaja ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. **(EI SEURAAMUSTA. Täysistunto 2.10.2015, 6 §)**

5.12 ASIANAJOPALKKIO

5.4 YHTEYDENPITO ASIAKKAASEEN.

TOIMEKSIANNON SYNTYMINEN

KULUTTAJANSUOJALAIN 6 LUVUN ETÄMYYN- TISÄÄNNÖKSIEN NOUDATTAMINEN

Asianajaja oli avustanut kantelijaa valokuvien julkaisemisesta ja tekijänoikeutta koskevassa asiassa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, ettei tämä ollut tehnyt toimeksiantosopimusta kantelijan kanssa eikä ilmoittanut, että tulisi laskuttamaan kantelijaa työstään. Asianajaja ei ollut kertonut veloituserusteitaan tai muita ehtoja tai lähettänyt kantelijalle hinnastoaan. Kantelija oli käyttänyt itsestään termiä amatööri. Kuvia hyväksikäyttäneet agentit olivat saaneet kuvista suurta taloudellista hyötyä, mutta kantelija ei ollut saanut kuvista vastiketta tai aineetonta hyötyä. Kantelija oli ilmoittanut, että hänellä ja vaimollaan oli yli 300 000 tekijänoikeuden suojaamaa teosta, joilla oli suuri kulttuurihistoriallinen arvo. Tässä asiassa kuvia oli ollut lähes 25 000 kappaletta ja kantelija oli käyttänyt niiden parissa työskentelyyn lähes 800 tuntia.

Asianajajan mukaan kantelija ei toimeksiannon aikana ollut pyytänyt tietoa palvelun hinnasta, laskutuskäytännöstä tai hinta-arviosta. Toimeksianto oli tullut vireille kantelijan puolison otettua yhteyttä asianajajaan puhelimitse ja sähköpostitse. Asianajaja oli saanut käsityksen, että kyse oli valokuvaajan ammattia harjoittaneen kantelijan sekä vastapuolena toimineen osakeyhtiön edustamien näyttelijöiden välisestä erimielisyydestä, joka oli koskenut kantelijan ottamien valokuvien käyttöä kantelijan verkkoportfoliossa. Asianajaja ei sen vuoksi ollut mieltänyt, että toimeksiantoon olisi tullut soveltaa kuluttajansuojalakia.

Valvontalautakunta totesi, että kantelijan valokuvaustoiminta oli ollut laajamittaista ja että

valokuvilla oli saattanut olla huomattavakin kaupallinen arvo. Kantelija ei kuitenkaan ollut harjoittanut valokuvaustoimintaa elinkeinon muodossa tai ansaitsemistarkoituksessa. Asianajotoimeksianto oli tehty kantelijan nimissä. Kantelijan puolelta oli nimenomaisesti ilmoitettu, ettei kyse ollut yritystoiminnasta, eikä kantelijalla ollut sellaista yritystä, joka olisi voinut solmia toimeksiantosopimuksen. Valvontalautakunta totesi, että kantelija oli ollut toimeksiantosuhteessa asianajotoimistoon kuluttajan asemassa. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti, kun ei ollut noudattanut kuluttajansuojalain 6 luvun etämyyntisäännöksiä.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 11.6.2015, 2 §)

4.3.3 Asianajokulujen kattaminen ulkopuolisin varoin (TO 5.13 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 6-kohta)

Tapaohjeiden mukaan asianajajan on oma-aloitteisesti annettava asiakkaalle tieto mahdollisuudesta saada katettua asianajokuluja oikeusturvavakuutuksesta tai julkisista varoista. Oikeusturvavakuutusten vakuutusehdoissa lähtökohtana on, että vakuutuksen perusteella korvattava määrä on sama kuin mitä oikeus velvoittaa vastapuolen suorittamaan oikeudenkäyntikuluista. Ehdoissa on tuolloin yhdistetty toisaalta asianajajan ja asiakkaan välinen oikeussuhde ja se, mitä oikeus katsoo kohtuulliseksi määrättäessä häviävän osapuolen kulukorvausta. Jos asianajaja haluaa veloittaa asiakkaaltaan palkkiota yli sen, mitä vakuutusyhtiö hyväksyy korvattavaksi, on oikeusturva-asiakkaan kanssa suositeltavaa sopia kirjallisesti tehtävää vastaanotettaessa, että asiakas on velvollinen maksamaan asianajajan laskusta sen osuuden, jota vakuutusyhtiö ei korvaa.

Asianajajan on palkkio-ohjeen 1.6-kohdan toisen kappaleen mukaan myös saatava asiakkaan suostumus ennen ryhtymistä toimenpiteisiin, jotka oikeusturvaehdojen perusteella eivät todennäköisesti kuulu oikeusturvavakuutuksesta korvattavaksi.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 6-kohdasta voidaan

johtaa luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskeva, hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 5.13-kohtaa vastaava velvollisuus.

**JULKINEN OIKEUSAPU. LOJAALISUUS-
VELVOLLISUUS. HUOLELLISUUSVELVOLLISUUS.
VASTAAMISVELVOLLISUUS
LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA.
8 § 1 MOM. 1-, 6- JA 10-KOHDAT**

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli avustanut kantelijaa toimeksiannossa, joka koski virhettä kiinteistön kaupassa. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, että tämä kieltäytyi hakemasta asiaan julkista oikeusapua taannehtivasti, eikä ollut vastannut oikeusaputoimiston hänelle lähettämään oikeusapua koskevaan sähköpostiviestiin. Lupalakimies oli korottanut aikaperusteista veloitustaan ilmoittamatta siitä kantelijalle etukäteen, eikä ollut varannut kantelijalle mahdollisuutta tutustua vastapuolelle laadittuun kirjeseen etukäteen.

Lupalakimies vetosi siihen, että hän oli ilmoittanut kantelijalle useita kertoja, ettei hoida asiaa oikeusaputaksalla ja että kantelija voi itse ilmoittaa tämän oikeusaputoimistolle. Lupalakimies oli kerran yrittänyt soittaa oikeusaputoimistoon siinä kuitenkaan onnistumatta. Lupalakimies oli kantelijan huomautuksen jälkeen kohtuullistanut laskuaan vastaamaan alkuperäistä aikaperusteista veloitusta. Lupalakimies myönsi, ettei hän ollut antanut kantelijan tutustua kirjeseen ennen sen lähettämistä vastapuolelle.

Valvontalautakunta katsoi, ettei lupalakimies ollut menetellyt moittivasti siltä osin kuin hän oli ilmoittanut kantelijalle, ettei hoida asiaa oikeusapujuttuna ja oli kieltäytynyt hakemasta taannehtivasti julkista oikeusapua asiaan. Valvontalautakunta totesi, että oikeusaputoimiston viesti oli kuitenkin luonteeltaan sellainen, johon lupalakimiehellä oli velvollisuus vastata. Lupalakimies oli menetellyt velvollisuksiensa vastaisesti myös korottaessaan aikaperusteista veloitustaan sopimatta siitä asiakkaansa kanssa.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 13.2.2015, 13 §).

Lupalakimies korotti veloitusta sopimatta siitä asiakkaan kanssa.

**TO 5.13 ASIANAJOKULUJEN KATTAMINEN
ULKOPUOLISIN VAROIN**

Asianajaja ja hänen toimistossaan työskentelevä lupalakimies olivat toimineet kantelijan avustajina rikosasiassa. Kantelija moitti asianajajaa muun muassa siitä, että tämä ei selvittänyt kantelijan mahdollisuutta saada julkista oikeusapua asiaan.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan olisi oma-aloitteisesti tullut antaa kantelijalle tietoa mahdollisuudesta asianajokulujen kattamiseen julkista oikeusapua. Velvollisuus ei riippunut siitä, halusiko asianajaja ottaa toimeksiantoa hoidettavaksi tällaisilla ehdoilla. Asianajaja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.
(HUOMAUTUS. 2. jaosto 12.6.2015, 9 §)

**JULKINEN OIKEUSAPU
LUVAN SAANUT OIKEUDENKÄYNTIAVUSTAJA.
8 § 1 MOM. 6-KOHTA**

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli avustanut kantelijaa velkajärjestelyn vastustamista koskevassa asiassa. Kantelija moitti lupalakimiestä siitä, että tämä olisi sanonut, ettei lupalakimiehen palkkiota korvattaisi valtion myöntämästä oikeusavusta. Kantelijalle oli myöhemmin myönnetty samassa asiassa julkista oikeusapua ja avustajanmääräys uudelle avustajalle. Lupalakimiehen kanssa samassa toimistossa työskennellyt toinen henkilö oli sanonut, että oikeusturvavakuutus olisi korvannut asian hoitamisesta aiheutuneet kulut. Myöhemmin paljastui, ettei tieto pitänyt paikkaansa. Kantelijan mukaan lupalakimiehen olisi tullut tietää, kuuluiko asia vakuutuksesta korvattavien kulujen piiriin.

Lupalakimies kiisti sanoneensa, että asiaan oli mahdotonta saada julkista oikeusapua, mutta avustajanmääräykselle oli huomattavia rajoituksia. Lupalakimies vetosi siihen, ettei hän tiennyt, mitä

kantelija ja toimiston henkilökuntaan kuulunut toinen henkilö olivat keskustelleet. Kantelija oli ilmoittanut, että hänelle oli myönnetty oikeusturvaetu velkajärjestelyasiassa. Vakuutusyhtiö oli kuitenkin ilmoittanut, että oikeusturvaetu oli koskenut ainoastaan velkajärjestelyasiaa edeltänyttä velkomusta.

Valvontalautakunta ei havainnut, että kantelijalle olisi annettu selvästi virheellistä tietoa oikeusavun saamisen mahdollisuuksista. Kantelija ei myöskään ollut menettänyt oikeuksiaan, sillä hän oli hakenut ja saanut oikeusapua. Lupalakimies oli toimeksiantannon alkuvaiheessa selvittänyt mahdollisuutta saada kulunsa katettua kantelijan oikeusturvavakuutuksesta ymmärrettyään kantelijan antamista tiedoista, että tämä olisi saanut velkajärjestelyasiassa oikeusturvaedun. Tieto oli myöhemmin osoittautunut virheelliseksi. Valvontalautakunta totesi, ettei lupalakimies ollut toiminut velvollisuuksiensa vastaisesti.

(EI SEURAAMUSTA. 3. jaosto 13.2.2015, 12 §).

4.4 Esteellisyys (TO 6. luku)

Kaikkien neuvontapalvelujen perusedellytyksenä on toimeksiantajan tuntema luottamus neuvonantajansa. Asianajajan toimen harjoittamisessa luottamussuhteella on erityinen merkitys ja luottamussuhteen varjeleminen on ollut lähtökohta asianajajan ammatillisten velvollisuuksien määrittämisessä. Asianajajia sitovat tapaohjeet ovat merkittävässä määrin pyrkineet turvaamaan asiakkaiden luottamusta asianajajiansa.

Luottamussuhteen yksi tärkeä elementti on, että asianajajan on kyettävä hoitamaan asiakkaansa asiaa lojaalisti ja vapaana toimeksiantosuhteen tai määräyksenvaraisten tehtävän ulkopuolisista intresseistä. Lojaalisuuteen liittyy sääntö asianajajan velvollisuudesta olla tapaohjeiden 3.3-kohdan mukaisesti esteetön tehtävää vastaanotettaessa ja sitä hoidettaessa.

Tapaohjeita laadittaessa eräänä tavoitteena oli kirjoittaa esteellisyystilanteita koskeva sääntely auki niin, että asianajaja kykenisi tapaohjeita lukemalla arvioimaan omaa esteettömyyttään. Jäljempänä selostetaan lyhyesti hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6. luvun sääntöjä esteellisyydestä.

Näitä sääntöjä tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, ettei sääntöjä voida koskaan kirjoittaa niin yksityiskohtaisesti, että niillä voitaisiin varautua kaikkiin tulkintatilanteisiin. Luvun sääntöjä tulkittaessa on muistettava tapaohjeiden 3.3-kohdan perusarvo esteettömyydestä sekä tapaohjeiden 1.1-kohdassa oleva lausuma, jonka mukaan kaikkea, mitä tapaohjeissa ei ole nimenomaisesti kielletty, ei voida välttämättä pitää sallittuna.

4.4.1 Esteettömyys (TO 3.3 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 3-kohta)

Asianajajan on tehtävää vastaanottaessaan ja sitä hoitaessaan oltava esteetön. Asianajajan tulee voida suorittaa tehtävänsä parhaan kykynsä mukaan ja vapaana sopimattomista sivuvaikutteista. Mikäli asianajaja ei jostakin syystä voi näin tehdä, on hän esteellinen suorittamaan tehtävää. Asianajaja voi olla esteetön tehtävää vastaanottaessaan, mutta tilanne saattaa muuttua ja jos esteellisyysperuste myöhemmin syntyy, tulee hänen luopua tehtävän hoitamisesta.

Esteettömyysvaatimus koskee sekä sopimuksenvaraisia että määräyksen- ja nimityksenvaraisia tehtäviä. Vaikka määräyksenvaraisia tehtäviä koskevat lain säännökset eivät aina huomioi kaikkia hyvään asianajajatapaan sisältyviä sääntöjä, tulee asianajajan itse pitää ne mielessään. Jos asianajaja on hyvän asianajajatavan perusteella esteellinen hoitamaan määräyksenvaraista tehtävää, ei hän saa ottaa sitä vastaan, vaikka tuomioistuimien ei tätä esteellisyyttä huomioisi. Esteettömyysvaatimus suojaa sitä, että asianajaja ei joudu paljastamaan tehtävää hoitaessaan muiden asiakkaiden asianajajalaisuuksia tai rikkomaan omaa salassapito- tai vaitiolovelvollisuuttaan. Esteettömyys varmistaa sen, että asianajaja voi aina täysipainoisesti valvoa asiakkaitaan etua ja oikeutta.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista koskevan lain 8 §:n 1 momentin 3-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 3.3-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

Kantelija moitti julkisena oikeusavustajana toimivaa asianajaja A:ta siitä, että tämä oli kuolinpesän osakkaan edunvalvojan puolesta hoitanut kuolinpesän asioita ja samalla hakenut pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi asianajaja B:tä, jonka asianajoyhtiön hallituksen varajäsen A kaupparekisterin mukaan oli.

A kertoi, että ehdotettuaan B:tä pesänselvittäjäksi ja -jakajaksi loppuvuodesta 2014 hänelle oli selvinnyt, että hänet oli edelleen merkitty B:n yhtiön hallituksen varajäseneksi, vaikka hänen työsuhteensa yhtiöön oli päättynyt syksyllä 1998. A ei ollut ollut missään tekemisissä B:n toimiston kanssa erottuaan avustavan lakimiehen tehtävästä ja oli luottanut siihen, että hänen entinen työnantajansa valitsee uuden hallituksen varajäsenen. A oli ryhtynyt toimenpiteisiin virheellisen tiedon poistamiseksi kaupparekisteristä ja ilmoitti esteellisyyden vuoksi peruuttavansa hakemuksen siltä osin kuin B:tä oli ehdotettu pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävään.

Valvontalautakunta totesi, että A:n olisi tullut tietää hallituksen varajäsenyydestään. Asianajajan hallituksen jäsenyys tai varajäsenyys toisessa asianajotoimistossa aiheuttaa esteellisyyden näiden toimistojen asianajajille toimia pesänselvittäjänä tai -jakajana kuolinpesässä, jossa toisen toimiston asianajaja avusti saman pesän osakasta. A oli ollut esteellinen hakiessaan B:tä pesänselvittäjän ja -jakajan tehtävään.

(VAROITUS. 4. jaosto 11.6.2015, 10 §).

4.4.2 Esteellisyys samassa asiassa (TO 6.1)

Asianajaja ei saa ottaa vastaan tehtävää samassa asiassa kahdelta tai useammalta asiakkaalta, jos asiakkaiden edut tai oikeudet ovat ristiriitaiset tai eturistiriidan mahdollisuus on ilmeinen. Eturistiriidan mahdollisuus aiheuttaa esteellisyyden, joten asianajajan on pohdittava asian todennäköistä tapahtumainkulkua ja arvioitava, aiheuttaako todennäköinen tapahtumainkulku esteellisyyden. Siksi asianajajan on pohdittava, voiko hän oikeudenkäynnissä avustaa useampaa kuin yhtä asiakasta. Lähtökohtana on, että kahta asiakasta samassa asiassa avustettaessa kummaltakin asiakkaalta erikseen saatua tietoa

on voitava käyttää hyväksi myös toista asiakasta avustettaessa. Samassa asiassa ei ole mahdollista hankkia asiakkailta suostumusta kahden tai useamman ristiriitaisen intressin omaavan asiakkaan avustamiseen.

TO 6.1 ESTEELLISYYS SAMASSA ASIASSA

Asianajaja oli avustanut kantelijaa käräjäoikeudessa murhaa ym. koskeneessa rikosasiassa, jossa kantelija oli yksi 14 vastaajasta. Kantelijaa kohtaan nostettu syyte avunannosta murhaan tai murhan yritykseen hylättiin käräjäoikeudessa. Kantelijan veli oli tuomittu käräjäoikeudessa murhasta elinkautiseen vankeusrangaistukseen ja hän oli pyytänyt asianajajaa avustajakseen hovioikeuteen. Asianajaja oli samassa asiassa avustanut hovioikeudessa kantelijan lisäksi myös kantelijan veljeä, vaikka kantelija oli tämän kieltänyt.

Asianajaja kiisti kantelijan kieltäneen häntä avustamasta myös kantelijan veljeä hovioikeudessa. Asianajaja oli ilmoittanut kantelijalle, ettei veljen avustamisella ollut mitään negatiivista vaikutusta kantelijan asemaan, koska asianajaja tietäisi veljeä avustaessaan, mitä veli tulisi sanomaan kantelijaa koskevassa asiassa. Myöskään hovioikeus ei ollut nähnyt asiassa mitään ristiriitaa. Hovioikeus tuomitsi kantelijan tapon yrityksestä ja avunannosta tappoon.

Valvontalautakunta totesi, että kantelija ja tämän veli olivat syytteessä samoista vakavista rikoksista, toinen tekijänä ja toinen avunantajana. Valvontalautakunta katsoi, että kyseisessä tilanteessa asianajajan päämiesten eturistiriidan mahdollisuus oli ilmeinen. Näin ollen asianajaja oli ollut esteellinen toimimaan kummankin avustajana ja oli siten menetellyt hyvän asianajajataidan vastaisesti.

(VAROITUS. 2. jaosto 10.4.2015, 15 §).

4.4.3 Esteellisyys lojaalisuusvelvollisuuden perusteella (TO 6.2)

Tapaohjeiden 3.1-kohdan mukaan asianajajan on oltava asiakkaalleen lojaali ja hän on velvollinen lakia ja hyvää asianajajatapaa noudattaen parhaan kykynsä mukaan valvomaan asiakkaansa etua ja oikeutta. Lojaalisuus asiakasta kohtaan edellyttää, ettei asianajaja ryhdy nykyistä tai en-

Ei pyytänyt tarvittua suostumusta entiseltä asiakkaalta.

tistä asiakastaan kohtaan toimenpiteisiin, jotka loukkaavat tätä lojaalisuusvelvollisuutta.

Asianajajan lojaalisuusvelvollisuus asiakastaan kohtaan ei välttämättä pääty samalla hetkellä kuin tehtävän suorittaminen päättyy. Säännön toisessa kappaleessa on lueteltu niitä seikkoja, jotka vaikuttavat lojaalisuusvelvollisuuden ajalliseen kestoon tehtävän päätyttyä. Asianajaja ei saa ottaa tehtävää nykyistä tai entistä asiakastaan vastaan, jos tehtävän vastaanottaminen rikkoo lojaalisuusvelvollisuutta uutta asiakasta tai vastapuolena olevaa nykyistä tai entistä asiakasta kohtaan, elleivät asiakkaat anna suostumusta tehtävän vastaanottamiseen. Lojaalisuusvelvollisuuden laajuuteen tehtävän suorittamisen aikana ja velvollisuuden kestoon tehtävän päättymisen jälkeen vaikuttavat esimerkiksi asianajajan asiakkaalleen hoitamien tehtävien laatu ja laajuus, asian merkitys asiakkaalle sekä asiakassuhteen kesto ja asiakkaan merkitys asianajajalle.

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUSVELVOLLI-SUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja avusti kantelijan entistä puolisoa pesänjakajan määräämistä, lapsen huolto- ja tapauspäättöksen täytäntöönpanoa, lapsen asumista koskevassa hakemusasiassa, ositusasiassa sekä lähestymiskieltoasiassa. Kantelija moitti asianajajan olevan esteellinen toimimaan kantelijan entisen puolison avustajana, koska asianajajalla oli aiemmin ollut toimeksiantosuhde kantelijaan. Kantelija ja hänen entinen puolisonsa olivat hankineet puolison nimiin merkittyä Y Oy:n osakkeita vuosina 2003–2005. Asianajaja oli laatinut Y Oy:n osakkaiden kesken osakassopimuksen, jossa kantelija nimettiin yhtiön avainhenkilöksi ja edus-

tamaan puolisoaan yhtiön hallituksen kokouksissa. Asianajaja avusti Y Oy:tä markkinaoikeudessa käsitellyssä asiassa, jossa Y Oy:n hallitus oli valtuuttanut kantelijan hoitamaan toimeksiantoa yhdessä asianajajan kanssa. Asianajaja kiisti olleensa esteellinen. Kantelija ei ollut henkilökohdaisesti asianajajan päämies. Toimiston päämies ja toimeksiantaja oli Y Oy vuodesta 2004 lukien. Kantelija oli ollut Y Oy:n yhteyshenkilönä kilpailuoikeudellisissa toimeksiannoissa. Myöhemmässä vaiheessa yhteyshenkilö oli vaihtunut. Kantelijan entisen puolison perheoikeudelliset toimeksiantot olivat alkaneet vuonna 2011.

Valvontalautakunta totesi, ettei kantelija ollut asianajajan päämies suoraan eikä edes välillisesti osakeomistuksen kautta, koska kantelija ei omistanut Y Oy:n osakkeita. Asianajaja ei ollut esteellinen avustamaan kantelijan entistä puolisoa perheoikeudellisissa toimeksiannoissa. Valvontalautakunta ei havainnut, että asianajaja olisi ollut muistakaan syistä esteellinen hoitamaan kantelijan puolison asioita kantelijaa vastaan.

(EI SEURAAMUSTA, 4. jaosto 5.3.2015, 6 §).

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUSVELVOLLI-SUUDEN PERUSTEELLA

TO 6.6 SUOSTUMUKSEN HANKKIMINEN

Asianajaja oli toiminut asunto-osakeyhtiö X:n asiamiehenä kahdessa riita-asiassa, jonka jälkeen asianajajan toimeksiantosuhde X:ään oli päättynyt vuonna 2011. X oli kolmen huoneiston muodostama yhtiö, jonka osakkeista ja äänistä kantelija omisti 48 %, A 26 % ja B puolisoineen 26 %. Asianajaja oli vuonna 2013 avustanut A:ta ja B:tä X:n yhtiökokouksen valmistelussa ja toiminut kokouksessa puheenjohtajana. X oli päättänyt yhtiökokouksessa kantelijan äänin nostaa vahingonkorvauskanteen hallituksen entistä puheenjohtaja A:ta ja hallituksen jäsen B:tä vastaan. A, B ja tämän puoliso eivät esteellisinä osallistuneet äänestykseen. Yhtiökokouksen jälkeen asianajaja ryhtyi avustamaan A:ta ja B:tä vahingonkorvausta koskevassa asiassa, jossa vastapuolena oli X. Asiassa oli kysymys A:n ja B:n hallituksen jäseninä vakuutusyhtiölle vahinkoilmoituksessa antamista tiedoista liittyen X:n Y Oy:lle maksamaan sovintokorvaukseen. Vakuutusyhtiö oli evännyt korvauksen, koska riita-asia oli sovittu. Kantelija

moitti asianajajaa siitä, että tämä oli esteellinen toimimaan A:n ja B:n avustajana ja että tämä ei ollut hankkinut tapaohjeiden 6.6-kohdan mukaista suostumusta tehtävään.

Asianajaja kiisti olevansa esteellinen avustamaan A:ta ja B:tä. Asianajaja oli edustanut X:ää velkomus- ja vahingonkorvausasiassa, jossa Y Oy oli ajanut kannetta X:ää vastaan asiantuntijapalkkion perimiseksi sekä asiassa, jossa kantelija oli vaatinut kanteella X:ää luovuttamaan yhtiökokouksen pöytäkirjan. Riita-asiat olivat päättyneet sovintoon vuosina 2010 ja 2011. X:n A:ta ja B:tä kohtaan vireille laittama vahingonkorvauskanne oli eri asia kuin missä asianajaja oli toiminut X:n asiamiehenä. Asianajaja katsoi, etteivät kaksi yksittäistä toimeksiantoa synnyttäneet sellaista lojaalisuusvelvollisuutta X:ää kohtaan, joka olisi estänyt ottamasta toimeksiantoa vastaan A:lta ja B:ltä X:ää vastaan. Asianajaja vetosi siihen, että kanne oli päätetty nostaa yhtiökokouksessa vähemmistön äänin. A:lla, B:llä ja tämän puolisollla, eikä myöskään riita-asiassa X:ää edustavalla toisella asianajajalla ollut huomauttamista asianajajan esteettömyyteen vaikuttavista seikoista. Asianajaja katsoi, ettei hänellä ollut velvollisuutta hankkia X:ltä tai kantelijalta tapaohjeiden 6.6-kohdan suostumusta. Asianajaja tai hänen edustamansa toimisto ei ollut toimeksiantosuhteessa kantelijaan, eikä asianajajalla ollut lojaalisuusvelvollisuutta kantelijaa kohtaan. X:ää edusti riita-asiassa toinen asianajaja, eikä kantelijalla ollut toimivaltuutta edustaa X:ää.

Valvontalautakunta totesi, että lojaalisuusvelvollisuuden olemassaoloa ja esteellisyyttä vastaan puhui se, että asianajajan X:lle aiemmin hoimat toimeksiannot olivat olleet suhteellisen pieniä ja päättyneet sovintoon yli kaksi vuotta aikaisemmin. Lojaalisuusvelvollisuuden ja esteellisyyden puolesta puhui se, että asianajajan A:lta ja B:ltä vastaanottama toimeksianto oli välillisesti liittynyt samaan riita-asiaan, missä asianajaja oli aiemmin toiminut X:n asiamiehenä. Asianajaja oli ryhtynyt avustamaan A:ta ja B:tä entistä päämiestään X:ää vastaan pyrkimyksenään saada X:n Y Oy:lle maksama sovintokorvaus jäämään lopullisesti X:n vahingoksi. Näin toimiessaan asianajaja oli ollut tapaohjeiden 6.2-kohdan mukaan esteellinen. Sillä ei ollut merkitystä, että X oli päättänyt

kanteen nostamisesta A:ta ja B:tä vastaan yksin kantelijan äänillä. Kysymyksessä oli pieni, kolmen osakkaan yhtiö ja asianajajalle oli ainakin korvausasian osalta syntynyt lojaalisuusvelvollisuus paitsi X:ää, myös kaikkia sen osakkaita kohtaan. Kantelijan ilmoitettua asianajajalle vastustavansa asianajajan toimimista A:n ja B:n avustajana X:ää vastaan ja olevansa eri mieltä asianajajan väitetyistä esteettömyydestä, tämä oli muodostanut samalla X:n kannan. Asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa pyytää entiseltä asiakkaaltaan X:ltä tapaohjeiden 6.6-kohdan mukaisen suostumuksen uuden tehtävän hoitamiseen.

(VAROITUS. 4. jaosto 29.4.2015, 6 §).

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUS- VELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja A:n päämies oli toimittanut kantelijayhtiölle puuta vuodesta 2001 lukien. Vuonna 2011 yhtiön ja A:n päämiehen välille oli syntynyt riitaa muun muassa puukuormien määrästä ja laadusta ja yhtiö oli tehnyt poliisille tutkintapyyntöä törkeästä petoksesta. Yhtiö moitti A:ta siitä, että tämä oli esteellinen avustamaan päämiestään esitutkinnassa, koska A:n kanssa samassa asianajotoimistossa työskennellyt asianajaja B oli ollut asian tapahtuma-aikaan yhtiön hallituksen puheenjohtaja ja asianajotoimisto oli käyttänyt yhtiöltä saatuja tietoja yhtiötä vastaan.

A kiisti esteellisyyden. Esitutkinnassa oli kysymys A:n päämiehen toimittamien puukuormien suuruudesta, joiden osalta oli käytetty ainoastaan A:n päämieheltä saatuja tietoja. Siinäkin tapauksessa, että B:n hallitustyöskentely olisi ajoittunut samoihin aikoihin kyseisen asian kanssa, A katsoi, ettei strategiseen hallitustyöskentelyyn voinut sisältyä mitään sisäpiirintietoa, joka olisi koskenut yhden puutoimittajan kuormia. Päämieheltä ei ollut pyydetty tapaohjeiden mukaisista suostumusta, eikä hänelle ollut selvitetty B:n hallitustyöskentelyyn liittyviä seikkoja, koska A ei ollut tietoinen B:n aiemmasta tehtävästä yhtiön hallituksessa.

Valvontalautakunta totesi, että B oli toisen asianajotoimiston palveluksessa toimiessaan toiminut yhtiön hallituksen puheenjohtajana 3–4

vuotta ennen A:n toimeksiantoa yhtiön vastapuolelta, ja että B:lle oli hallituksen puheenjohtajan tehtävän myötä syntynyt lojaalisuusvelvollisuus yhtiötä kohtaan. Kun A:n päämies oli ollut B:n hallitustyöskentelyn aikana yhteistyösuhteessa yhtiön kanssa, B:n lojaalisuusvelvollisuus yhtiötä kohtaan ei ollut vielä päättynyt A:n ottaessa vastaan toimeksiantoa päämieheltään. Valvontalautakunta piti ilmeisenä, että B oli hallituksen puheenjohtajana saanut tietoonsa salassapito- tai vaitiolovelvollisuutensa piiriin kuuluvia seikkoja, jotka saattoivat haitata asianajajan kykyä valvoa asiakkaansa etua täysipainoisesti. A oli esteellinen tehtävään.

(VAROITUS. 3. jaosto 18.9.2015, 24 §)

4.4.4 Esteellisyys salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden perusteella (TO 6.3)

Asianajaja ei saa ottaa hoitaakseen tehtävää, jos muussa tehtävässä saadut salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvat seikat saattavat haitata asianajajan kykyä valvoa asiakkaansa etua täysipainoisesti. Asianajaja voi kuitenkin ottaa tehtävän vastaan, jos hän on saanut suostumuksen salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen käyttämiseen siltä, jota salassapitovelvollisuus suoja. Suostumusta ei saa pyytää siinä tarkoituksessa, että tietoja käytettäisiin suostumuksen antajaa vastaan.

Korkein oikeus antoi 9.4.2015 merkittävän päätöksen (nro 628) asianajajan esteellisyyteen liittyvässä asiassa. Korkein oikeus myönsi asiassa valitusluvan oikeuskanslerille, kumosi hovioikeuden ratkaisun ja jätti asian valvontalautakunnan ratkaisun lopputuloksen varaan:

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELLISUUDEN PERUSTEELLA

Asianajaja oli 30.11.2009 toiminut X Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen puheenjohtajana. Asianajaja oli valmistellut myös toista X Oy:n ylimääräistä yhtiökokousta, joka oli tarkoitus pitää 4.2.2010. Yhtiökokous ei kuitenkaan toteutunut. X Oy asetettiin sittemmin konkurssiin ja asianajaja määrättiin konkurssipesän pesänhoitajaksi. Asianajaja vapautettiin konkurssiasiamiehen hakemuksesta tehtävästä 5.11.2010 ja konkurs-

sipesään määrättiin uusi pesänhoitaja. Käräjäoikeus katsoi, että asianajaja oli esteellinen toimimaan X Oy:n konkurssipesän pesänhoitajana. Asianajaja ei ollut X Oy:n konkurssiin asettamisen yhteydessä antamassaan esteettömyysilmoituksessa ilmoittanut ylimääräisten yhtiökokousten puheenjohtajuuteen liittyneistä toimistaan, joista hänen edustamansa asianajotoimisto oli X Oy:tä laskuttanut.

Valvontalautakunta katsoi ratkaisussaan 14.4.2011 (18 §), että asianajaja oli yhtiön yhtiökokouksen puheenjohtajuuden vuoksi esteellinen X Oy:n konkurssipesän pesänhoitajan tehtävään hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 6.3-kohdan perusteella. Antaessaan suostumuksensa pesänhoitajan tehtävään, asianajaja ei ollut maininnut mitään tehtävistään yhtiökokouksen puheenjohtajana, vaikka asiaa voitiin pitää merkityksellisenä, koska pesänhoitaja joutuu tehtävissään ottamaan kantaa kaikkeen yhtiön liiketoiminnassa tapahtuneeseen ja siten myös yhtiökokouksessa päätettyihin asioihin. Asianajajalle määrättiin seuraamuksena varoitus.

Hovioikeus kumosi valvontalautakunnan ratkaisun asianajajan valituksen johdosta päätöksellään 13.3.2012 nro 693 ja poisti asianajajalle annetun varoituksen. Hovioikeus perusteli ratkaisuaan sillä, ettei valvontalautakunnan ratkaisussa oltu yksilöity, mitä tapaohjeiden 6.3-kohdassa tarkoitettuja salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluneita tietoja, jotka olisivat haitanneet asianajajan kykyä valvoa täysipainoisesti konkurssipesän ja sen velkojien etua, asianajaja olisi saanut toimiessaan yhtiökokouksen puheenjohtajana. Valvontalautakunta oli katsonut asianajajan olleen esteellinen pesänhoitajan tehtävään sillä muodollisella perusteella, että hän oli toiminut saman yhtiön yhtiökokouksen puheenjohtajana. Hovioikeus katsoi tapaohjeiden 6.3-kohdan esteellisyyden edellyttävän nimenomaisesti, että asianajaja on saanut salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluneita tietoja, jotka saattavat haitata asianajajan kykyä valvoa täysipainoisesti asiakkaansa etua. Koska asianajajan ei ollut osoitettu saaneen tällaisia tietoja, asianajajan ei voitu katsoa olleen esteellinen.

Oikeuskansleri vaati hovioikeuden päätöksen muuttamista ja varoituksen määräämistä asian-

ajajalle. Oikeuskansleri katsoi, että esteellisyysden arvioimisessa huomiota tuli kiinnittää siihen, oliko luottamus puolueettomuuteen vaarantunut jostain havaittavissa olevasta syystä. Esteellisyysden toteamisessa ratkaisevaa on osoittaa eri tehtävissä toimimisen aiheuttama, objektiivisesti tarkastellen luottamusta puolueettomuuteen vaarantava asetelma, eikä asianajajan subjektiivinen tietoisuus joistakin konkreettisista tosiseikoista.

Valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä, josta hyvä asianajajatapa lain ja Asianajajaliiton sääntöjen lisäksi ilmenee, ei ole edellytetty, että konkreettisesti ja yksilöidysti osoitetaan asianajan saaneen salassapito- ja vaihtolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja. Riittävää on se, että kyse on sellaisesta tehtävästä, johon liittyy tällaisten tietojen saaminen. Hovioikeuden päätös poikesi siten valvontalautakunnan vakiintuneeksi katsottavasta ratkaisukäytännöstä. X Oy oli ha- keutunut konkurssiin ja ehdottanut asianajajaa pesänhoitajaksi. Asianajaja oli ollut mukana yhtiön konkurssia edeltävissä vaiheissa toimiessaan yhtiökokouksen 30.11.2009 puheenjohtajana ja valmisteltuaan seuraavaa yhtiökokousta, joka oli ollut tarkoitus pitää 4.2.2010.

Asianajaja vaati oikeuskanslerin tekemän valituksen hylkäämistä ja katsoi, että yhtiökokouksen puheenjohtajalle ei muodostunut tavanomaisen asianajotoimeksiannon tarkoittamalla tavalla päämies- tai vastapuolisuhdetta. Osakeyhtiön yhtiökokouksen puheenjohtajan valitsivat osakkeenomistajat, joten oikeudellinen suhde muodostui puheenjohtajan ja osakkeenomistajien välille. Konkurssipesän pesänhoitajan tehtävänä oli huolehtia puolueettomasti ja tasapuolisesti konkurssipesän velkojien edun toteutumisesta. Yhtiökokouksen puheenjohtajan ja konkurssipesän pesänhoitajan tehtävillä ei ollut intressiristiriitaa luovaa yhteyttä, eikä niissä kummassakaan ollut tapaohjeiden 6.3 kohdassa tarkoitettua yksittäistä asiakasta. Toimeksiannoilla tai niiden intressitahoilla ei ollut sellaista suhdetta, että sen perusteella esteellisyys tai perusteltu epäily tästä voisi syntyä. Vasta toissijaisesti kysymys oli siitä, ettei asianajajan ollut hovioikeuden päätöksen mukaan näytetty saaneen yhtiökokouksen puheenjohtajana yhtiöstä luottamuksellista tietoa, jolla saattaisi olla vaikutusta pesänhoitajan teh-

tävän hoitamiseen. Mitä löyhempi toimeksianteiden välinen yhteys on, sitä konkreettisemmin tiedot olisi yksilöitävä.

Korkein oikeus totesi, ettei asianajajan ensisijainen kiistämisperuste voinut menestyä, koska yhtiökokouksen puheenjohtajan ja konkurssipesän pesänhoitajan tehtäviin sisältyi jo lähtökohteisesti intressiristiriita. Yhtiökokouksen puheenjohtajan tehtäviin kuului huolehtia ensisijassa osakkeenomistajien ja yhtiön eduista ja konkurssipesän pesänhoitajan tehtäviin ensisijaisesti konkurssiin asetetun yhtiön velkojien eduista. Asiakkaan käsitettä ei myöskään voitu tulkita asianajajan esittämällä tavalla rajoittavasti, mikä olisi valvontalautakunnan ja alan käytännön vastaista. Arvioinnissa merkitystä ei ollut sillä, että osakkeenomistajat ja velkojat olivat olleet osin samoja tahoja.

Aikaisemmassa ratkaisussaan 2009:10 korkein oikeus on todennut, että asianajajia sitovat ammattieettiset ohjeet perustuvat keskeisesti ammattikunnan omassa piirissä hyväksyttyihin sääntöihin ja käytäntöihin. Hyvä asianajajatapa asettaa asianajajille pidemmälle meneviä velvollisuuksia kuin asianajotehtävän suorittamista koskevan lain säännökset. Sen sisältö kehittyi ja täsmentyi toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten johdosta. Tähän nähden hyvän asianajajatavan valvonta onkin lähtökohteisesti uskottu asianajajalaitokselle itselleen ja sen piirissä toimivalle valvontalautakunnalle. Tuomioistuimet toimivat valvonta-asioissa oikeussuojaa takaavina valitusasteina. Niissä korostuvat kysymykset kurinpitoratkaisujen mahdollisesta kohtuuttomuudesta tai ilmeisestä virheellisyydestä sekä ihmis- ja perusoikeuksien asettamien vaatimusten täyttymisestä valvonta-asiaissa.

Korkein oikeus totesi, että käsiteltävänä olevassa asiassa oli arvioitava sitä, miten tapaohjeiden 6.3-kohtaa oli tulkittava asianajajan oikeussuoja sekä ihmis- ja perusoikeuksien asettamat vaatimukset huomioiden. Ensiksi oli kuitenkin arvioitava sitä, mikä merkitys oli annettava hovioikeuden ratkaisunsa perusteella keskeisenä pitämälle laillisuusperiaatteelle. Korkein oikeus katsoi, ettei valvonnan kohteena olevan voida katsoa syyllistyneen rikokseen, eikä häntä tuomita rikosoikeudelliseen rangaistukseen. Val-

vonta-asian käsittely voidaan rinnastaa lähinnä hallintolainkäyttöön, vaikka siinä on myös rikos-asian käsittelylle ominaisia piirteitä. Tapaohjeissa on kysymys asianajajia koskevista ammatillisista käyttäytymissäännöistä, joilla on ensisijaisesti ammatillisia käytäntöjä ohjaava vaikutus. Kansallisen lainsäädännön perusteella rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ei siten tule sovellettavaksi valvonta-asian käsittelyssä.

Viitaten muun muassa ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuun *Brown v. Yhdistynyt kuninkaskunta* 24.11.1998 korkein oikeus totesi, että asianajajia koskeva kurinpitomenettely ei lähtökohtaisesti tule arvioitavaksi ihmisoikeussopimuksen kannalta rikossyytteenä, vaikka menettelyssä määrättävissä oleva taikka määrätty seuraamus olisi varsin tuntuvakin. Kurinpitomenettely voi kuitenkin kuulua ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan siviilioikeudelliseen soveltamisalaan sen johdosta, että jo mahdollisuus Asianajajaliitosta erottamiseen voi merkitä sitä, että kurinpitomenettelyssä on kysymys 6 artiklassa tarkoitetusta henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista päättämisestä. Käsiteltävänä olevassa asiassa asianajajalle oli määrätty valvontalautakunnassa varoitus. Asiassa ei ollut viitteitä siitä, että mahdollisena seuraamuksena olisi ollut harkittavana Asianajajaliitosta erottaminen. Edellä mainitun *Brown*-ratkaisun perusteella korkein oikeus arvioi, ettei nyt kysymyksessä olevan kaltainen kurinpitomenettely luonteensa vuoksi kuulu ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan soveltamisalaan.

Korkeimman oikeuden mukaan arvioitaessa sitä, kuinka tarkasti tapaohjeissa tulee kuvata salassa pidettävien tai luottamuksellisten tietojen saamiseen perustuva esteellisyys, ei voida merkittävästi poiketa laillisuusperiaatteen epätasällisuus- ja analogiakielloista. Tapaohjeiden esteettömyysvaatimuksen tulee olla myös kohtuudella ennalta-arvattava. Siten laillisuusperiaatetta koskevasta ratkaisukäytännöstä voidaan saada tulkinta-apua käsiteltävänä olevassa asiassa.

Valvontalautakunnan ratkaisukäytännössä noudatetun tulkinnan mukaan esteellisuuden voi luoda myös se, että asianajaja on voinut saada tällaisia tietoja. Valvontalautakunta on esteellisyyttä arvioidessaan voinut tukeutua siihen, millaisia tietoja asianajajan voidaan yleisesti odottaa

saavan päämiehestään tietyn tyyppisiä tehtäviä hoitaessaan ilman, että valvontalautakunnan tulisi lausua, minkä konkreettisen salassa pidettävän tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuluvan tiedon asianajaja on saanut. Valvonta-asian käsittelyyn ei sisälly esitutkinnan kaltaista virallisselvitystä, vaan asia käsitellään muun muassa asianajajan itsensä antaman selvityksen perusteella. Jo näistä menettelyllisistä piirteistä johtuu, ettei voida edellyttää, että valvontalautakunnan ratkaisu perustuisi samanlaisella yksityiskohtaisuudella selvitettyihin tietoihin kuin ratkaisu rikosasiassa, ja että valvontalautakunnassa voitaisiin noudattaa samanlaisia yksilöintivelvollisuutta ja näyttötaakkaa koskevia periaatteita kuin rikosasiassa. Esteellisyyssääntelyn tarkoituksen mukaista on, ettei tapaohjeiden 6.3-kohdan katsota edellyttävän tietojen tiukkaa yksilöintivelvollisuutta. Valvonta-asioiden ratkaisukäytäntö huomioon ottaen tällainen tulkinta on myös asianajajan kannalta ennalta-arvattava.

Asianajajalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus osoittaa, ettei hän aikaisemmassa tehtävässään ole tosiasiallisesti saanut salassa pidettäviä tai vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja tai ettei kyseisessä tehtävässä ole syntynyt edes vaaraa sellaisten tietojen saamisesta. Esteellisyysväitteen tai -epäilyn tulee tämän vuoksi olla riittävän yksilöity. Korkeimman oikeuden näkemyksen mukaan on yleensä perusteltua edellyttää, että tietojen saaminen on ollut asianajajan hoitamassa tehtävässä todennäköistä. Valvontalautakunnan harkintavaltaan jää, onko tapaohjeiden 6.3-kohdan mukainen este tehtävän vastaanottamiseen ollut tapauskohtaisen selvityksen perusteella olemassa myös silloin, kun todennäköisyys tietojen saamiseen on ollut tätä pienempi. Korkeimman oikeuden mukaan tehtävän luonteeseen liittyvä pelkkä abstrakti mahdollisuus tietojen saamiseen ei ole riittävä osoitus tapaohjeiden vastaisesta menettelystä.

Käsiteltävässä asiassa X Oy:n ylimääräisen yhtiökokouksen 30.11.2009 pöytäkirjasta ilmeni, että yhtiökokouksessa oli käsitelty yhtiön toimintaan liittyviä liikesalaisuuksia. Korkein oikeus katsoi, että asianajajan oli siten selvitetty saaneen tapaohjeiden 6.3-kohdassa tarkoitettuja tietoja. Asianajajalle oli annettu myös toimeksianto

toimia puheenjohtajana seuraavassa X Oy:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa. Tehtävän sisällöstä oli tietoa asianajajan edustaman asianajotoimiston laskussa, jonka toimenpide-erittelyyn sisältyi asiakirjoihin tutustumista, yhtiökokouksen valmistelua ja neuvotteluja. Kokousta ei kuitenkaan pidetty ja toimeksiannon sisällöksi oli jäänyt valmistautuminen kokouksen puheenjohtajan tehtävään. Asianajaja ei ollut lausumissaan käsitellyt sitä, mitä tietoja ja asiakirjoja hän oli saanut toteutumatta jääneen yhtiökokouksen valmistelua varten. Asiaa jouduttiin siten arvioimaan sen nojalla, mitä tuossa tilanteessa saadun selvityksen perusteella oli pidettävä todennäköisenä. Yhtiön liiketoimintaan liittyvät taloudelliset tiedot olivat lähtökohtaisesti vaitiolovelvollisuuden alaisia. Huomioon ottaen sen, että asianajaja oli valmistellut kokousta aiottuun kokouspäivään saakka, voitiin pitää todennäköisenä, että hän oli tämän tehtävän perusteella saanut ainakin asianajajan vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

Korkein oikeus totesi johtopäätöksensä, ettei hovioikeudella ollut perustetta katsoa asiassa jääneen osoittamatta, että asianajaja olisi saanut tietoonsa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia seikkoja. Asiassa ei myöskään voitu hovioikeuden tavoin katsoa sanottujen tietojen jääneen riittävästi yksilöimättä, koska yhtiökokouksessa käsitelty aihe oli ilmenneet asiakirjoista. Korkein oikeus katsoi, että valvontalautakunta oli toiminut harkintavaltansa puitteissa katsoessaan asianajajan olleen tapaohjeiden 6.3-kohdan nojalla esteellinen X Oy:n konkurssipesän pesänhoitajaksi ja että kurinpidollisen rangaistuksen määräämiseen oli ollut riittävät perusteet. Varoitusta ei voitu pitää myöskään kohtuuttomana seuraamuksena kerrotusta hyvän asianajajatavan vastaisesta menettelystä.

Valvontalautakunnan asianajajalle määräämä varoitus jäi voimaan.

Korkein oikeus pysytti valvontalautakunnan ratkaisun esteellisyydestä.

TO 3.3 ESTEETTÖMYYS

TO 6.2 ESTEELLISYYS LOJAALISUUSVELVOLLI-SUUDEN PERUSTEELLA

TO 6.3 ESTEELLISYYS SALASSAPITO- JA VAITIOLOVELVOLLI-SUUDEN PERUSTEELLA

Kantelijan omistama A Oy omisti osittain B Oy:n, 50 % C Oy:stä ja 27,75 % D Oy:stä. C Oy omisti 27,83 % D Oy:stä ja 50 % E Oy:stä. E Oy omisti asunto-osakeyhtiön, jonka tarkoituksena oli rakentaa senioriasuntoja. E Oy oli hankkeen pääurakoitsija. Yritykset olivat menneet konkurssiin.

Asianajaja X oli heinäkuussa 2009 määrätty As Oy:n konkurssipesän pesänhoitajaksi ja maaliskuussa 2010 B Oy:n konkurssipesän pesänhoitajaksi. Kantelija oli antanut yhtiökumppaninsa kanssa toimeksiannon 18.2.2009 asianajaja Y:lle liittyen E Oy:n rahoituskriisiin As Oy:n rakennushankkeessa. Y:n tultua E Oy:n konkurssipesän hoitajaksi, Y oli kehottanut kantelijaa ja tämän yhtiökumppania kääntymään asianajaja X:n puoleen.

Kantelija moitti X:ää siitä, että tämä oli esteellinen toimimaan As Oy:n konkurssipesän pesänhoitajana, koska hän oli saanut kantelijalta ja tämän yhtiökumppanilta 27.2.2009 käydyssä neuvottelussa luottamuksellisia tietoja. X oli tapaamisen lopuksi ilmoittanut tapaavansa RS-pankin edustajan tarkistaakseen esteellisyytensä. X oli myöhemmin samana päivänä ilmoittanut kantelijalle, ettei ota toimeksiantoa vastaan, koska hänestä oli tulossa As Oy:n konkurssipesän hoitaja. Kantelija moitti X:n rikkoneen salassapito- ja vaitiolovelvollisuutensa kertoessaan kantelijan ja tämän yhtiökumppanin toimeksiannon sisällön pankille. Myöhemmin vireille oli tullut prosesseja, joissa X oli As Oy:n konkurssipesän pesänhoitajana edustanut kantelijan vastapuolta. Kanteli-

jan mukaan X oli käyttänyt näissä tehtävissä hyväkseen kantelijalta ja tämän yhtiökumppanilta saamia luottamuksellisia tietoja.

A kiisti olleensa esteellinen As Oy:n pesähoitajan tehtävään. Tapaamisessa kantelijalta ja tämän yhtiökumppanilta saaduilla tiedoilla ei ollut minkäänlaista liityntää As Oy:öön. X kertoi olleensa yhteydessä RS-pankkiin ja kertonut pankin olevan mahdollinen intressitaho tarjotussa toimeksiannossa. X:lle ei tuolloin tarjottu mitään toimeksiantoa, eikä X:llä ollut pankkiin nähden mitään vireillä olevaan toimeksiantoon liittyvää esteellisyyttä tai lojaalisuusvelvollisuutta suhteessa pankkiin. X:n mukaan toimeksiannosta kieltäytymisen syynä oli se, ettei X voinut tarjota toimeksiannon vaatimaa asiantuntemusta.

Valvontalautakunta totesi, että kantelijan kertomusta X:lle tapaamisessa kerrotuista luottamuksellisista tiedoista ja niiden liitynnästä As Oy:öön voitiin asiassa esitetty muu selvitys huomioden pitää uskottavana. Tapaamisajankohtana oli selvää, ettei E Oy ollut saanut järjestettyä As Oy:n rakennushankkeen rahoitusta, E Oy:tä haettiin konkurssiin ja As Oy:n konkurssi oli jo tuossa vaiheessa ennakoitavissa. X:lle oli syntynyt saamiensa luottamuksellisten tietojen perusteella kantelijaa kohtaan lojaalisuusvelvollisuus sekä salassapito- ja vaitiolovelvollisuus, joita X oli rikkonut ottaessaan As Oy:n pesähoitajan tehtävän vastaan heinäkuussa 2009. Esteellisyys oli konkretisoitunut tilanteessa, jossa X oli konkurssipesän pesähoitajana ryhtynyt oikeudellisiin toimenpiteisiin kantelijaa ja muita henkilöitä vastaan tekemällä muun muassa tutkintapyyntöjä poliisille. Esitutkinnassa ja sitä seuranneessa rikosprosessissa kantelija oli syylliseksi epäiltynä.

Valvontalautakunta katsoi, että X:n kantelijalta ja tämän yhtiökumppanilta ennen As Oy:n konkurssia saamat salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot olivat saattaneet vaikuttaa X:n kykyyn valvoa As Oy:n konkurssipesän ja sen velkojien etua ja olivat tehneet X:n esteelliseksi toimimaan As Oy:n konkurssipesän pesähoitajan tehtävässä.

(VAROITUS. 2. jaosto 18.12.2015, 18 §.

Ratkaisu ei ole lainvoimainen)

4.4.5 Esteellisyys taloudellisen tai henkilökohtaisen liitynnän perusteella (TO 6.4) ja esteettömyysarviointiin vaikuttavista seikoista tiedottamien (TO 6.8)

Asianajaja ei saa ottaa vastaan tehtävää, jos hänellä, hänelle läheisellä henkilöllä tai samassa toimistossa tai toimistoyhteisössä toimivalla henkilöllä on tehtävään sellainen taloudellinen tai henkilökohtainen liityntä, joka saattaa haitata asianajajan kykyä täysipainoisesti valvoa asiakkaansa etua. Asiakkaan suostumus oikeuttaa asianajajan ottamaan tehtävän vastaan, ellei liityntä ole olennainen.

Jos asianajaja pitää itseään esteettömänä, mutta asianajajan tiedossa on seikkoja, jotka voivat aiheuttaa perusteltuja epäilyksiä hänen esteettömyydestään, asianajajan on ilmoitettava näistä seikoista asiakkaalle. Ilmoitusvelvollisuus on täytettävä rikkomatta asianajajan salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta.

TO 6.4 ESTEELLISYYS TALOUDELLISEN TAI HENKILÖKOHTAISEN LIITYNNÄN PERUSTEELLA TO 6.8 ESTEETTÖMYYSARVIOINTIIN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA TIEDOTTAMINEN

Asianajaja toimii käräjäoikeuden määräämänä pesänsjakajana osituksessa. Asianajaja ja kantelijan entinen aviopuoliso kuuluivat vapaamuurarijärjestöön, mutta samassa kaupungissa toimiviin eri alayhdistyksiin. Kantelija moitti asianajajan olevan esteellinen. Vapaamuurareita sitoi keskinäinen avunantovelvollisuus ja vakuutus toisten jäsenten auttamisesta. Kantelijan mukaan asianajaja oli tehtävää vastaanottaessaan tietoinen siitä, että hänen entinen aviopuolisonsa oli vapaamuurari, koska he tunnistivat toisensa kansainvälisestä merkistöstä.

Asianajaja kiisti olleensa esteellinen, koska hän ei kuulunut samaan alayhdistykseen osituksen osapuolen kanssa, eikä ollut tavannut tätä vapaamuurarijärjestön toiminnassa. Kyseisessä kaupungissa järjestöön kuului eri yhdistysten kautta lähes 1 000 jäsentä, joita oli mahdotonta tuntea. Alayhdistysten jäsenrekisterit eivät olleet julkisia, mutta tiedot järjestöön kuuluvista jäsenistä olivat löydettävissä matrikkelistä. Jäsenet olivat velvollisia noudattamaan lakia ja oli järjestön sääntöjen vastaista ajaa kenenkään taloudellista tai muuta etua. Asianajaja ei ollut suostumusta

antaessaan tietoinen, että osituksen toinen osapuoli oli vapaamuurari, mutta myönsi tulleen tästä tietoiseksi osituksen aikana. Asianajaja ei pitänyt henkilökohtaista liittytään olennaisena, joten hän ei ilmoittanut kantelijalle jäsenyydestään järjestössä. Asianajaja kiisti jäsenyydellä olleen vaikutusta materiaaliseen ositusratkaisuun, jota ei moitittu tuomioistuimessa.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan esteellisyttä oli arvioitava KKO:n ennakkoratkaisun 2011:31 linjauksen mukaan tuomarin esteellisyttä ja objektiivista puolueettomuutta koskevien vaatimusten mukaan. Tämän ohella asianajajan oli täytettävä tapaohjeiden vaatimukset esteettömyydestä. Arvioitavana oli kysymys, oliko ulkonaisten seikkojen perusteella aihetta epäillä asianajajan puolueettomuuden vaarantuvan, vaikka näyttöä subjektiivisesta puolueellisuudesta ei olisi. Itä-Suomen hovioikeus katsoi ratkaisussaan 2005:10, että tuomarin puolueettomuus voi ulkopuolisen tai vastapuolen silmissä vaarantua, mikäli hän kuului asianosaisen kanssa yhteisöön, jolle oli luonteenomaista yhteisön päämäärien velvoittavuus ja jäsenten keskinäinen lojaalisuus. Esteellisyttä harkittaessa oli huomioitu, minkälainen suhde tuomarilla oli käsiteltävään asiaan, asianosaisiin tai asiassa muutoin esiintyviin henkilöihin. Hovioikeuden ratkaisussa asiassa tuomari ja asianosainen kuuluivat vapaamuurarijärjestön samaan alayhdistykseen.

Valvontalautakunnalle ei ollut esitetty muuta asianajajan puolueettomuutta vaarantavaa seikkaa kuin vapaamuurarijärjestön jäsenyys. Pelkättään saman järjestön jäsenyyttä ei voitu pitää sellaisena seikkana, joka antaisi aiheen epäillä pesänjakajan puolueettomuuden vaarantuvan. Asianajaja ja osituksen osapuoli kuuluivat eri alayhdistyksiin suuremmassa kaupungissa, eivät kuitenkaan tunteneet toisiaan yhdistystoiminnan kautta.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajaja ollut toiminut asiassa esteellisenä. Asianajaja oli kuitenkin laiminlyönyt velvollisuutensa ilmoittaa kantelijalle tapaohjeiden 6.8-kohdan mukaisesti jäsenyydestään vapaamuurarijärjestössä tultuaan tietoiseksi kantelijan entisen puolison jäsenyydestä, ja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. Täysistunto 10.12.2015, 2 §).

Vapaamuurari rikkoi ilmoitusvelvollisuutta.

4.5 Velvollisuudet asiakkaan vastapuolta kohtaan (TO 7. luku)

Tapaohjeiden 2.3-kohdan mukaan asianajajan on toiminnassaan otettava huomioon myös asiakaiden vastapuolet, joita asianajajan on kohdeltava asiallisesti ja joiden laillisia oikeuksia asianajajan on kunnioitettava.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 13–15 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 7.1-, 7.2- ja 7.3-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

4.5.1 Sovinnollisuus (TO 7.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 13-kohta)

Asianajaja ei saa ilman erityistä syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle asiakkaansa vaatimuksia ja varaamatta vastapuolelle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 13-kohdassa on säädetty tapaohjeiden 7.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Asianajaja toimi lapsen isän avustajana käräjäoikeudessa vireillä olevassa hakemusasiassa, jossa oli kysymys lapsen muuttamisesta äidiltä isälle. Äidin avustaja moitti asianajajaa siitä, että tämä oli toimittanut käräjäoikeuteen hakemuksen ilmoittamatta vastapuolelle päämiehensä vaatimuksia ja varaamatta harkinta-aikaa ja tilaisuutta asian sovinnolliseen ratkaisemiseen.

Asianajaja ilmoitti toimittaneensa hakemuksen oikeudelle päämiehensä toimeksiannosta ja ohjeistuksesta. Lapsi oli ollut koekotiutettuna isänsä luona ja sosiaalitoimen päätöksen mukaan koekotiutus päättyi lokakuussa 2014. Koekotiutuksen päättymisajankohta huomioiden hakemuksessa pyydettiin väliaikaismääräystä lapsen asumisesta, koska lapsen vanhempien näkemys lapsen asuinpaikasta oli riitainen ja koska asianajaja piti todennäköisenä, että oikeus määräisi hankittavaksi sosiaalitoimen olosuhdeselvitykset.

Valvontalautakunta totesi, ettei pelkästään asianajajan näkemys siitä, että sovintomahdollisuuden varaaminen oli tarpeetonta, oikeuttanut sivuuttamaan tapaohjeiden 7.1-kohdan velvollisuutta. Valvontalautakunta ei havainnut asiakirja-aineistosta, että asiaan olisi liittynyt sellaista erityistä kiireellisyyttä, joka olisi oikeuttanut tekemään hakemuksen oikeudelle ilman, että vastapuolelle oli varattu tilaisuus sopia asia. Koekotiutuksen päättyminen ei ollut tällainen erityinen syy. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 29.4.2015, 17 §).

TO 7.1 SOVINNOLLISUUS

Asianajaja toimitti päämiehensä puolesta käräjäoikeuteen hakemuksen uskotun miehen määräämiseksi yhteisomistussuhteen purkamista varten. Asianajajan päämies omisti kantelijan kanssa puoliksi kiinteistöosakeyhtiön ja asunto-osakeyhtiön osakkeita. Kantelija moitti asianajajaa sovinnollisen selvittämisen laiminlyömisestä, koska asianajaja ei ollut ilmoittanut päämiehensä vaatimuksia ennen oikeudellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Asianajaja vetosi siihen, että yhteisomistajalla oli riidaton oikeus saada uskotun miehen määräys yhteisomistussuhteen purkamista varten, eikä tapaohjeiden 7.1-kohdan sovinnollisuutta koskevaa velvollisuutta siten ollut. Toisijaisesti asianajaja vetosi siihen, että hänellä oli erityinen syy olla ilmoittamatta kantelijalle päämiehensä vaatimuksia, varaamatta kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen, koska asianajajan päämies oli ilmoittanut asianajajalle kantelijan kieltäytyneen myymästä yhteisiä osakkeita.

Valvontalautakunta totesi asian sovinnollisen selvittämisen näkökulmasta, että perintökaaren

19 luvun 1 §:n mukaista pesän omaisuuden luovuttamista pesänselvittäjän hallintoon ja eräistä yhteisomistussuhteista säädetyn lain 9–11 §:n säännöksiä oli tulkittava siten, että pesänselvittäjän hakemiseen liittyvää valvontaratkaisukäytäntöä ei voida suoraan rinnastaa yhteisomistuksen purkamisen toteuttamiseksi haettavaan uskotun miehen määräämismenettelyyn liittyvästä tuomioistuimen tarveharkinnasta johtuen.

Valvontalautakunta katsoi, ettei asian laatu tai luonne itsessään muodostanut erityistä syytä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin sovintomahdollisuutta selvittämättä. Myöskään päämiehen ilmoittama sovinnollisen ratkaisun mahdottomuus tai epätodennäköisyys ei ollut erityinen peruste asianajajalle olla selvittämättä sovinnon mahdollisuutta. Asian kiireellisyyden voidaan katsoa poistavan sovintomahdollisuuden selvittämisen velvollisuuden vain, jos käsillä on ajan kuluamisesta johtuvan ilmeisen oikeudenmenetyksen välitön uhka. Valvontalautakunta katsoi, ettei asianajajalla ollut erityisiä syitä ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin ilmoittamatta vastapuolelle päämiehensä vaatimuksia ja varaamatta tälle kohtuullista harkinta-aikaa sekä tilaisuutta asian sovinnolliseen selvittämiseen.

(HUOMAUTUS. 4. jaosto 5.11.2015, 3 §).

4.6 Velvollisuudet tuomioistuimessa (TO 8. luku)

Tapaohjeiden 8. luvussa säädetään asianajajan velvollisuuksista tuomioistuimessa. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin kohdissa 16–18 on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.1-, 8.2- ja 8.4-kohtia vastaavista velvollisuuksista.

4.6.1 Arvonannon osoittaminen (TO 8.1 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 16-kohta)

Asianajajien ja luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien on osoitettava tuomioistuimelle tuomiovallan käyttäjänä kuuluvaa arvonantoa. Asianajajat ja luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat eivät saa pyrkiä vaikuttamaan tuomioistuimeen

epäasiallisin keinoin, eivätkä saattaa tuomioistuimen työtä tai ratkaisua epäasiallisen arvostelun kohteeksi.

TO 8.1 ARVONANNON OSOITTAMINEN

Käräjäoikeus oli tuominnut asianajajan päämiehen useista eri rikoksista. Asianajaja esitti valituskirjelmässään hovioikeudelle epäilyn, jonka mukaan rikosasioiden yhdistämistavan ja käsittelyajankohdan valinnalla olisi pyritty tietoisesti varmistamaan, ettei asianajajan päämies pääsisi ehdonalaiseen vapauteen suorittamaan aiempaa vankeusrangaistustaan.

Asianajajan mukaan käräjäoikeus oli menettänyt laillisesti, mutta käräjäoikeuden menettelyä olisi ohjannut epäasiallinen motiivi lykätä prosessuaalisin keinoin päämiehen ehdonalaista vapauttamista. Kyseinen käräjätuomari olisi tämän vuoksi ollut esteellinen käsittelemään asiaa. Valvontalautakunta katsoi, että asianajaja oli saattanut tuomioistuimen työn epäasiallisen arvostelun kohteeksi.

(HUOMAUTUS. 2. jaosto 10.4.2015, 9 §).

4.6.2 Todistaja, asiantuntija ja muu kuultava (TO 8.4 ja laki luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 8 § 1 mom. 18-kohta)

Asianajaja ei saa pyrkiä sopimattomasti vaikuttamaan todistajaan. Asianajajalla on oikeus olla yhteydessä myös vastapuolen nimeämiin todistajiin. Asianajaja ei saa esittää lausumia, jotka ovat omiaan saattamaan todistajan halveksituksi, ellei lausumien esittäminen ole välttämätöntä asian hoitamiseksi tai muutoin asiakkaan etujen valvomiseksi. Edellä todistajista sanottua sovelletaan myös asiantuntijoihin ja muihin kuultaviin.

Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 18-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 8.4-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

TO 8.4 TODISTAJA, ASIANTUNTIJA JA MUU KUULTAVA

Asianajaja avusti oikeudenkäynnissä vastaajana ollutta yhdistystä. Riita-asia koski yhdistyksen ja kantajan välistä palvelusopimusta ja velkomus-

ta. Kantelija oli yhdistyksen hallituksen entinen jäsen ja toimi oikeudenkäynnissä kantajan nimeämänä todistajana. Kantelija ei ollut muutoin osallisena oikeudenkäynnissä, eikä häneen ollut muutoinkaan kohdistettu vahingonkorvausvaatimuksia. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli lähettänyt kantelijalle ennen oikeudenkäyntiä sähköpostiviestin, jonka mukaan yhdistys pidättäisi oikeuden esittää kantelijaa kohtaan korvausvaatimuksen, mikäli yhdistys joutuisi korvaamaan jotakin kantajalle. Asianajaja oli edelleen ilmoittanut viestissä, että asia pyrittäisiin sopimaan kantajan kanssa ja kantelija voisi harkita, osallistuisiko hän vapaaehtoisesti mahdolliseen sovintokorvaukseen. Asianajaja kiisti viestin olleen uhkailua. Kyse oli normaalista yhteydenotosta tilanteessa, jossa mahdollinen korvausvaatimus kantelijaa kohtaan esitettäisiin myöhemmin, eikä viestillä ollut yhtymäkohtaa kantelijan tulevaan todistajalausuntoon. Esitys osallistumisesta sovintokorvaukseen ei liittynyt todistajan rooliin vaan kantelijan osallisuuteen sopimuksen tekemisessä.

Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli viestiä lähettäessään tietoinen kantelijan asemasta todistajana. Viestissä oli esitetty mahdollinen vahingonkorvausvaatimus kantelijaa kohtaan oikeudenkäynnin lopputuloksesta riippuen. Asianajaja aikayhteyden sekä viestin sanamuodon perusteella oli pääteltävissä, että asianajaja oli pyrkinyt sopimattomasti vaikuttamaan todistajaan ja oli siten menettänyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(VAROITUS. 3. jaosto 11.6.2015, 15 §. Ratkaisu ei ole lainvoimainen).

4.7 Velvollisuudet suhteessa muihin ammattikunnan edustajiin (TO 9. luku)

Tapaohjeiden 9. luvussa on säädetty asianajajan velvollisuuksista suhteessa muihin ammattikuntaan kuuluviin. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 8 §:n 1 momentin 19-kohdassa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 9.2-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

4.7.1 Muiden ammattikuntaan kuuluvien kohtelu (TO 9.1)

Asianajajan tulee asiakkaan etua vaarantamatta osoittaa muille ammattikuntansa edustajille huomaavaisuutta ja arvonnantoa, eikä heihin saa kohdistaa epäasiallista arvostelua. Sääntö on kirjoitettu siten, että huomaavaisuutta ei ole osoitettava vain muille asianajajille vaan muillekin oikeudellisia palveluja tarjoaville.

Asianajajien ammattitoimintaan liittyvät keskinäiset riitaisuudet tulee ensisijaisesti pyrkiä ratkaisemaan sovinnollisesti. Asianajajaliitto on vahvistanut vuonna 1962 edelleen voimassa olevat sovitteluohjeet asianajajien välisiä erimielisyyksiä vastaan. Mikäli asianajaja kantelee valvontalautakunnalle toisesta asianajajasta, osapuolilta tiedustellaan halukkuutta sovitella asianajajien välistä erimielisyyttä kantelun kohteena olevan asianajajan osaston puheenjohtajan johdolla. Sovitteluohjeiden mukainen menettely koskee ainoastaan asianajajia.

TO 9.1 MUIDEN AMMATTIKUNTAAN KUULUVIEN KOHTELU

Asianajaja avusti vastaajaa rikosasiassa, jossa kantelijan päämies oli asianomistajana. Valvontalautakunta oli aiemmin ratkaissut samaan oikeudenkäyntiin liittyvät kantelut, joista toisessa kantelija oli kannellut asianajajasta ja toisessa asianajaja kantelijasta. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että tämä oli sähköpostitse toimittanut näkemyksensä valvontalautakunnan ratkaisusta tuomioistuimelle ja syyttäjälle, pyrkinyt tietoisesti mustamaalaamaan kantelijan mainetta ja heikentämään asianomistajan uskottavuutta rikosasiassa. Asianajaja oli toimittanut myös toisen, valvonta-asiaa koskevan sähköpostiviestin asiaa käsittelevän tuomioistuimen sähköpostiosoitteeseen syyttäjälle sekä asiaa käsittelevän tuomarin sihteerille. Kantelijan mukaan asianajajan viestissä esitetyt seikat olivat edelleen häntä mustamaalaavia sekä salassa pidettäviä, kunnes asia oli valvontalautakunnassa ratkaistu.

Asianajaja kiisti toimittaneensa tuomioistuimelle näkemystään valvontalautakunnan ratkaisusta. Asianajaja oli ainoastaan kertonut, miten asia oli ratkaistu. Käräjäoikeuden ja syyttäjän tuli

olla tietoisia siitä, kuinka paljon kantelija oli häirinnyt oikeudenkäyntiä, koska tällä oli vaikutus oikeudenkäyntikulujen jakautumiseen. Asianajaja oli kertonut, millä perusteella hän oli kannellut kantelijasta. Kantelija oli vääristellyt sähköpostin sisältöä. Mikäli viestissä oli salassa pidettäviä tietoja, käräjäoikeus ja syyttäjät olivat velvollisia pitämään tiedot salassa. Se seikka, ettei valvonta-asiaa ollut vielä ratkaistu, ei estänyt asianosaista vetoamasta häiritsevään käytökseen.

Valvontalautakunta totesi, etteivät asianajajan viestit olleet tarpeellisia tai välttämättömiä asianajajan päämiehen asian hoitamiseksi käräjäoikeudessa. Sähköpostien sisältö oli omiaan saattamaan vastapuolena toimineen luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan toiminnan oikeudenkäynnissä perusteettomasti huonoon valoon. Viestit lähettämällä asianajaja oli kohdistanut kantelijaa kohtaan epäasiallista arvostelua ja oli siten menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti. Valvontalautakunta totesi lisäksi, että asianajaja oli viestissään kertonut itseensä kohdistuneen kantelun sisällöstä. Koska tiedot olivat koskeneet asianajajaa itseään, asianajaja ei ollut rikkonut valvontamenettelyyn liittyviä salassapitosäännöksiä, eikä tältä osin ollut menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti.

(HUOMAUTUS. 3. jaosto 18.12.2015, 2 §).

4.8 Asianajotoimiston järjestäminen (TO 11. luku)

Tapaohjeiden 11. luku käsittelee asianajotoimiston järjestämistä. Tässä tapaohjeiden luvussa on säännöksiä muun muassa niin kutsutusta toimistoyhteisöstä, toiminimestä, henkilökunnan valvonnasta, vastuuvakuutuksesta ja toiminnan järjestämisestä asianajajan poissaolon vuoksi. Yleisimmin valvontalautakunnassa käsiteltävänä ovat henkilökunnan valvontaan liittyvät tapaukset.

4.8.1 Asianajotoimiston asianmukainen järjestäminen ja henkilökunnan valvonta (TO 11.5)

Toimiston asianmukainen järjestäminen merkitsee muun muassa, että toimistorutiinit täyttyvät ne vaatimukset, joita asianajajalaissa, muus-

sa lainsäädännössä, Asianajajaliiton säännöissä, tapaohjeissa ja muissa liiton hyväksymissä ohjeissa on asetettu.

Asianajajan tulee ohjata ja valvoa henkilökuntansa työtä. Asianajajan on erityisesti huolehdittava siitä, että toimiston palveluksessa oleva henkilökunta noudattaa hyvää asianajajatapaa. Valvonta-asiassa, joka koskee toimiston muun henkilökunnan menettelyä asiassa, valvontalautakunta arvioi sitä, onko kyseisen henkilön valvonnasta vastaava asianajaja noudattanut valvontavelvollisuuttaan. Jos henkilökuntaan kuuluva menettelee vastoin hyvää asianajajatapaa, asianajaja samaistetaan tähän henkilöön ja asianajajalle määrätään kurinpidollinen seuraamus riippumatta siitä, kuinka huolellisesti asianajaja on täyttänyt valvontavelvollisuutensa.

TO 11.5 HENKILÖKUNNAN VALVONTA

TO 5.3 TEHTÄVÄN SIIRTO TOISELLE

TO 11.3 TOIMINIMI JA TUNNISTEET

TO 10.2 MARKKINOINTI

Asianajajaliiton hallitus saattoi vireille valvonta-asian, jossa asianajaja oli tehnyt OTM X:n kanssa palvelusopimuksen, jossa X oli sitoutunut omasta ja lakiasiaintomistonsa puolesta suorittamaan lakimies- ja hallintopalveluita asianajotoimistolle. X ei ollut työsuhteessa asianajotoimistoon tai sen osakas. X oli huolehtinut itse työnantajaveloitteistaan osakeyhtiönsä puitteissa. X:n omistama yhtiö oli laskuttanut kuukausittain asianajotoimistoa X:n tekemästä työstä kiinteällä hinnalla hallinto- ja laskutustöiden hoitamisesta, lakimiehen tehtävistä sovitulla tuntihinnalla sekä perunkirjoituksissa prosentuaalisena osuutena palkkiosta. X oli hoitanut joitakin toimeksiantoja myös oikeusapulain mukaisena avustajana, jota koskeva määräys oli haettu X:lle asianajotoimiston puolesta.

Asianajotoimisto oli laskuttanut asiakkaita, vakuutusyhtiöitä ja valtiota toimeksiantoista, joissa oli käytetty X:n palveluita. Asianajotoimiston laskuttama tuntihinta oli korkeampi kuin X:n yhtiön asianajotoimistolta laskuttama tuntihinta. Oikeusapuasioissa oli käytetty asetuksen mukaista taksaa. Asiakkaita, vakuutusyhtiöitä tai tuomioistuimia ei ollut informoitu asianajajan ja X:n välisestä palvelusopimuksesta tai siitä, että

X:n yhtiö oli laskuttanut asianajotoimistoa alhaisemmalla tuntiveloituksella kuin asianajotoimisto oli laskuttanut asiakkaitaan, vakuutusyhtiöitä tai valtiota. X:llä oli pääsy asianajotoimiston asiakas- ja laskutusohjelmaan, toimeksiantoihin liittyviin asiakirjoihin sekä asianajotoimiston arkistoon. X:n oikeutta päästä asianajotoimiston tietoihin tai tietojen siirtoa eri järjestelmien välillä ei ollut määritetty asianajotoimiston henkilötietolain mukaisessa rekisteriselosteessa. X oli esiintynyt asianajotoimiston markkinoinnissa asianajotoimiston palveluksessa olevana lakimiehenä ja käyttänyt asianajotoimiston tunnistetiedoilla varustettua sähköpostiosoitetta, käyntikorttia ynnä muuta materiaalia. X oli pääosin hoitanut toimeksiantoja asianajotoimiston lukuun ja joitakin toimeksiantoja lakiasiaintomistonsa lukuun.

Asianajaja kiisti menettelleensä miltään osin hyvän asianajajatavan vastaisesti ja vetosi siihen, ettei kyseessä olevasta yhteistyöjärjestelystä ollut olemassa sen kieltävää ohjeistusta. Asianajaja kertoi valvoneensa X:n työtä ja huolehtineensa salassapidosta ja esteellisyysselvityksistä. X:n lakiasiaintomistolla ei ollut toimitiloissa mainoskylttejä, joten asiakkaille ei voinut syntyä kuvaa, että he asioisivat muun kuin asianajotoimiston kanssa. X:n markkinointikiellosta oli sovittu palvelusopimuksen voimassaoloaikana. X oli luvannut oikeudenkäyntiavustaja, hän oli antanut salassapito- ja vaitiolositoumuksen asianajotoiminnasta ja asiakkaista saamistaan tiedoista sekä sitoutunut noudattamaan hyvää asianajajatapaa. X oli vain vähäisessä määrin hoitanut toimeksiantoja lakiasiaintomistonsa puitteissa. Asianajaja oli X:n ilmoittamien asiakkaiden ja näiden myötä- ja vastapuolten nimien perusteella suorittanut esteellisyysarviointin, kirjannut ne asiakashallinta- ja laskutusohjelmaansa ja ilmoittanut X:lle, voiko tämä ottaa toimeksiannot vastaan.

Asianajajan käsityksen mukaan hänen yhtiönsä asiakkaille aiheuttama varallisuusvahinko korvattaisiin, mikäli vakuutuksenottajan katsottaisiin voimassa olevan oikeuden mukaan olevan korvausvastuussa vahingosta. Asianajoyhtiön vastuu toimeksiantajalleen tai kolmannelle henkilölle aiheutetusta vahingosta ei ollut riippuvainen siitä, oliko vahinkoa aiheuttanut toimiston työntekijä, toimiston käyttämä itsenäinen

yrittäjä tai muu suoritusapulainen. Asianajajan käsityksen mukaan vahinkojen korvaamisessa asianajotoimiston vastuuvakuutuksesta ei voisi syntyä ongelmaa, vaikka asianajaja myönsi, ettei hän ollut informoinut vakuutusyhtiötään palvelusopimuksesta ja selvittänyt asiaa vakuutusyhtiöstään. Asianajaja vetosi siihen, että X:n yhtiöllä oli kattava vastuuvakuutus, johon X voisi turvautua, mikäli asianajaja joutuisi esittämään X:ää kohtaan regressivaatimuksen tai asianajotoimiston vastuuvakuutus ei korvaisi syntynyttä vahinkoa. Asianajajan mukaan oli tavanomaista, että asianajotoimistot käyttivät eri tuntiveloitusta osakkaan ja avustavan lakimiehen toimenpiteistä. Asianajajalla oli valvontavastuu X:n toimenpiteistä. X oli myös toiminut asianajotoimiston tiloissa ja käyttänyt sen työvälineitä, eikä X:n toimistolla siten ollut kiinteitä kuluja palvelusopimuksen puitteissa suoritetuista toimeksiannoista. Näin ollen asianajotoimiston tuntiveloituksen oli täytynyt olla korkeampi kuin lakiasiantaimiston tuntiveloituksen.

Valvontalautakunta ei ottanut ratkaisussaan kantaa siihen, tuliko asianajajan ja X:n yhteistyöjärjestelyä arvioida liike- vai työsuhteena. Valvontalautakunta arvioi asiaa siitä näkökulmasta, oliko asianajaja järjestänyt asianajotoimistonsa toiminnan hyvän asianajajatavan mukaisesti. Valvontalautakunta totesi, että asianajajan ja X:n yhteistyösuhteesta oli voinut jäädä asiakkaille ja muille ulkopuolisille tahoille toimiston markkinoinnin, X:n käyttämän asianajotoimiston sähköpostiosoitteen ja muun materiaalin sekä asianajotoimiston laskutuksen perusteella epäselvä tai virheellinen kuva yhteiseen, asianajotoimiston lukuun tapahtuvasta toiminnasta. Asianajaja oli laiminlyönyt velvollisuutensa pyytää asiakkailtaan suostumukset siihen, että siirsi tehtävien hoitamisen toimiston ulkopuoliselle X:lle. Asiakkaita tai tuomioistuimia, jotka määräävät valtion varoista maksettavan palkkion suuruuden, ei ollut informoitu palvelusopimuksesta tai siitä, että X:n työ oli laskutettu asianajotoimistolta alhaisemmalla taksalla. X:n työtä ei myöskään ollut merkitty laskuihin kuluna.

Asianajajan laskutus oli harhaanjohtavaa, omiaan alentamaan asianajajakunnan arvoa ja

vähentämään luottamusta asianajajakuntaan. Asianajaja oli menetellyt hyvän asianajajatavan vastaisesti myös jättäessään asiakastietojen käsittelystä laadittavassa henkilötietolain mukaisessa rekisteriselosteessa määrittelemättä, miten X voi käsitellä tietoja ja miten hänen tietojenkäsittelyään valvotaan sekä laiminlyödessään velvollisuutensa varmistaa vakuutusyhtiöltä, että hänen toimistonsa vastuuvakuutus kattaisi X:n työssään mahdollisesti aiheuttaman vahingon asianajotoimiston asiakkaille.

Valvontalautakunta äänesti asianajajalle määrättävästä seuraamuksesta (6–3).

Valvontalautakunta katsoi asianajajan poikenneen palvelusopimuksella asianajotoimiston tavanomaisesta järjestämisestä selvittämättä etukäteen sitä, olivatko järjestelyt asianajajia koskevien säännösten ja ohjeiden mukaisia. Perustavanlaatuisia seikkoja tässä suhteessa olivat erityisesti asiakkaalle annettavat oikeat tiedot asianajotoimiston henkilökuntaan kuuluvasta, toimeksiantoa hoitavasta henkilöstä ja asianajoyhtiöstä, jonka lukuun toimeksiantoa hoidetaan. Asianajotoimiston asiakkaat eivät olleet tietoisia asianajajan ja X:n välisestä järjestelystä, jolla vaarannettiin asianajotoimiston asiakkaiden mahdollisuus saada korvauksia asianajotoimiston vastuuvakuutuksesta X:n hoitamisesta toimeksiannoissa asiakkaille mahdollisesti aiheutetuista vahingoista. Laiminlyödessään olennaisella tavalla velvollisuutensa järjestää asianajotoimistonsa hyvän asianajajatavan mukaisesti, asianajajan menettelyyn liittyi raskauttavia seikkoja, joiden vuoksi varoitusta ei voitu pitää riittävänä seuraamuksena vaan asianajajalle määrättiin seuraamusmaksu.

Eri mieltä olleet jäsenet katsoivat asianajajan laiminlyöneen asianajotoimistonsa asianmukaisen ja hyvän asianajajatavan mukaisen järjestämisen. Asianajajan menettelyyn ei kuitenkaan liittynyt raskauttavia seikkoja, minkä vuoksi varoitusta voitiin pitää riittävänä seuraamuksena. Muilta osin vähemmistöön jääneet jäsenet olivat samaa mieltä kuin enemmistö.

(SEURAAMUSMAKSU. Täysistunto 25.5.2015, 5§. Ratkaisu ei ole lainvoimainen).

4.9 Asianajaja ja Asianajajaliitto (TO 12. luku)

Tapaohjeiden 12. luvussa on säädetty asianajajan velvollisuuksista suhteessa Asianajajaliittoon ja sen yhteydessä toimivaan valvontalautakuntaan. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia koskevan lain 15 §:n 3 momentissa on säädetty hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden 12.1-kohtaa vastaavasta velvollisuudesta.

4.9.1 Kulujen korvaaminen (TO 12.2)

Asianajaja ei saa vaatia korvausta valvontalautakunnan käsittelemän valvonta-asian tai palkkioriiita-asian hänelle aiheuttamista kuluista valvonta- tai palkkioriiita-asian käynnistäneeltä henkilöltä tai muultakaan taholta.

TO 12.2 KULUJEN KORVAAMINEN

Asianajaja oli käräjäoikeudessa velkonut kantelijalta valvontalautakunnan ratkaisemaan palkkioriiita-asiaan liittyntä saatavaansa. Kantelija moitti asianajajaa siitä, että kantelijaan kohdistetussa perintäasiassa avustajana toimineen asianajajan palkkiolaskuun sisältyi veloituksia toimenpiteistä,

Kantelijalta ei saa vaatia korvausta valvonta- ja palkkioriiita-asioiden aiheuttamista kuluista.

jotka liittyivät valvontalautakunnassa ratkaistuihin valvonta- ja palkkioriiita-asioihin.

Valvontalautakunta totesi, että asianajajan avustajan palkkiolaskusta ilmeni ainakin kuusi toimenpidettä, jotka liittyivät valvonta- ja palkkioriiita-asian kirjeenvaihtoon. Veloitukset näistä toimenpiteistä olivat yhteensä 2 000 euroa. Valvontalautakunta totesi, että asianajaja oli avustajansa laskuun sisällyneiden toimenpiteiden osalta vaatinut kantelijalta hyvää asianajajatapaa koskevien ohjeiden vastaisesti korvausta valvonta- ja tai palkkioriiita-asiasta hänelle aiheutuneista kuluista.

(VAROITUS. 2. jaosto 28.9.2015, 11 §).

5 Tilastotietoja valvonnasta 2015

5.1 Vireille tulleet asiat

Valvontalautakuntaan tuli vuonna 2015 vireille yhteensä 622 asiaa (v. 2014: 618), joista 108 oli palkkioriiita-asioita (17 %) ja 514 valvonta-asioita (83 %).

Vireille tulleista valvonta-asioista 55 kante-
lua kohdistui luvan saaneeseen oikeudenkäynti-
avustajaan (11 %), 31 julkiseen oikeusavustajaan
(6 %) ja 428 asianajajaan (83 %).

5.2 Ratkaistut valvonta- ja palkkioriiita-asiat

5.2.1 Valvonta-asiat

Valvontalautakunta ratkaisi vuonna 2015 yh-
teensä 628 asiaa, joista 516 oli valvonta-asioita
(v. 2014: 632 asiaa, joista 534 valvonta-asioita).

Ratkaistuista valvonta-asioista 193 eli 37 %
(v. 2014: 34 %) johti kurinpidollisen seuraamuk-
sen määräämiseen. 56 prosentissa ratkaistuista
valvonta-asioista ei määrätty seuraamusta ja
seitsemän prosenttia jätettiin tutkimatta tai kä-
sittely lopetettiin.

Niissä tapauksissa, joissa valvonta-asia joh-
ti kurinpidollisen seuraamuksen määräämiseen,
seuraamus jätettiin määräämättä vähäisyyspe-
rusteella yhdeksässä asiassa (5 %), huomautus
määrättiin 124 tapauksessa (64 %) ja varoitus 55
tapauksessa (28 %). Seuraamusmaksuja määrit-
tiin viidessä tapauksessa (yhteensä 12 500 euroa).
Yhtään asianajajaa ei erotettu Suomen Asian-
ajaliitosta kurinpidollisena seuraamuksena.

Valvonta-asioista 287 tapauksessa ei todet-

tu moitittavaa menettelyä, 34 kantelua jätettiin
tutkittavaksi ottamatta ja kahdessa tapauksessa
asian käsittely lopetettiin.

Valvontalautakunnan ratkaisi yhteensä 46 lu-
van saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevaa
kantelua. Varoitus määrättiin neljässä tapaukses-
sa, huomautus 15 tapauksessa, ei seuraamusta 20
tapauksessa ja yhdessä asiassa seuraamus jäteti-
tiin määräämättä vähäisyysperusteella. Kantelu
jätettiin tutkittavaksi ottamatta viidessä tapauk-
sessa. Luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia
koskevat seuraamukset sisältyvät edellä esitet-
tyihin lukuihin.

Valvontalautakunta esitti yhdessä tapauk-
sessa oikeudenkäyntiavustajalautakunnalle, että
luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan lupa
tulisi peruuttaa. Oikeudenkäyntiavustajalauta-
kunta ei ole vielä ratkaissut asiaa.

Valvontalautakunnan jaostoissa ei järjestet-
ty kertomusvuoden aikana suullisia käsittelyitä.
Täysistunnossa järjestettiin yhdeksän suullista
kuulemistä, joihin saapui paikalle kuusi asianajajaa
tai luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa. Kol-
me asianajajaa tai luvan saanutta oikeudenkäynti-
avustajaa jätti saapumatta suullisiin kuulemisiin.

5.2.2 Palkkioriiita-asiat

Palkkioriiita-asioita ratkaistiin kertomusvuonna
yhteensä 112, joista palkkiota suositettiin alen-
nettavaksi 17 asiassa, mikä vastaa 15 prosenttia
ratkaistuista palkkioriiita-asioista. Edellisvuonna
vastaava luku oli 19 prosenttia.

Palkkioriiita-asioista 13 jätettiin joko tutki-
matta tai asian käsittely lopetettiin.

5.2.3 Valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika

Vuonna 2015 ratkaistujen valvonta- ja palkkioriiita-asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 6 kk 16 pv (2014: 6 kk 14 pv).

5.2.4 Muutoksenhaku valvonta-asioissa

Valvontalautakunnan vuonna 2015 antamista ratkaisuksista 26:een haettiin muutosta (2014: 13).

22 valvonta-asiassa muutosta haki asianajaja ja neljässä luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

5.2.5 Helsingin hovioikeuden ratkaisemat valitukset

Hovioikeus on vuonna 2015 ratkaissut yhteensä 10 asianajajalle tai luvan saaneelle oikeudenkäyntiavustajalle määrättyä varoitusta tai huomautusta. Hovioikeus poisti yhdessä asiassa asianajajalle määrätyn huomautuksen. Yhdessä asiassa hovioikeus poisti asianajajalle määrätyn varoituksen palauttaen asian käsiteltäväksi uudelleen valvontalautakunnassa. Hovioikeus jätti kahdessa tapauksessa luvan saanutta oikeudenkäyntiavustajaa koskevan kantelun tutkimatta ja poisti kummassakin asiassa määrätty huomautukset. Kuudessa asiassa hovioikeus ei muuttanut valvontalautakunnan päätöstä.

5.2.6 Muutoksenhakulupa korkeimpaan oikeuteen

Korkeimmalta oikeudelta haettiin valituslupaa kolmeen vuonna 2015 annettuun hovioikeuden ratkaisuun. Kahdessa asiassa korkein oikeus ei myöntänyt asianajajalle valituslupaa ja yhdessä asiassa asianajajan valituslupahakemusta ei ole vielä ratkaistu.

Korkein oikeus ratkaisi vuonna 2015 viisi valituslupahakemusta, joista kolme hylättiin. Korkein oikeus myönsi valitusluvan oikeuskanslerille kahdessa asiassa. Toisessa tapauksessa korkein oikeus kumosi hovioikeuden ratkaisun ja jätti asian valvontalautakunnan ratkaisun lop-

putuloksen varaan. Toisessa tapauksessa korkein oikeus ei ole vielä antanut tuomiota asiassa.

5.3 Hallituksen yleisvalvonta

5.3.1 Hallituksen yleisvalvonta ja jäsenkelpoisuutta koskeva valvonta

Asianajajaliiton hallitus saattoi yleisvalvontaoikeutensa perusteella vuonna 2015 vireille 49 valvonta-asiaa (v. 2014: 33). Valvontalautakunta ratkaisi kertomusvuonna 35 hallituksen vireille saattamaa valvonta-asiaa, joista 32:ssa määrättiin kurinpidollinen seuraamus (v. 2014: 35).

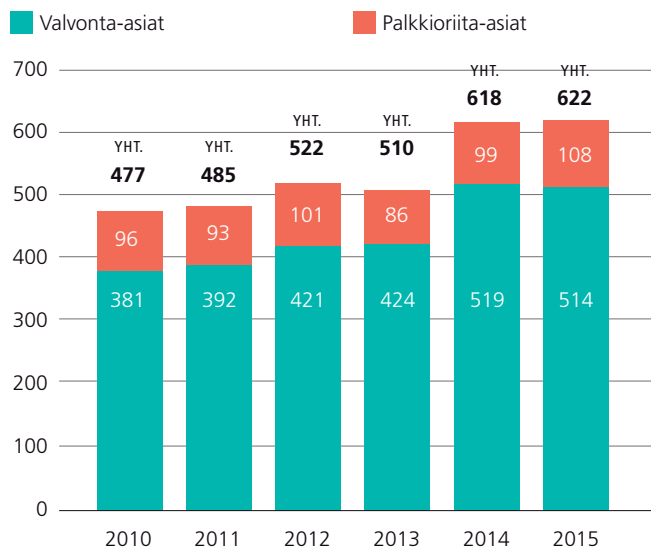
Yhtään asianajajaa ei poistettu Asianajajaliiton ylläpitämästä asianajajaluettelosta maksamattomien jäsenmaksujen vuoksi.

5.3.2 Velkaantumisselvitys

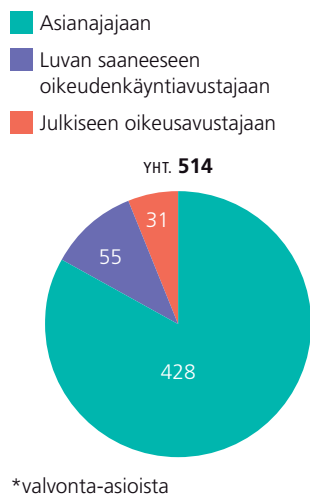
Vuonna 2013 aloitettua asianajajia ja asianajotoimistoja koskevaa velkaantumisselvitystä jatkettiin kertomusvuoden aikana. Jatkoseurannassa hallitus kutsui yhden asianajajan henkilökohtaisesti kuultavaksi. Yksi asianajaja erotettiin Asianajajaliitosta velkaantumisen ja vastuuvakuutuksen puuttumisen vuoksi. Hovioikeus ei muuttanut hallituksen päätöstä. Ratkaisu ei ole lainvoimainen, koska erotettu asianajaja on hakenut korkeimmalta oikeudelta valituslupaa. Vuonna 2013 alkaneen velkaantumisselvityksen jatkoseurannassa oli vielä yksi asianajaja vuoden 2015 päättyessä.

Hallitus päätti syksyllä 2015 käynnistää uuden velkaantumisselvityksen. Selvityksessä pyydettiin ulosottovirastoilta tiedot sellaisista asianajotoimistoista ja asianajajista, joilla oli edellisen kahden vuoden aikana ollut merkintöjä ulosotto-rekisterissä. Selvityksen perusteella hallitus päätti, että velkaantumistilannetta seurataan ja lisäselvitystä pyydetään niiden asianajajien ja asianajotoimistojen osalta, joiden ulosotossa oleva velkamäärä ylitti 4 000 euroa. Jatkoseurantaan päätettiin ottaa mukaan 17 asianajajaa ja viisi asianajotoimistoa.

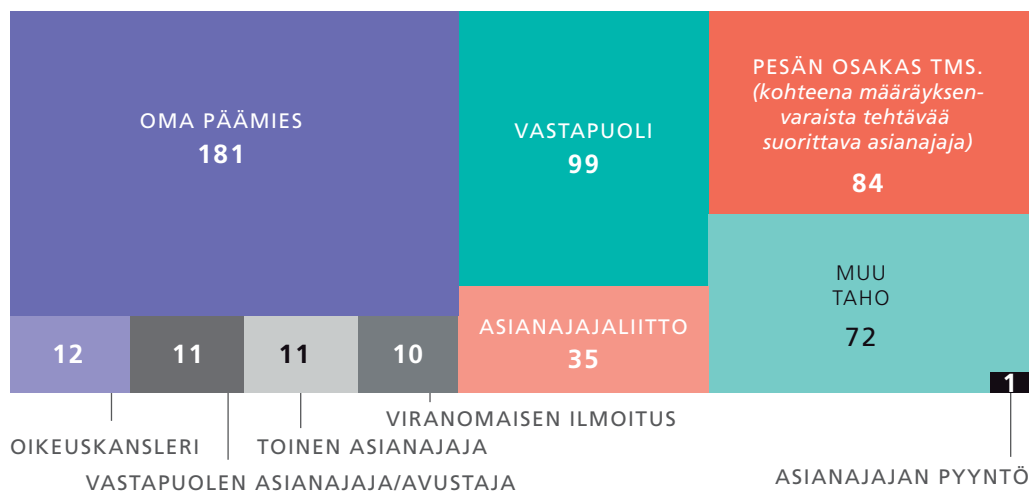
Vireille tulleet asiat

Vireille tulneiden asioiden kohdistuminen 2015*

Valvonta-asioiden vireilletulotapa kantelijaryhmittäin (ratkaistut asiat) 2015

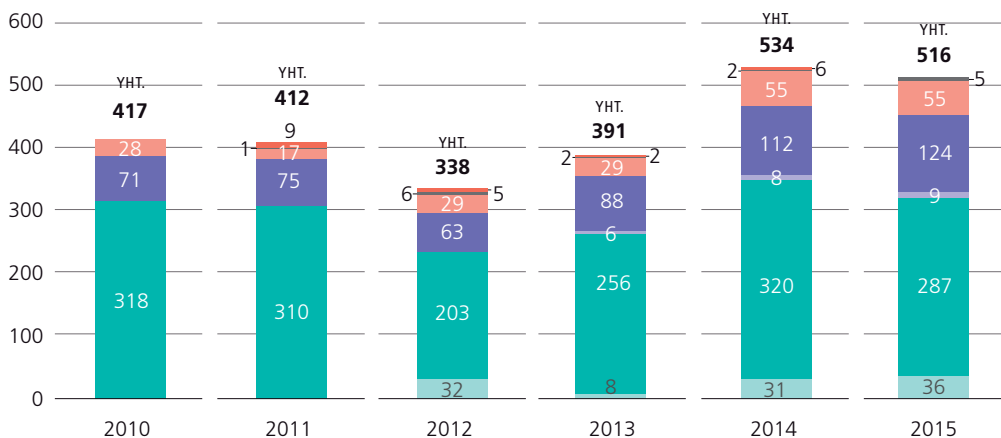
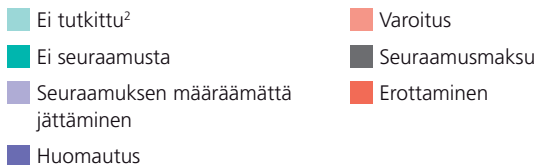
Yhteensä: 516

Palkkioriita-asioiden vireilletulotapa

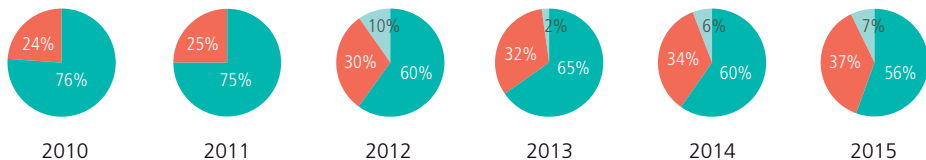
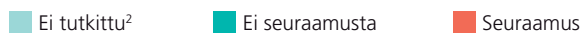

Ratkaistut valvonta-asiat (kpl)¹

¹Yhteen henkilöön voi kohdistua useampi ratkaisu. Esim. vuoden 2014 erottamiset koskivat kahta asianajajaa, mutta taustalla oli kuusi valvonta-asiaa.

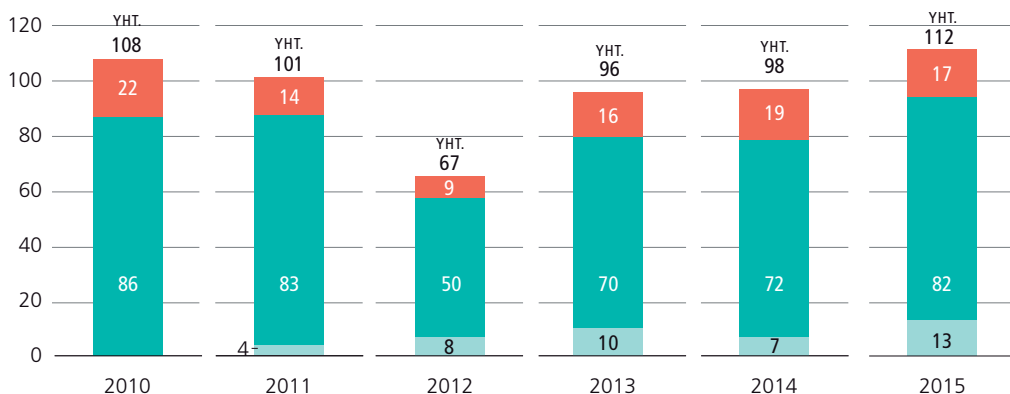
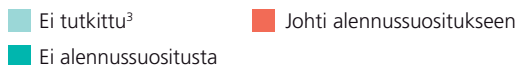

Seuraamusten osuus

²Ei otettu tutkittavaksi esim., koska asia ratkaistu aikaisemmin, tapahtumista yli viisi vuotta tai lupalakimiestä koskevassa kantelussa kyse ei ollut oikeudenkäyntiasiaista. (Tilastoitu vuodesta 2012 alkaen.)

Ratkaistut palkkioriiita-asiat

³Ei tutkittu esim., koska kantelija oli muu kuin asiakas. (Tilastoitu vuodesta 2011 alkaen.)

6 Sammanfattning

Styrelsen för Finlands Advokatförbund skall enligt 6 § i lagen om advokater se till att advokaterna vid uppträdandet inför domstolar eller övriga myndigheter samt även i övrig verksamhet uppfyller sina förpliktelser. Det grundläggande stadgandet om en advokats förpliktelser lyder: ”En advokat skall redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrödda uppdrag samt i all sin verksamhet iakttaga god advokatsed” (5 § 1 mom.).

När ändringen av lagen om advokater trädde i kraft den 1.11.2004 grundades en särskild tillsynsnämnd för att handlägga och avgöra tillsynsärenden (7 c § 1 mom.). Tillsynsnämnden handlägger också arvodestvister och ger rekommendationer om advokatarvodenas skälighet. Vid bedömningen av de krav som god advokatsed i enskilda fall ställer på advokaten tillämpar tillsynsnämnden de vägledande reglerna om god advokatsed (15.1.2009).

Lagen om rättegångsbiträden med tillstånd trädde i kraft 1.1.2013. Samtidigt gjordes även ändringar i lagen om advokater. Enligt 6 a § 1 mom. i lagen om advokater finns i samband med Advokatförbundet en oberoende tillsynsnämnd och en oberoende tillsynsenhet vilka sköter de uppgifter i fråga om tillsynen över advokaters verksamhet som anges i denna lag. Dessa ändringar har lett till att tillsynsnämnden numera sköter också de uppgifter som gäller tillsynen över rättegångsbiträden med tillstånd, dvs. jurister som rättegångsbiträdenämnden har beviljat tillstånd att vara verksamma som rättegångsombud och rättegångsbiträden. Lagändringen inverkade även på tillsynsnämndens ställning

i förhållande till Finlands Advokatförbund. En anställd vid tillsynsenheten får inte delta i skötseln av Advokatförbundets andra ärenden än tillsynsärenden, om detta kan äventyra en oberoende och opartisk skötsel av tillsynsenhetens uppgifter. Dessutom ändrades tillsynsnämndens sammansättning så att två av medlemmarna i tillsynsnämnden skall vara rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsnämndens sammansättning

Tillsynsnämnden består av en ordförande och elva andra medlemmar samt personliga suppleanter för var och en av dem. Ordföranden och ordförandens suppleant samt sex av de övriga medlemmarna och deras suppleanter skall vara advokater. Tre av medlemmarna och deras suppleanter skall vara personer som inte hör till advokatkåren men som har avlagt juris kandidat- eller magisterexamen och är förtrogna med advokatverksamhet och dessutom med domaruppgifter eller med utbildning och forskning i juridik vid universitet. Två av medlemmarna och deras suppleanter skall vara sådana rättegångsbiträden med tillstånd som avses i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd. Tillsynsnämnden kan vara uppdelad i fyra sektioner.

Anhängiggörande av ett ärende

Ett tillsynsärende blir anhängigt när tillsynsnämnden mottar ett skriftligt klagomål gällande en advokat, ett offentligt rättsbiträde eller ett rättegångsbiträde med tillstånd, en anmälan från

justitiekanslern eller en anmälan som en domstol har gjort med stöd av 15 kap. 10 a § i rättegångsbalken. Ett ärende gällande en advokat eller ett offentligt rättsbiträde blir också anhängigt när Advokatförbundets styrelse har beslutat att överföra ett ärende som har kommit till dess kännedom för behandling i tillsynsnämnden.

Behandling av tillsynsärenden

För styrelsens och tillsynsnämndens övervakning är advokaten skyldig att öppet och sanningsenligt lämna de uppgifter som styrelsen behöver. För fullföljandet av den i 6 § 1 mom. i lagen om advokater stadgade tillsynen av advokatkåren kan styrelsen eller tillsynsnämnden finna det nödvändigt att en inspektion förrättas på advokatens byrå. Det som nedan nämns om advokater gäller offentliga rättsbiträden och rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillsynsärenden behandlas i tillsynsnämndens sektioner eller i plenum. I plenum behandlas de ärenden som av tillsynsnämndens ordförande har bestämt att skall behandlas där eller som sektionerna har överfört till plenum. Ärenden som gäller uteslutning ur Advokatförbundet eller påförande av en påföljdsavgift avgörs alltid i plenum.

Tillsynsärenden behandlas i ett skriftligt förfarande. Beslut om att en advokat utesluts ur Advokatförbundet eller åläggs att betala påföljdsavgift kan dock fattas endast om muntlig förhandling har ordnats i ärendet. Tillsynsnämnden eller en sektion kan ordna muntlig förhandling också i andra fall. Advokaten och klaganden skall kallas till den muntliga förhandlingen.

Advokaten skall ges tillfälle att bli hörd innan ett ärende avgörs. Advokaten skall öppet och sanningsenligt lämna de upplysningar och utredningar som har begärts. Klaganden skall beredas tillfälle att yttra sig med anledning av advokatens bemötande. Nämnden och sektionerna skall även i övrigt se till att saken blir i tillräcklig mån utredd.

Enligt 7a § 3 mom. i lagen om advokater handlar tillsynsnämndens medlemmar under domaransvar när de avgör tillsynsärenden. En styrelsemedlem eller den person som förrättat

en inspektion får inte heller, enligt 6 § 1 mom. i lagen om advokater, obehörigen röja sekretessbelagda uppgifter som de har fått kännedom om i samband med tillsynen.

Disciplinära påföljder

I 7 § lag om advokater ingår stadganden om disciplinära påföljder som kan åläggas en advokat eller ett offentligt rättsbiträde. Dessa påföljder är anmärkning, varning, påföljdsavgift och uteslutning ur advokatförbundet. Som resultat av ändringen i lag om advokater som trädde i kraft den 1 januari 2013 (17.6.2011/716) behöver påföljden inte påföras, om advokaten genom sitt förfarande endast i ringa mån bryter mot advokatens skyldigheter och förfarandet i förhållande till dess skadlighet också bedömt som en helhet ska anses ringa. Samma påföljder kan också åläggas ett rättegångsbiträde med tillstånd. Om tillsynsnämnden anser att rättegångsbiträdets tillstånd bör återkallas eller rättegångsbiträdet bör påföras en påföljdsavgift, överförs ärendet till rättegångsbiträdetsnämnden. Beslut om att göra en framställning till rättegångsbiträdetsnämnden om återkallande av tillstånd eller påförande av påföljdsavgift fattas alltid i plenum.

Förfarandets offentlighet

Avgörandet i ett tillsynsärende och i en arvodestvist skall ges i form av en särskild handling. I handlingen skall bl.a. anges ärendeslaget och dagen för avgörandet, parternas och klagandens namn, de yrkanden som framställts och de bemötanden som avgivits i saken, motiveringen till avgörandet, de lagrum, de punkter i Advokatförbundets stadgar och de anvisningar om god advokatsed som har tillämpats i saken samt avgörandets slutresultat.

I den offentliga dagbok som Advokatförbundet för över tillsynsärenden och arvodestvister skall antecknas uppgifter om klaganden eller sökanden, den som klagomålet gäller och vid behov advokatbolaget, ärendeslaget, dagen för avgörandet samt slutresultatet. Av dagboken skall även framgå i vilken fas behandlingen av saken är.

Sökande av ändring i tillsynsnämndens avgörande

Enligt 10 § 2 mom. i lagen om advokater har även justitiekanslern rätt att besvära sig över alla beslut som givits i tillsynsärenden. Däremot har en annan myndighet eller klaganden inte rätt att söka ändring i beslut som givits i ett tillsynsärende. Advokaten, offentliga rättsbiträdet och rättegångsbiträdet med tillstånd kan enligt 10 § 1 mom. i lagen om advokater anföra besvär hos Helsingfors hovrätt över alla tillsynsnämndens beslut.

I tillsynsförfarandet kan tvistefrågor eller yrkanden som gäller privaträttsliga eller materiella frågor inte behandlas, ej heller t.ex. skadeståndskrav. Tvist om arvode bör huvudmannen anhängiggöra hos allmän domstol.

Statistiska uppgifter

År 2015 avgjorde tillsynsnämnden sammanlagt 628 ärenden, varav 516 var tillsynsärenden och 112 arvodestvister.

Av de avgjorda ärendena resulterade 193, d.v.s. 37 procent i en disciplinär påföljd, då motsvarande andel året före var 34 %.

I 124 ärenden (64 %) ålades en anmärkning, i 55 ärenden (28 %) en varning. År 2015 ålades fem påföljdsavgifter som disciplinär påföljd. Tillsynsnämnden påförde ingen påföljd i nio ärenden (5 %).

Under fjolåret avgjordes 112 arvodestvister. I 17 av ärendena rekommenderade tillsynsnämnden en nedsättning av arvodet, vilket motsvarar 15 procent av de avgjorda ärendena. Motsvarande andel var året före 19 procent.

7 Yhteystiedot

Valvontalautakunta

PL 13 (Simonkatu 12 B 16)
00101 Helsinki

Puhelinneuvonta kanteluasioissa
arkisin klo 9–11
puh. (09) 6866 1250

puh. (09) 6866 1240 (vaihde)
faksi (09) 6866 1299
internet: www.valvontalautakunta.fi
sähköposti: info@valvontalautakunta.fi
etunimi.sukunimi@valvontalautakunta.fi

Pia Kauppinen

valvonnasta vastaava lakimies
valvontayksikön esimies
– valvonta-asioiden valmistelu täysistuntoon

Sanna Leppänen

lakimies
– valvonta-asioiden valmistelu 1. jaostolle

Päivikki Hartikainen

valvonta-assistentti
– valvonta-asioiden valmistelu 2. jaostolle

Gunilla Nyström

lakimies
– valvonta-asioiden valmistelu 3. jaostolle

Johanna Sulkumäki

lakimies
– valvonta-asioiden valmistelu 4. jaostolle

Sampsa Seppälä

lakimies
– valvonta-asioiden valmistelu

Milla Toivonen

valvonta-assistentti (*perhevapaalla*)

Jaana Westenius

valvonta-assistentti

Kuvassa valvontayksiköstä
Sampsa Seppälä, Pia
Kauppinen, Gunilla Nyström,
Sanna Leppänen ja Päivikki
Hartikainen.

Valvontakertomus 2015 on Asianajajaliiton yhteydessä toimivan itsenäisen ja riippumattoman valvontalautakunnan raportti asianajajiin, julkisiin oikeusavustajiin ja luvan saaneisiin oikeudenkäyntiavustajiin kohdistuneesta ammatillisesta valvonnasta vuonna 2015.

Valvontakertomus toimitetaan kaikille asianajajille, julkisille oikeusavustajille, luvan saaneille oikeudenkäyntiavustajille ja valvontalautakunnan sidosryhmille.